

VLAAMS INSTITUUT VOOR
SPORTBEHEER EN RECREATIEBELEID

SPORT OP DE LOKALE BELEIDSAGENDA FACTS AND FIGURES VOOR EEN ONDERBOUWD SPORTBELEID

- De factsheets *'Sport op de lokale agenda. Facts and figures voor een onderbouwd lokaal sportbeleid.'* bieden je hapklaar materiaal aan om te gebruiken in je omgevingsanalyse voor de sportelementen in het bestuursakkoord en/of het gemeentelijke meerjarenplan.
- Hetgeen in dit overzicht aan bod komt, is een **selectie van gegevens** die voor het lokaal sportbeleid relevant zijn. Klik met de handige hyperlinks vooruit en achteruit naar de onderwerpen die je interesseren.
- De gegevens geven de situatie weer zoals ze is en helpen je om je eigen situatie in te schatten. Pik er die elementen uit die voor jouw context relevant zijn en je kunnen helpen bij het kaderen van bepaalde (te maken) **beleidskeuzes op het vlak van sport in jouw stad of gemeente.**
- *'Sport op de lokale agenda. Facts and figures voor een onderbouwd lokaal sportbeleid.'* maakt deel uit van het **ondersteuningsaanbod van ISB in de aanloop naar de lokale verkiezingen 2018.** Via www.isbvzw.be/tendensen kan je de tools '5 bouwstenen voor een sterk lokaal sportbeleid' en '9 tendensen in lokaal sportbeleid' raadplegen.

Deze e-publicatie kwam tot stand in samenwerking met de onderzoeksgroep Sport- en Bewegingsbeleid van de KU Leuven. Zij bundelden hun beschikbaar materiaal in deze overzichtelijk en praktische tool.

KU LEUVEN

mei 2018

Sport op de lokale beleidsagenda

Facts and figures voor een onderbouwd sportbeleid

Jan Cornelissen
Jeroen Scheerder
Kobe Helsen
Joris Corthouts

2018

Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid
KU Leuven

Onderzoek in opdracht van

Met steun van

Beleid & Management in Sport Studies (BMS)

BMS Studie 50

Sport op de lokale beleidsagenda

Facts and figures voor een onderbouwd sportbeleid

Jan Cornelissen

Jeroen Scheerder

Kobe Helsen

Joris Corthouts

ISBN 978-94-92134-44-8

Dit is het vijftigste nummer in de reeks van BMS Studies.

De BMS Studies leveren een bijdrage aan het sociaalwetenschappelijke onderzoek naar beleid en management met betrekking tot sport en fysieke activiteit. Deze publicaties zijn een product van de Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid van de KU Leuven.

BMS Facts & Figures maken deel uit van de BMS Studies. In de BMS Facts & Figures ligt de nadruk op een overzichtelijke en beknopte weergave van onderzoeksresultaten, inclusief onderzoekskader en –methode.

De BMS Studies kunnen mits registratie gratis gedownload worden via www.faber.kuleuven.be/BMS.

Reekseditors: Prof. dr. J. Scheerder, Prof. dr. S. Vos & dr. E. Thibaut

Verantwoordelijke uitgever: Prof. dr. J. Scheerder

Technische ondersteuning: Dhr. J. Feys

Reproductie: KU Leuven

© 2018 J. Scheerder, Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid, Faculteit Bewegings- & Revalidatiewetenschappen, KU Leuven

Tervuursevest 101, 3001 Leuven (Heverlee)

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, gereproduceerd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

Alle rechten voorbehouden.

D/2018/KU Leuven – Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid

INHOUDSTAFEL

Inhoud (1)

- Leeswijzer

- SPORT

 - PARTICIPATIE

 - Vraag

 - Algemene sportdeelname, sportfrequentie, niveau, context, top 15 sportvoorkeur, clubsport, senioren sport en G-sport

 - Aanbod

 - Clubsport en vrijwilligers

 - Beleid

 - Activiteiten sportdiensten, adviesraad en medewerkers

 - INFRASTRUCTUUR

 - Vraag

 - Verplaatsing(sbereidheid) en gemeenten

 - Aanbod

 - Over- en ondervertegenwoordiging, beheer club, type, Finse pistes en sluiting of renovatie

 - Beleid

 - Clubs en publieke sportaccommodatie, clubs en gemeenten

Knop om terug te keren naar 'Inhoud'

Inhoud (2)

- OPLEIDING
 - Vraag
 - Cursussen VTS
 - Aanbod
 - Cursussen VTS, beoordeling aantal trainers, gemiddeld aantal trainers, trainers en opleiding en trainers naar geslacht
- MAATSCHAPPELIJKE THEMA'S
 - (GOOD) GOVERNANCE EN INNOVATIE
 - Good governance en innovatie
 - GGIS-index
 - Good governance
 - Beleidsplan bij sportclubs
 - Governance
 - Algemeen beleid sportclubs, beleidsthema's bij sportclubs, type sportdienst, beleid van de sportdiensten, tevredenheid sportdiensten en sportdoelstellingen bij gemeenten
 - DIVERSITEIT
 - Diversiteit bij clubleden, sportclubs en doelgroepen, functies binnen de club en sportdiensten en doelgroepen

Inhoud (3)

- EXTRA THEMA'S

- SAMENWERKING

- Clubs en sportdiensten

- FINANCIËN

- Uitgaven participanten, inkomsten sportclubs en uitgaven sportclubs

- Referentielijst

- Over de auteurs

- Reeds verschenen BMS Studies

- **Het Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid vzw (ISB)**, met steun van de Vlaamse Overheid, heeft aan de Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid van de KU Leuven gevraagd om hun beschikbaar materiaal te bundelen. Het doel hiervan is om een praktische tool aan te bieden aan de lokale besturen voor zowel de periode voor (bestuursakkoorden) als na de verkiezingen (planning van het gemeentelijk meerjarenplan)
- De lezer kan deze publicatie als derde tool gebruiken, naast de [5 bouwstenen](#) en [9 tendensen](#) in lokaal sportbeleid, om zich voor te bereiden op het voeren van een sterk sportbeleid
- Belangrijk om te weten is dat er vertrokken wordt van gegevens uit de Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid. Het is niet de bedoeling om een uitgebreid en allesomvattende studie voor te leggen van alle gegevens omtrent (lokale) sport en beleid. Er wordt een selectie gemaakt van interessante eigen gegevens, en complementair en enkel waar nodig, wordt gebruik gemaakt van andere bronnen
- Daar het over feitelijke resultaten gaan, kunnen onderstaande bevindingen gebruikt worden om de eigen situatie in te schatten ten aanzien van de situatie in Vlaanderen. Op basis hiervan kunnen vervolgens beleidsrelevante conclusies uit getrokken worden

Enkele gehanteerde bronnen

- **Studies over de Bewegingsactiviteiten in Vlaanderen (SBV)** is een reeks Sociaalwetenschappelijk onderzoek naar Bewegen en Sport in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Deze reeks van studies (sinds 1969, tienjaarlijks herhaald) richt zich op schoolgaande kinderen en jongeren en hun ouders. De laatste studie werd uitgevoerd in 2009 en wordt weergegeven in het boek 'Vlaanderen Sport!' (Scheerder et al., 2013)
- **Participatiesurvey in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (PaS)**, werd afgenomen in (2009 en) 2014 bij 3965 personen tussen 15-86 jaar. Het hoofdstuk omtrent sport werd geschreven door Prof. Jeroen Scheerder, Julie Borgers en Prof. Annick Willem. In dit rapport wordt het weergegeven met 'Scheerder et al. (2015a)'
- **Panels**, zijnde het **Vlaamse Sportclub Panel (VSP)**, **Vlaamse Sportfederatie Panel (VSFP)**, **Vlaamse Sportdiensten Panel (VSDP)** en **Vlaamse Fitness Panel (VFP)**. Deze panels worden georganiseerd door de Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid van de KU Leuven om onder andere beleidsaspecten en organisatorische kenmerken van het Vlaamse sportlandschap doorheen de tijd in kaart te brengen
- De bronvermelding staat steeds rechts onderaan op de pagina
- Wanneer meerdere bronnen gebruikt werden op een pagina, wordt dit aangeduid met cijfers in superscript: vb. ¹ en ²
- Voor meer informatie over de gebruikte literatuur kan achteraan de [referentielijst](#) gevonden worden, met de bibliografische gegevens van de gebruikte bronnen. BMS Studies kunnen geraadpleegd worden via <http://faber.kuleuven.be/BMS/>

- Deze BMS Studie wordt opgedeeld in de volgende drie hoofdstukken
 - **Sport**
 - **Maatschappelijke thema's**
 - **Extra thema's**
- Per hoofdstuk behandelen we twee of drie thema's
 - Sportthema's zijn **participatie, infrastructuur** en **opleiding**
 - Maatschappelijke thema's zijn **(good) governance en innovatie** en **diversiteit**
 - Daarnaast zijn er nog extra thema's, namelijk **financiën** en **samenwerking**
- Elk hoofdstuk is op zijn beurt (waar mogelijk) opgedeeld in **vraag, aanbod** en **beleid**
- Lezers kunnen gericht door het document gaan door te klikken op de link die hen interesseert. Door te klikken op 'BMS 50' rechts onderaan komt men terug uit bij de inhoudstafel

SPORT

- Participatie

- Vraag
- Aanbod
- Beleid

- Infrastructuur

- Vraag
- Aanbod
- Beleid

- Opleiding

- Vraag
- Aanbod

PARTICIPATIE

- Vraag

- Algemene sportdeelname, sportfrequentie, niveau, context, top 15 sportvoorkeur, clubsport, senioren sport en G-sport

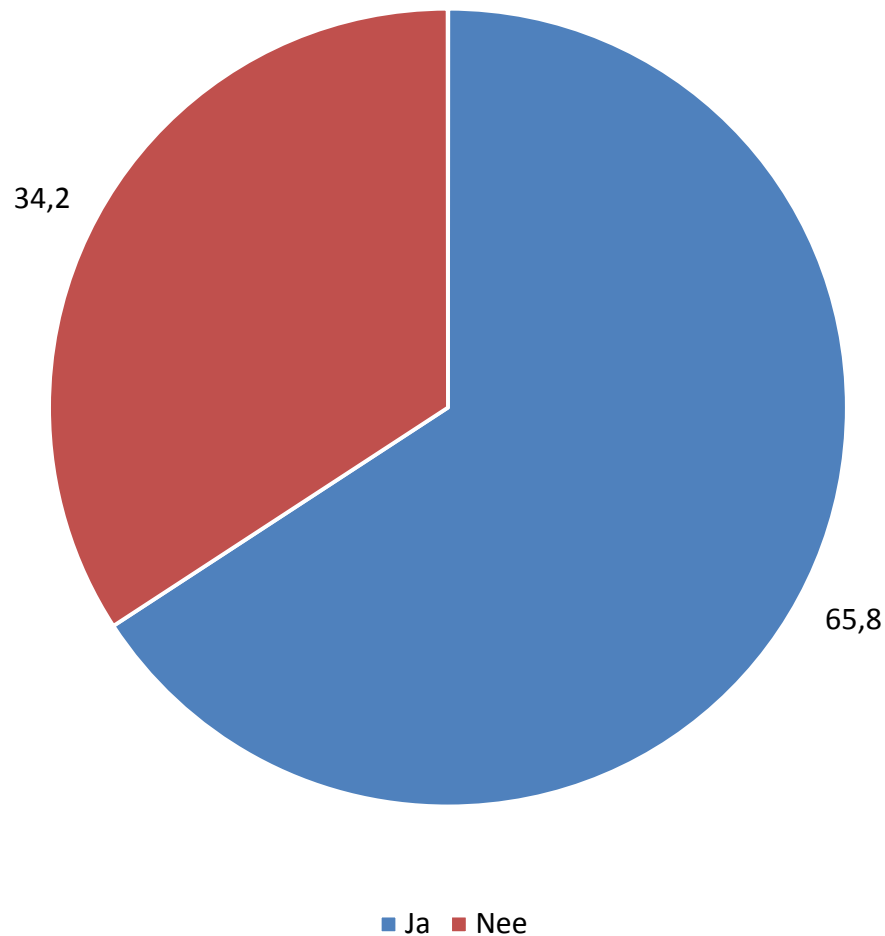
- Aanbod

- Clubsport en vrijwilligers

- Beleid

- Activiteiten sportdiensten en adviesraad en medewerkers
-

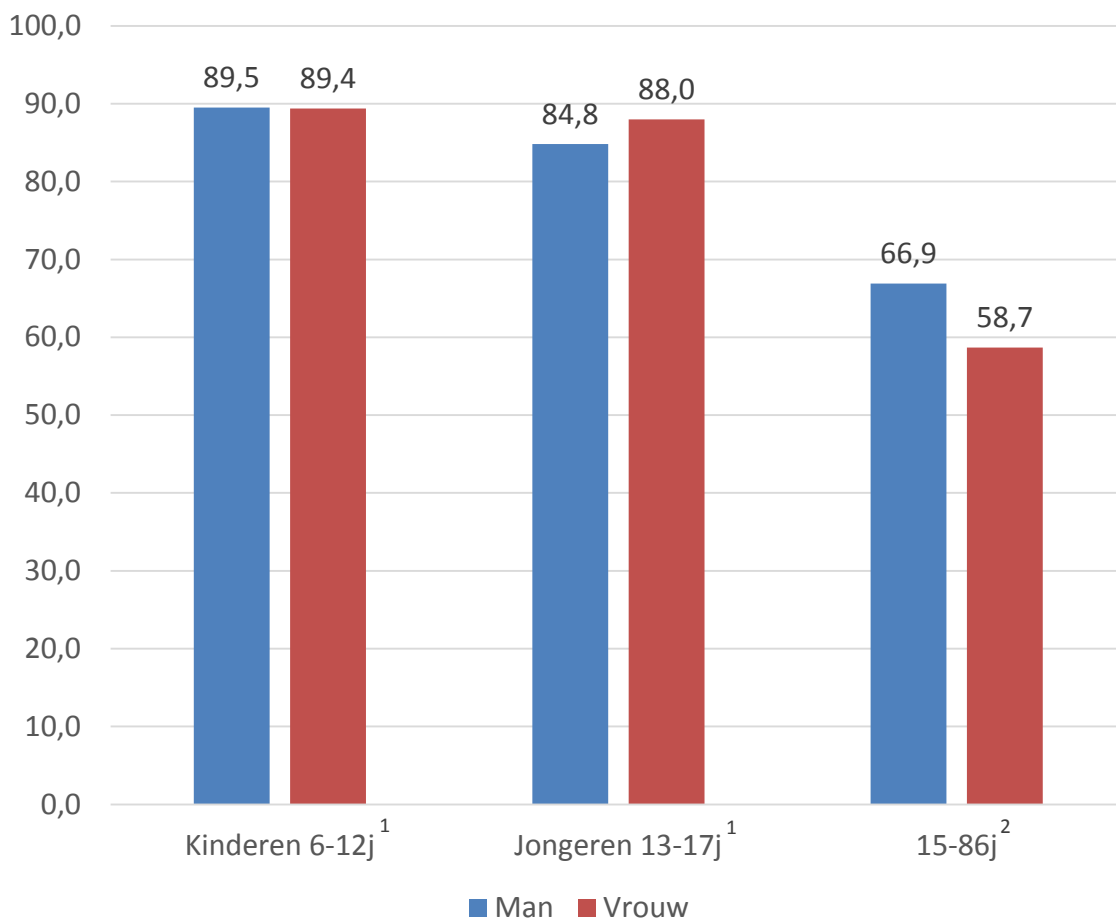
Figuur 1. Sportdeelname (6-86j) (in %)

- Sportdeelname van 6-86-jarigen in Vlaanderen (2009 en 2014)
 - 'Sport' in een sportieve vrijetijdscontext en zonder een louter functioneel karakter
 - 65,8% doet aan sport (minstens één keer afgelopen jaar)
 - 34,2% doet niet aan sport

Bron: Steeland et al. (2017), gebaseerd op SBV09 en PaS14

Figuur 2. Participatie per leeftijdsgroep en geslacht (in %)

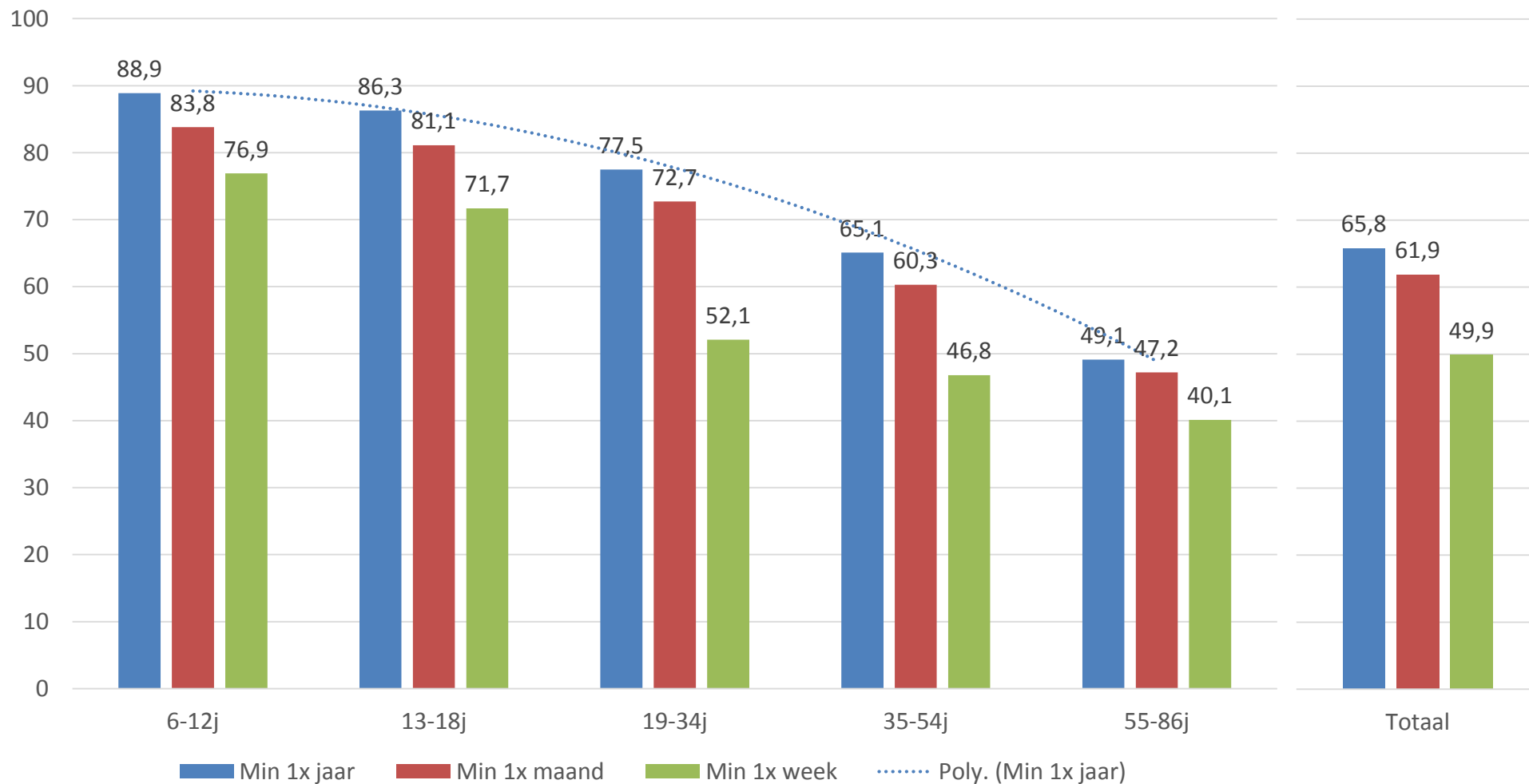
- Sportparticipatie bij kinderen (6-12j) in Vlaanderen volgens geslacht (2009)
 - Er is een verwaarloosbaar verschil tussen jongens en meisjes
- Sportparticipatie bij jongeren in Vlaanderen (13-17j) volgens geslacht (2009)
 - Er zijn iets meer meisjes (88,0%) die aan sport doen, in vergelijking met jongens (84,8%)
- Sportparticipatie van Vlamingen (15-86j) volgens geslacht (2014)
 - Een groter deel van de mannen (66,7%) doet aan sport, in vergelijking met vrouwen (58,7%)

Bron: ¹ Scheerder et al. (2013) en ² Scheerder et al. (2015a)

- Een dalende trend is zichtbaar wanneer de frequentie van sportdeelname wordt bekeken per leeftijdscategorie (zie Figuur 3 op de volgende pagina)
- We zoomen even in op de 6-12-jarigen
 - Van alle kinderen is 9 op 10 minstens een incidentele sporter (maximaal één keer per maand)
 - Een groot deel (83,8% van 88,9% = 74,5%) zal echter vaker sporten dan incidenteel
 - 83,8% is (minstens) een frequente sporter (meerdere keren per maand tot maximaal één keer per week)
 - Ook hiervan zal een groot deel (76,9% van 83,8% = 64,4%) vaker dan wekelijks sportactief zijn
 - 76,9% is een zeer frequente sporter (meer dan één keer per week)

Bron: Steeland et al. (2017), gebaseerd op SBV09 en PaS14

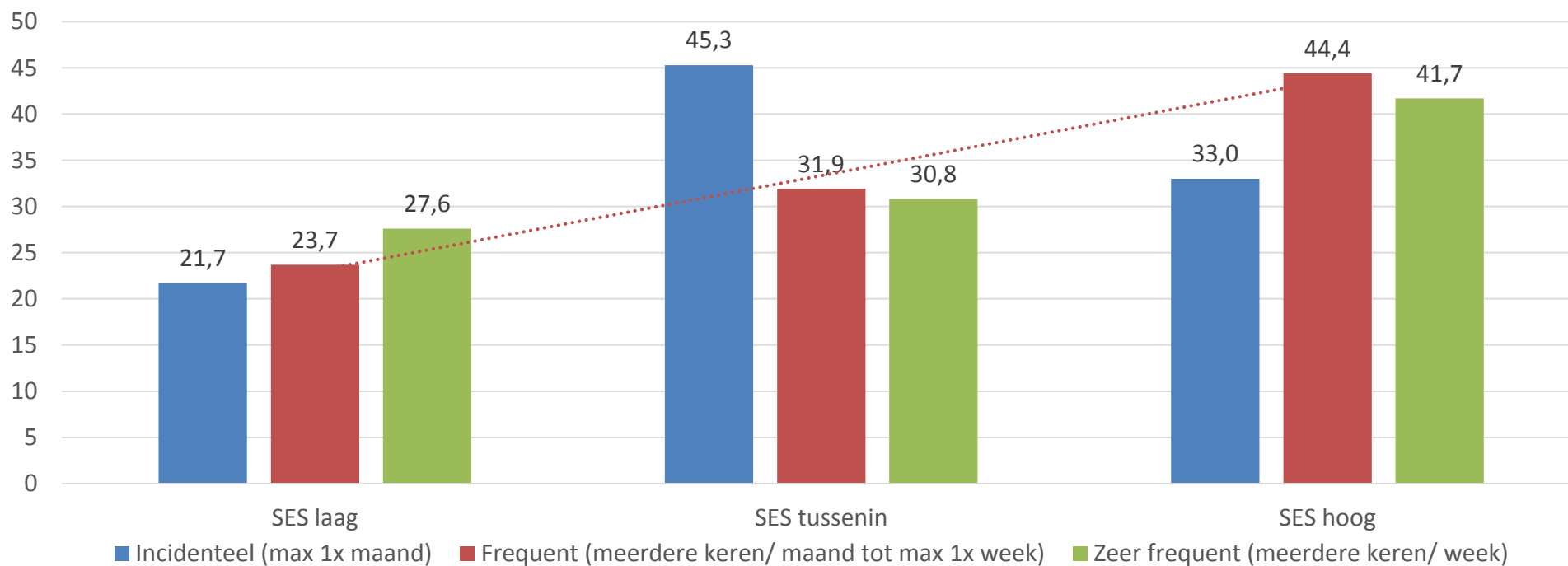
Figuur 3. Sportfrequentie per leeftijdscategorie (in %)

Bron: Steeland et al. (2017), gebaseerd op SBV09 en PaS14

- SES is de sociaal-economische status van een persoon
 - Het is in deze studie gebaseerd op het hoogst behaalde diploma en de beroepsstatus
- Hoe hoger de SES, hoe frequenter de sportdeelname
- Van de incidentele sporters (100%) hebben 21,7% een lage SES, 33,0% een hoge SES en 45,3% zit tussenin

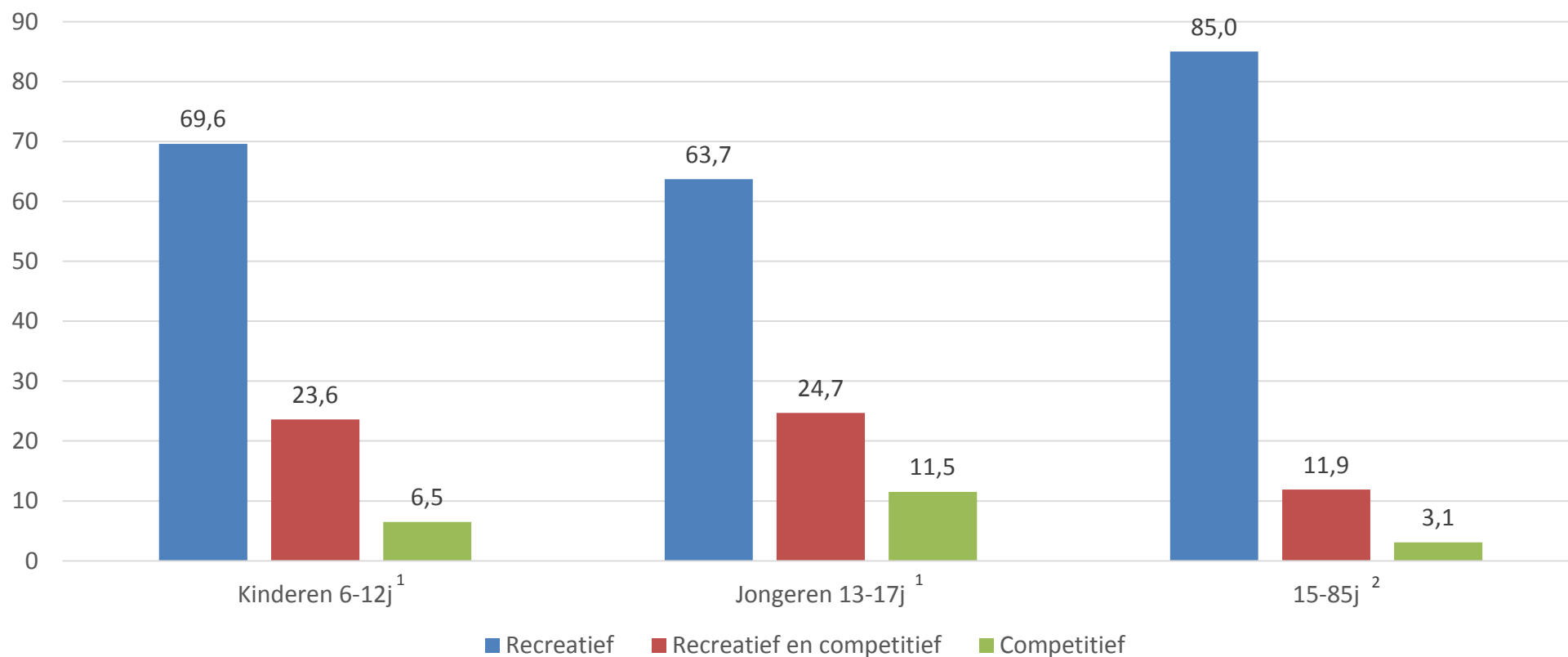
Figuur 4. Sportfrequentie per SES-categorie (in %)

Bron: Scheerder et al. (2015a)

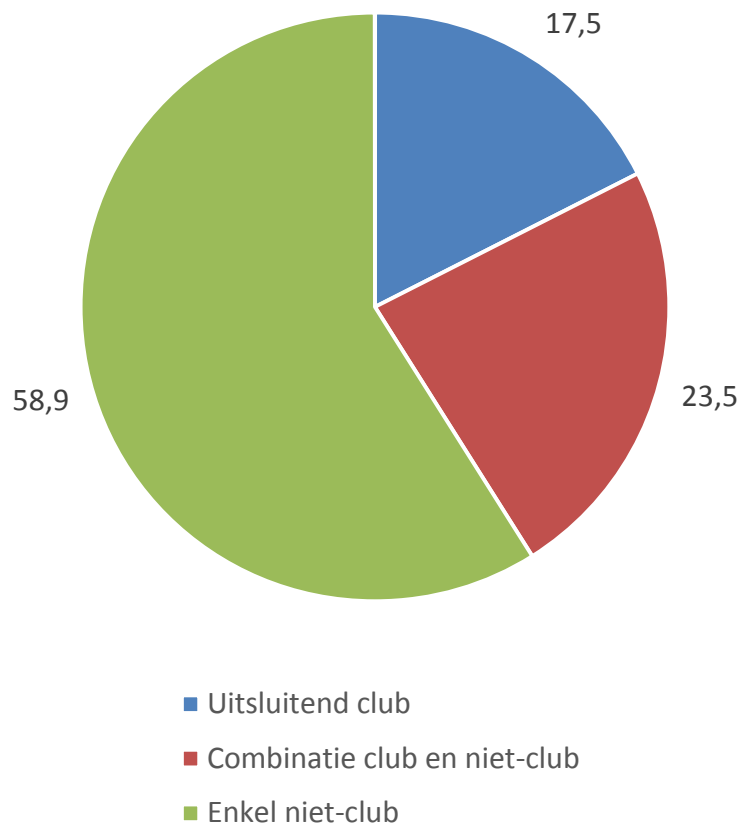
- Niveau van sportdeelname bij kinderen, jongeren en 15-85-jarigen in Vlaanderen (2014)
 - Het grootste deel sport op recreatief niveau (15-85j: 85,0% + 11,9% = 96,9%)

Figuur 5. Sportniveau per leeftijdsgroep (in %)

Bron: ¹ Scheerder et al. (2013) en ² Scheerder et al. (2015a)

Figuur 6. Context bij sportparticipanten (in %)

- Sportparticipatie bij sportieve populatie (15-86j) volgens organisatorisch verband (2014)
 - Het grootste deel ($58,9\% + 23,5\% = 82,4\%$) sport in een anders- of niet-georganiseerd verband (niet-club)
 - Meer dan 4 op 10 ($17,5\% + 23,5\% = 41\%$) sport in een club

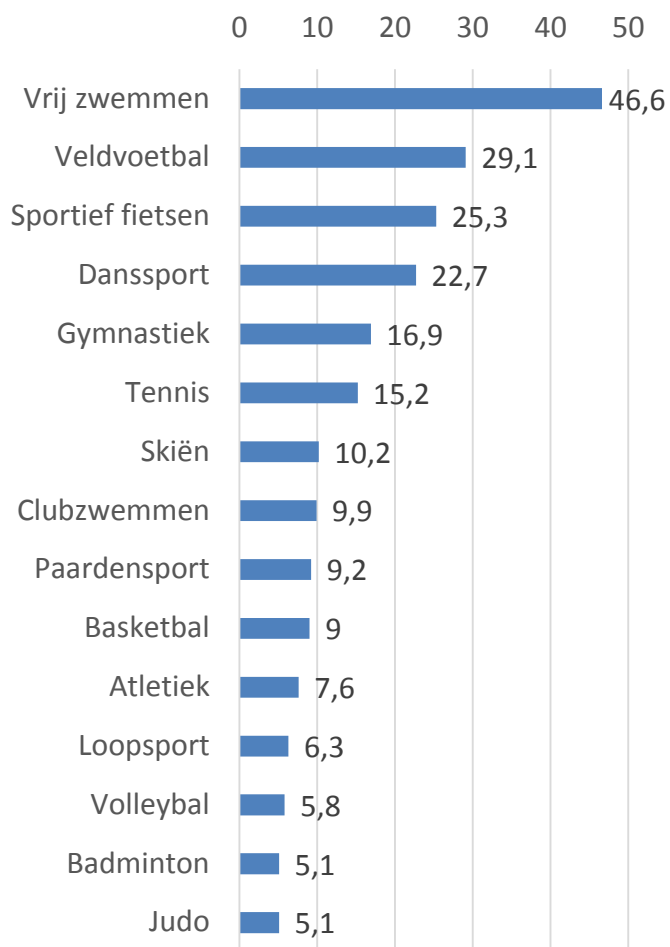
Bron: eigen verwerking op basis van Scheerder et al. (2015a)

- De top 3 van sportvoorkeur bij kinderen en jongeren zijn dezelfde, namelijk vrij zwemmen, veldvoetbal en sportief fietsen
 - Deze verschilt wel sterk met die van de 15-86-jarigen, waar recreatief fietsen bovenaan staat, gevolgd door wandelsport en loopsport
- In de top 5 van de 15-86-jarigen staan voornamelijk sporten die op een niet- of anders georganiseerde manier beoefend kunnen worden
 - Voetbal staat pas op de zesde plaats, terwijl voetbal de meest aangeboden sport is bij unisportclubs (bijna 1 op 5)
 - Zie [Participatie – Aanbod – Clubsport](#)

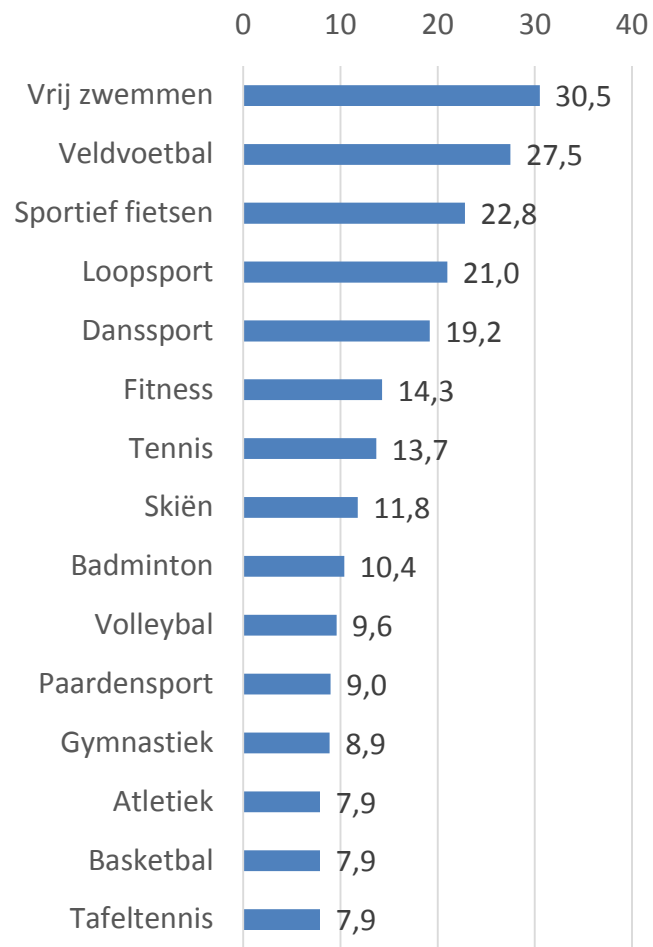
Bron: ¹ Scheerder et al. (2013) en ² Scheerder et al. (2015a)

PARTICIPATIE – Vraag (9)

Figuur 7. Sportvoorkeur bij kinderen 6-12j (in %) ¹

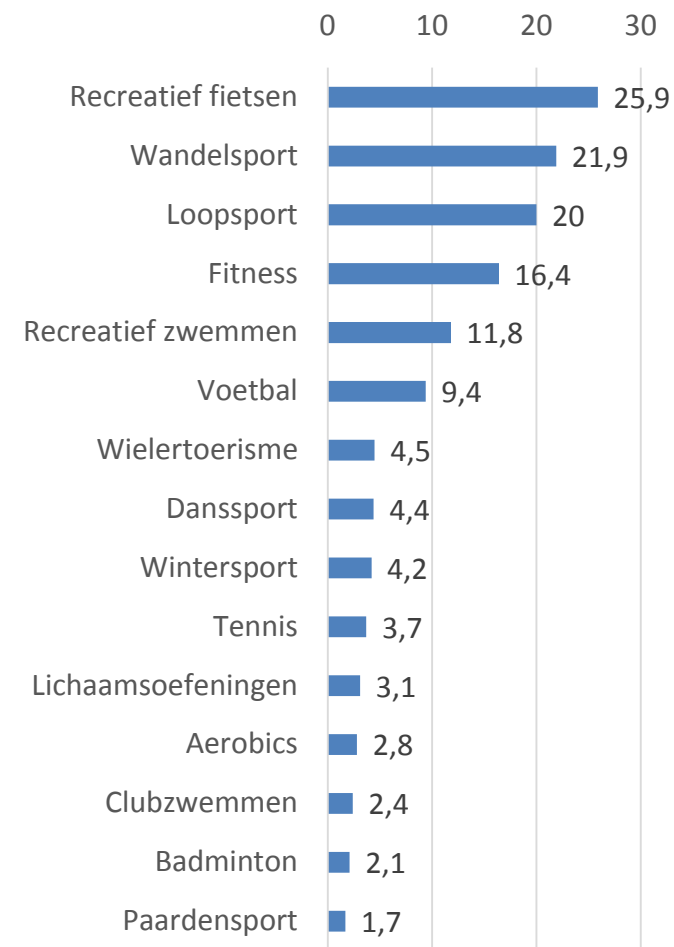

Figuur 8. Sportvoorkeur bij jongeren 13-17j (in %) ¹

Top 15 sportvoorkeur

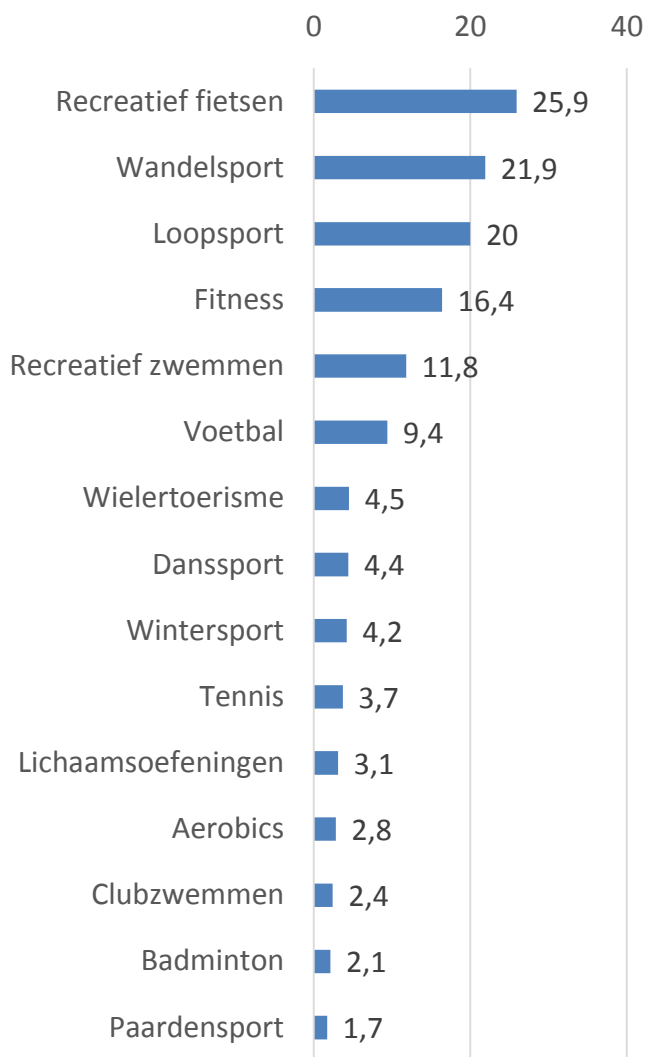
Figuur 9. Sportvoorkeur bij 15-86-jarigen (in %) ²

Bron: ¹ Scheerder et al. (2013) en ² Scheerder et al. (2015a)

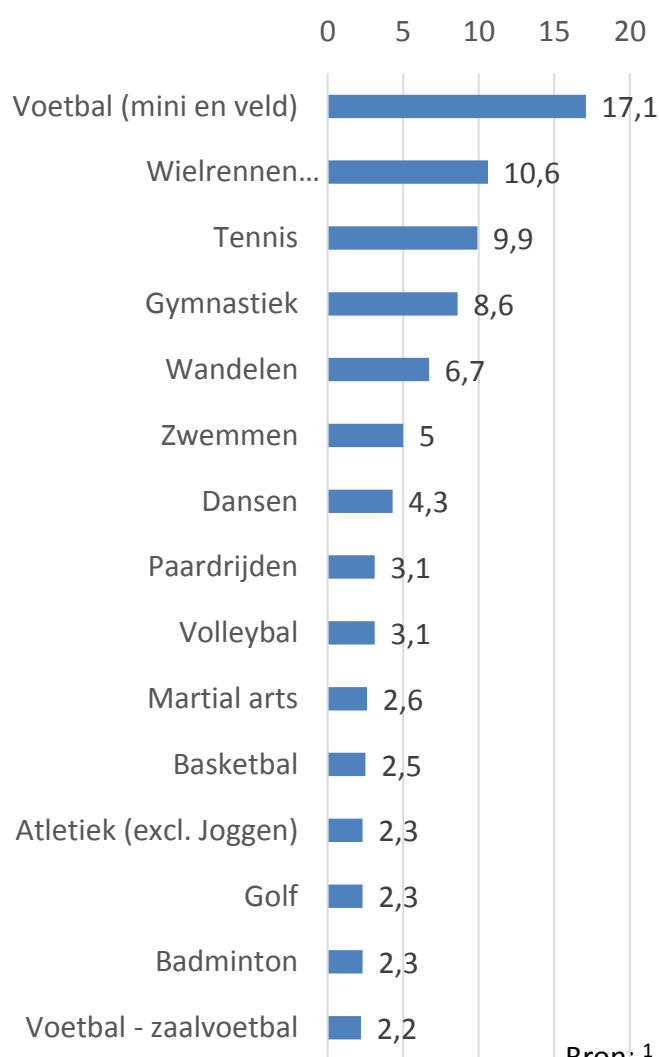
PARTICIPATIE – Vraag (10)

Figuur 10. Sportvoorkeur bij 15-86j (in %)¹

Figuur 11. Sportvoorkeur bij clubleden (in %)²

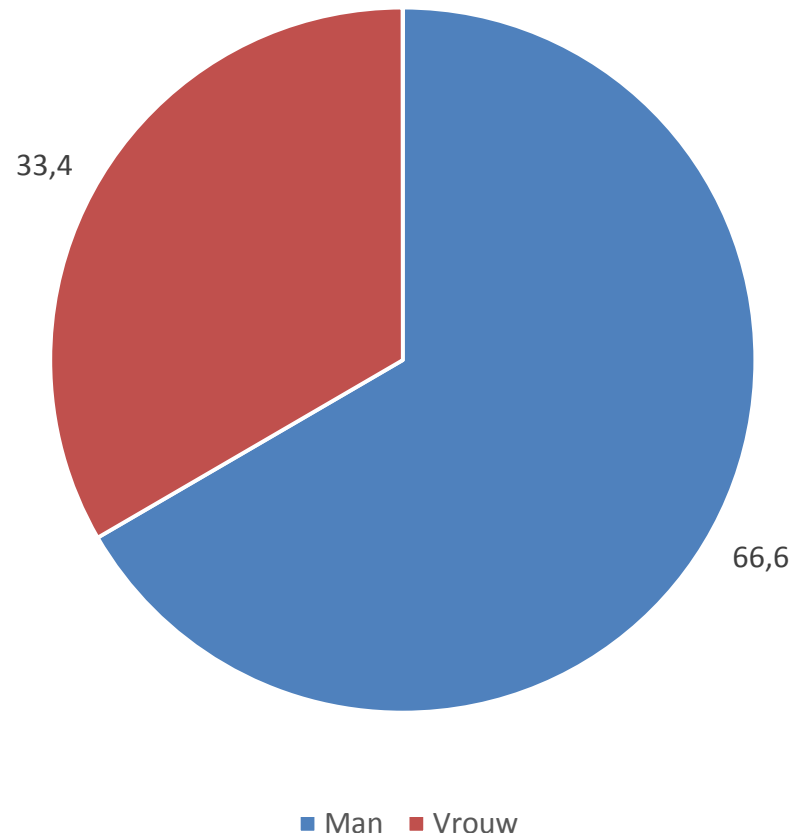
(o.b.v. ledenaantallen Vlaamse gesubsidieerde sportfederaties in 2014)

Top 15 sportvoorkeur

- In de rechtse figuur zijn enkel de leden van de Vlaamse gesubsidieerde sportfederaties opgenomen. In vergelijking met de algemene sportparticipatie (links en vorige slide) kan opgemerkt worden dat er naast het sporten in club ook veel anders- en niet georganiseerde sport gedaan wordt. (Top 5 verschilt sterk)
- Er werden 1 535 365 participanten geteld, waarvan 262 860 voetballers
- Voetbal staat daarmee op kop (17,1%), gevolgd door recreatief fietsen, wielertoerisme en ligfietsen (10,6%) en tennis (9,9%)

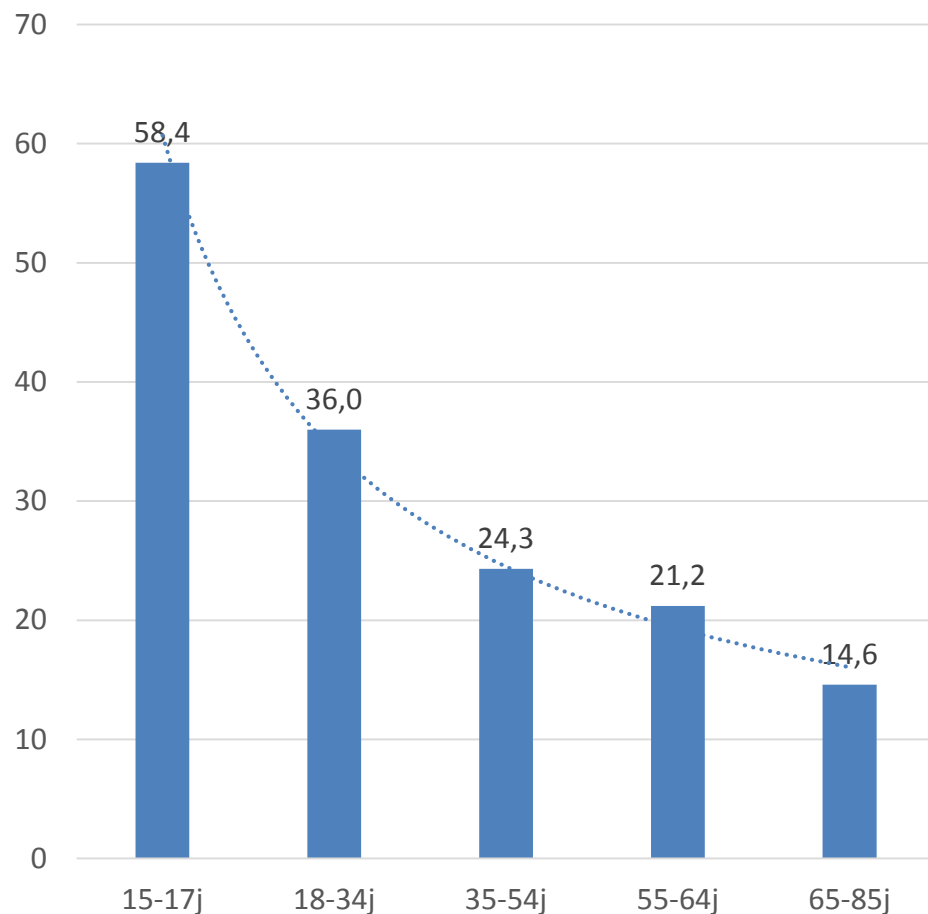
Figuur 12. Geslacht van clubleden (in %)¹

- Bijna **1,5 miljoen** Vlamingen sporten in een sportclub ²
- Meer dan **25 000 sportclubs** in Vlaanderen in 2018 ³
- Gemiddeld zijn er bijna **146 leden** per club ²
- Van alle Vlaamse clubleden is 2 op 3 een man en 1 op 3 is een vrouw ¹

Bron: ¹ Scheerder et al. (2017a), ² Scheerder et al. (2013) en ³ Sport Vlaanderen (2018)

Figuur 13. Clubsport per leeftijdscategorie (in %)¹

Clubsport per leeftijdscategorie ¹

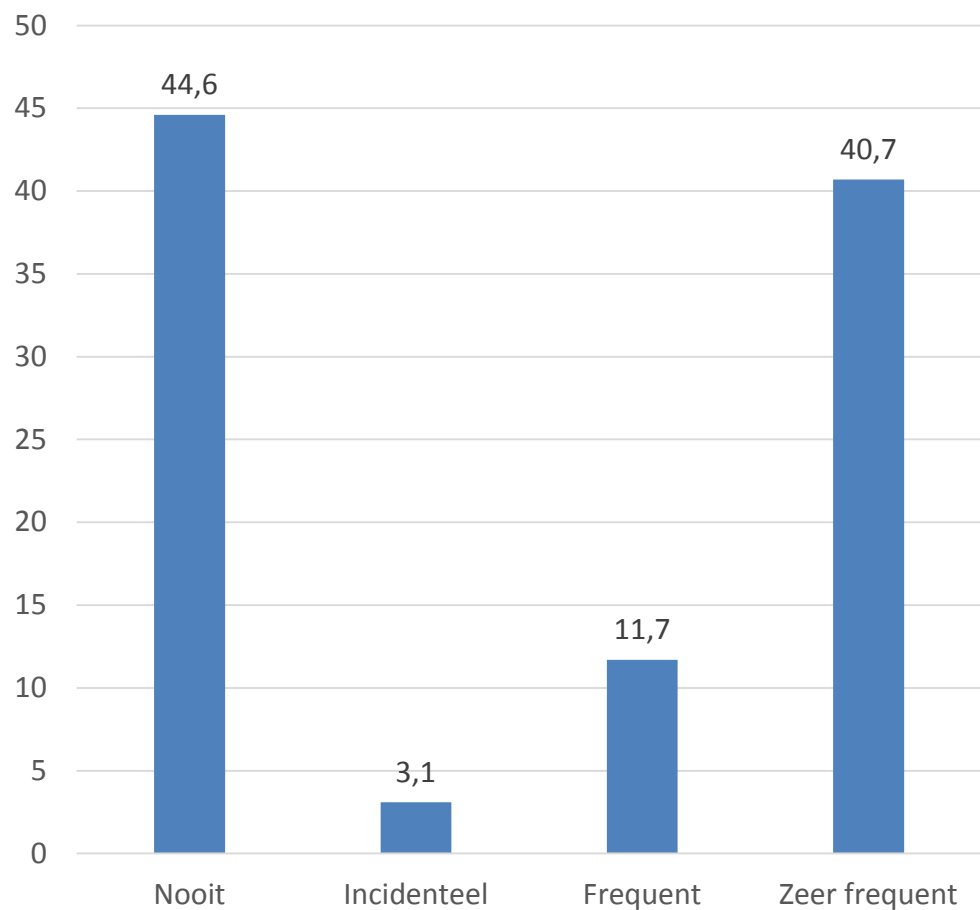
- Bijna 6 op 10 van alle 15-17 jarigen sporten in een club
- Sterke daling na schoolse leeftijd

Extra: kinderen van volwassen clubleden aanspreken ²

- Slechts 4 op 10 Vlaamse gezinnen geven aan dat een of meer kinderen in dezelfde sportclub actief zijn
- Het Europees gemiddelde ligt op 6 op 10

Bron: ¹ Scheerder et al. (2015a) en ² Scheerder et al. (2017a)

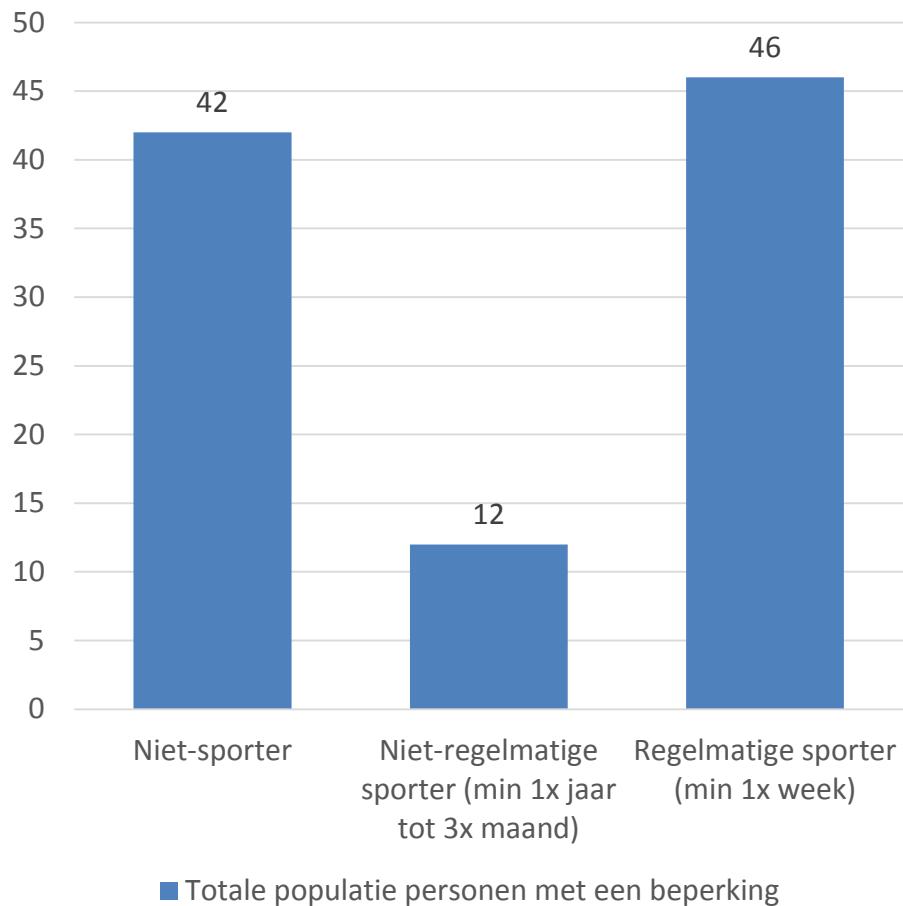
Figuur 14. Frequentie van senioren (55+) (in %)

- Sportdeelname bij 55-plussers (2010)
 - 55,4% doet aan sport (= 3,1% + 11,7% + 40,7%)
 - 44,6% doet niet aan sport
- Frequentie van de sportdeelname bij 55-plussers (2010)
 - 40,7% van de totale populatie sport zeer frequent (meerdere keren per week)
 - 11,7% doet frequent aan sport (meerdere keren per week tot één keer per maand) en 3,1% doet slechts incidenteel aan sport (maximaal één keer per maand)

Bron: Scheerder et al. (2015b)

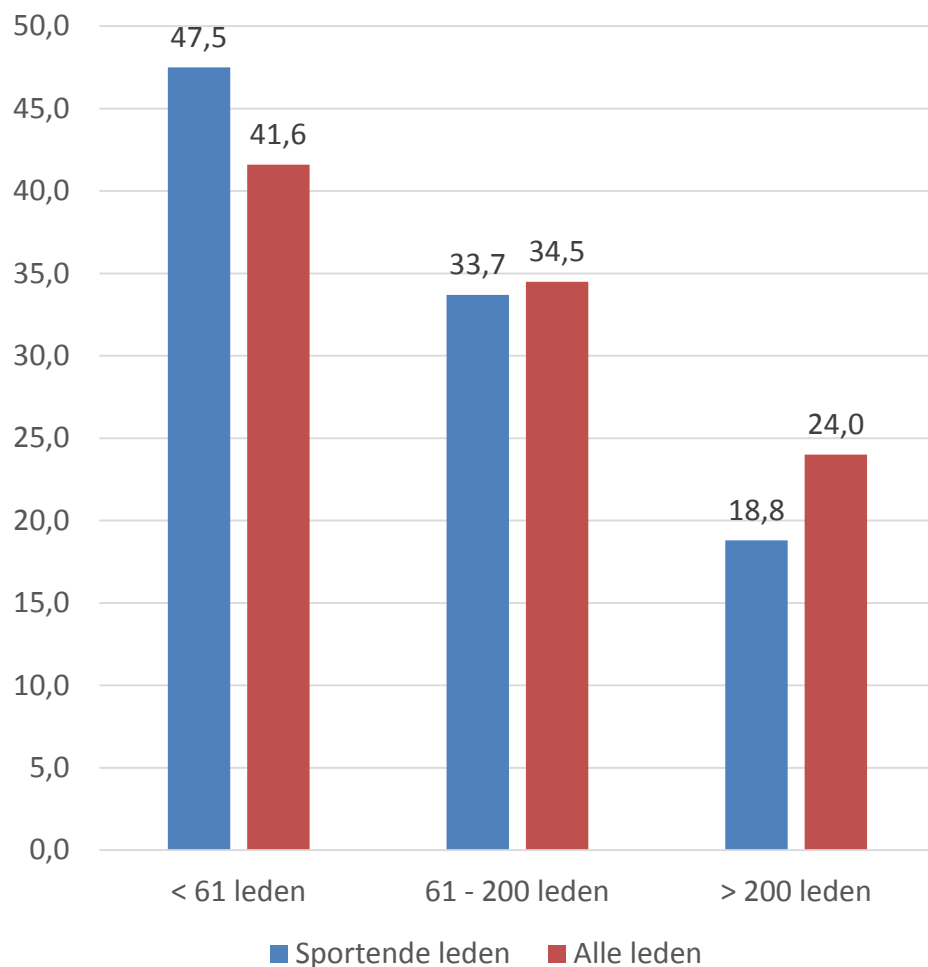
Figuur 15. Sportfrequentie van personen met een beperking (in %)

- Sportdeelname bij personen met een beperking in 2017
 - 58% doet aan sport (= 12% + 46%)
 - 42% doet niet aan sport
- Frequentie van de sportdeelname bij personen met een beperking in 2017
 - 46% van de alle personen met een beperking doet regelmatig aan sport (minstens één keer per week)
 - 12% is een niet-regelmatige sporter (minstens één keer per jaar tot drie keer per maand)

Bron: Scheerder et al. (2018)

Figuur 16. Aantal sportclubs naar grootte (in %)¹

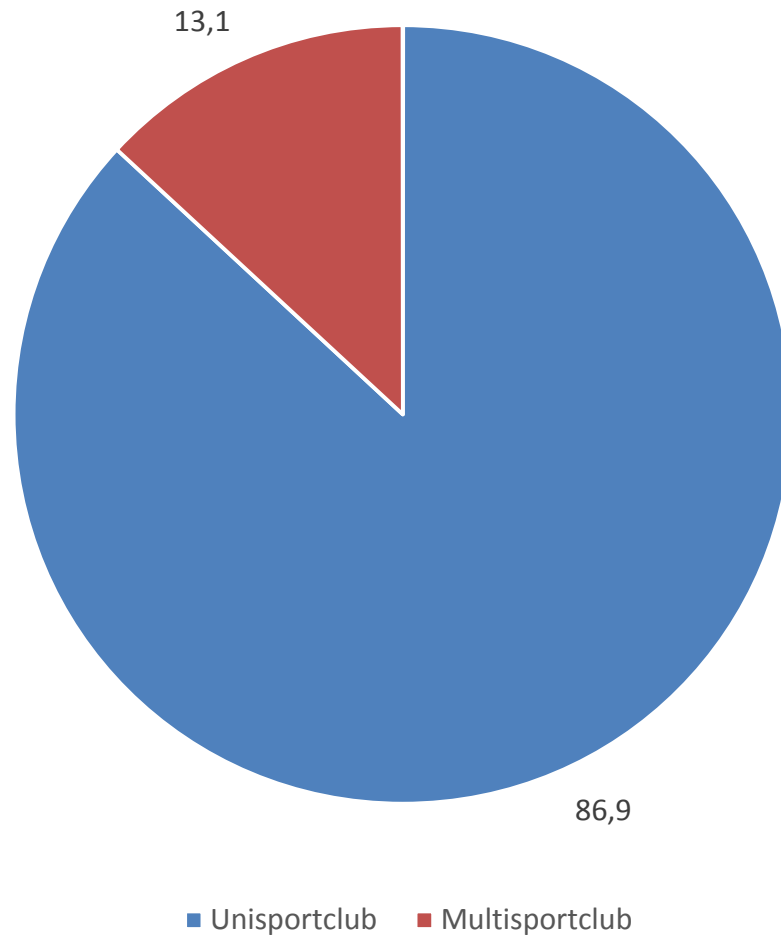

- Meer dan **25 000 sportclubs** in Vlaanderen ²

- Vlaanderen heeft voornamelijk kleine clubs (< 61 leden)
- Kijkend naar de sportende leden in een sportclub, is bijna 1 op 5 clubs een grote club
- Vergelijken we dit met alle leden, is toch 1 op 4 een grote club
- Grote clubs hebben dus een groter aandeel niet-sportende leden dan kleine clubs

Bron: ¹ Van Lierde et al. (2006) en ² Sport Vlaanderen (2018)

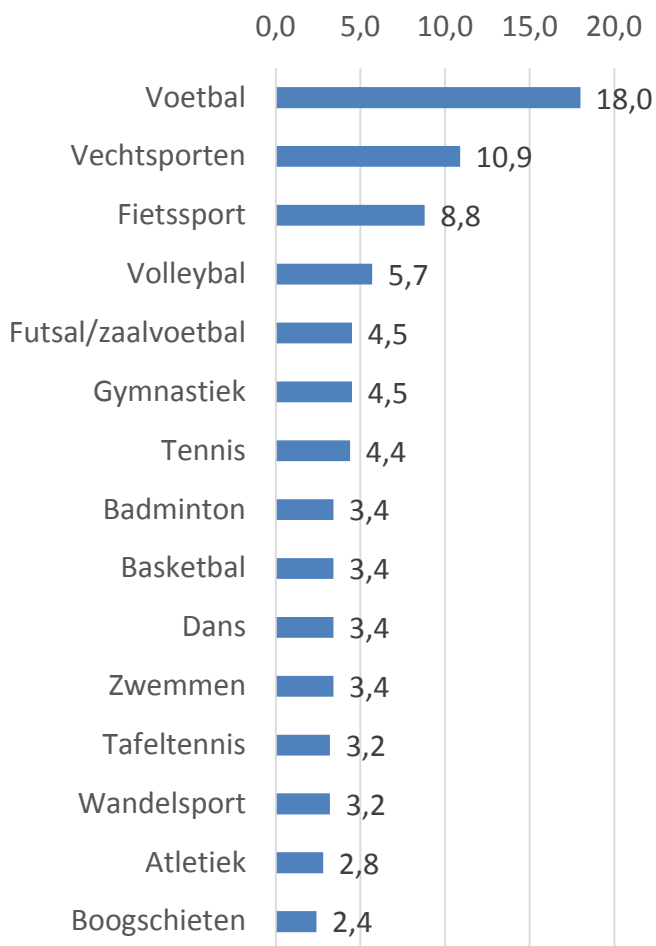
Figuur 17. Type sportclub (in %)

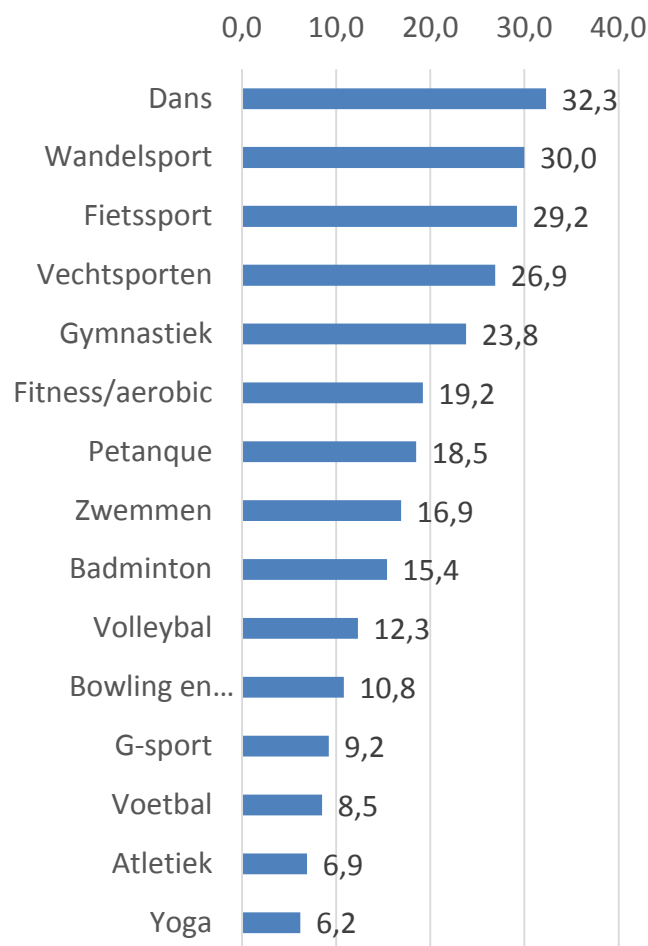
- 86,9% van de sportclubs zijn unisportclubs (2017)
- Vlaanderen wijkt af van het Europees gemiddelde (76% uni- t.o.v. 24% multisportclub)

Bron: Scheerder et al. (2017a)

Figuur 18. Sportaanbod in unisportclubs (in %)

Figuur 19. Sportaanbod in multisportclubs (in %)

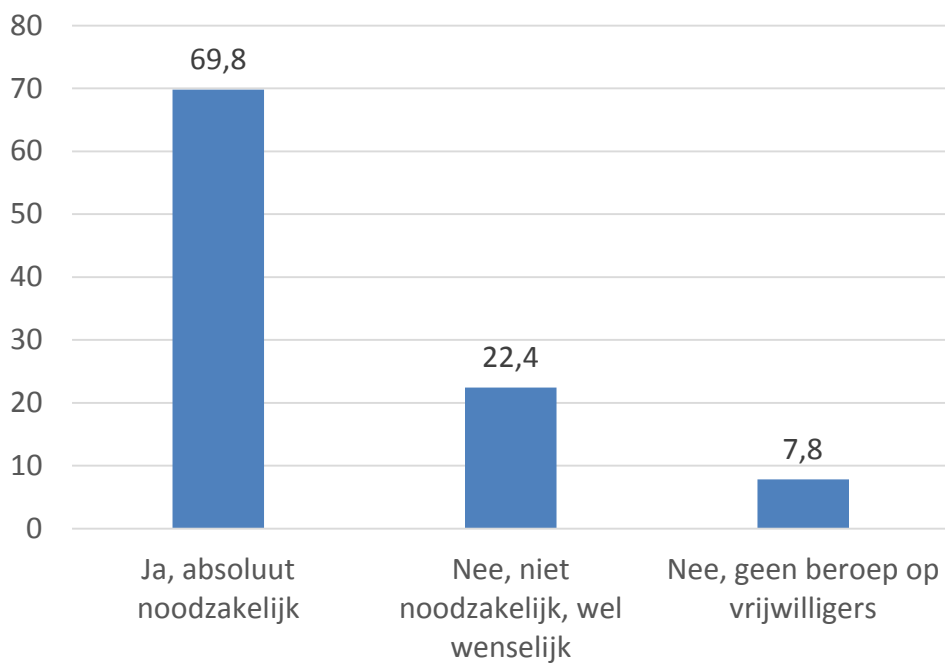
- Voetbal is de populairste unisportclub (bijna 1 op 5)
 - Voetbal niet in top 5 bij [Participatie – Vraag – Sportvoorkeur](#)
 - Er wordt dus veel gesport buiten de club
- Vecht- en fietssportclubs staan op 2 en 3 met resp. 10,9% en 8,8%
 - Enkel (recreatief) fietsen staat in de top 5 van de participanten zelf [Participatie – Vraag – Sportvoorkeur](#)
- Er is een grote variëteit aan sporttakken, zowel bij de uni- als bij de multisportclubs

Bron: Claes et al. (2017a)

PARTICIPATIE – Aanbod (4)

- 7 op 10 sportdiensten geven aan dat het absoluut noodzakelijk is om beroep te doen op vrijwilligers

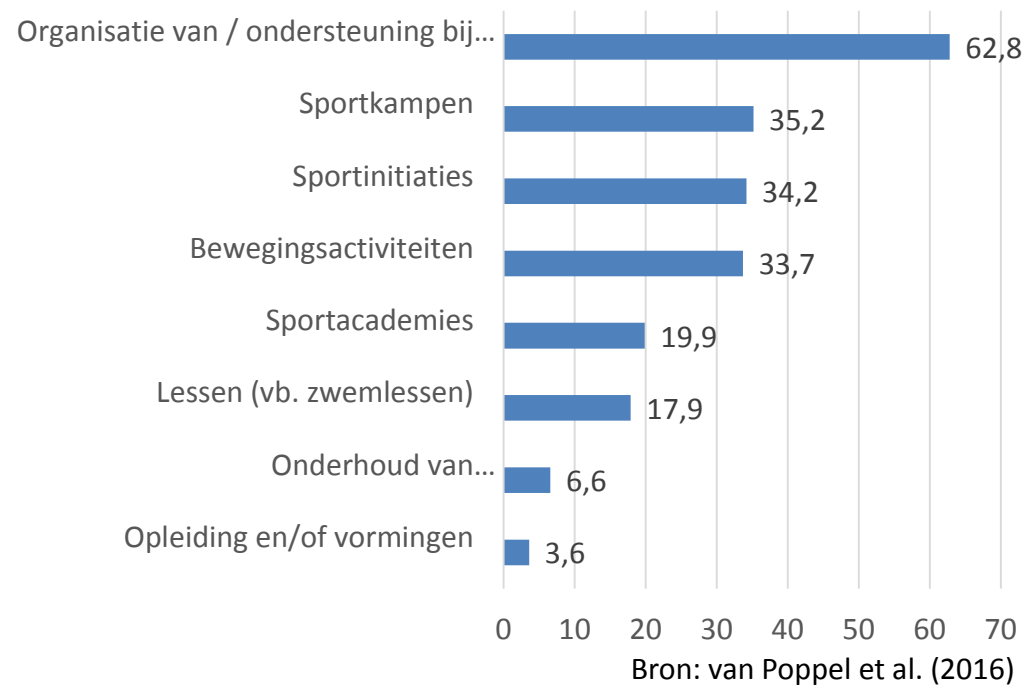
Figuur 20. Sportdiensten die een beroep doen op vrijwilligers (in %)

Vrijwilligers

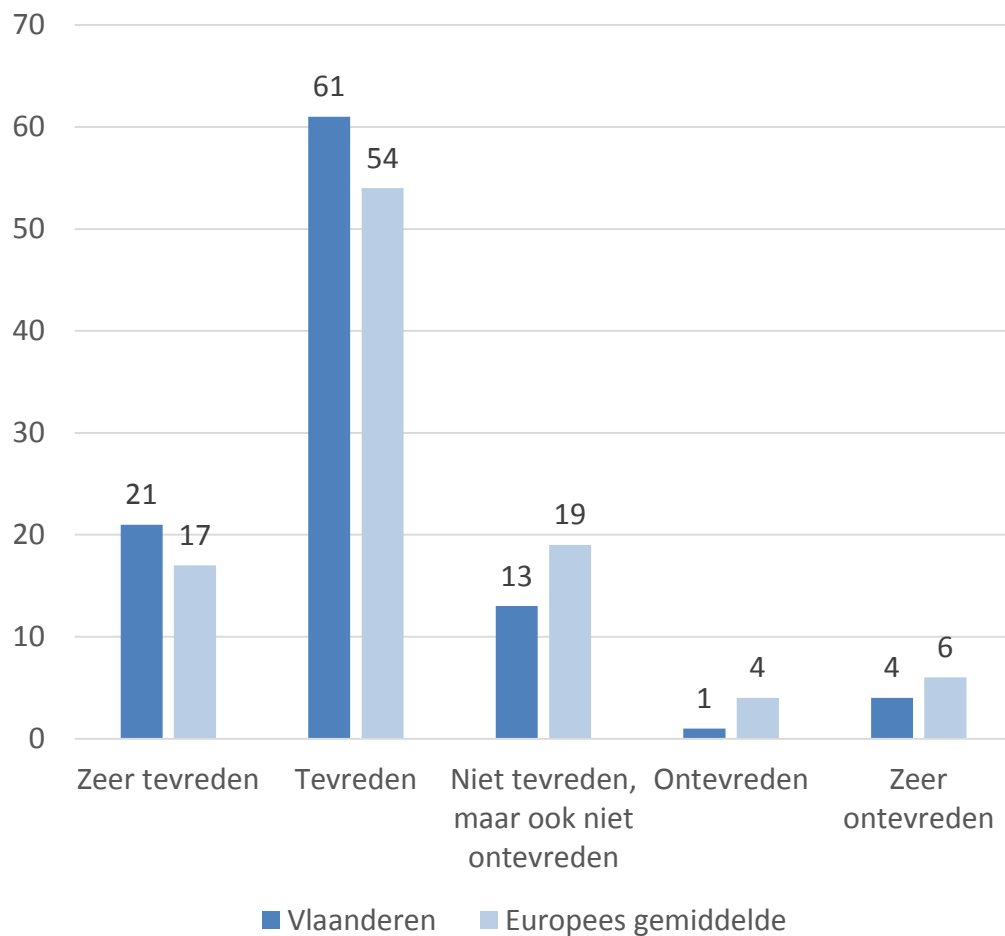
- Ze doen het meest beroep op vrijwilligers voor de organisatie van of ondersteuning bij evenementen (62,8%)
- 1 op 3 van de sportdiensten zegt beroep te doen op vrijwilligers voor sportkampen, sportinitiaties en bewegingsactiviteiten

Figuur 21. Activiteiten waarvoor sportdiensten een beroep doen op vrijwilligers (2014) (in %)

Bron: van Poppel et al. (2016)

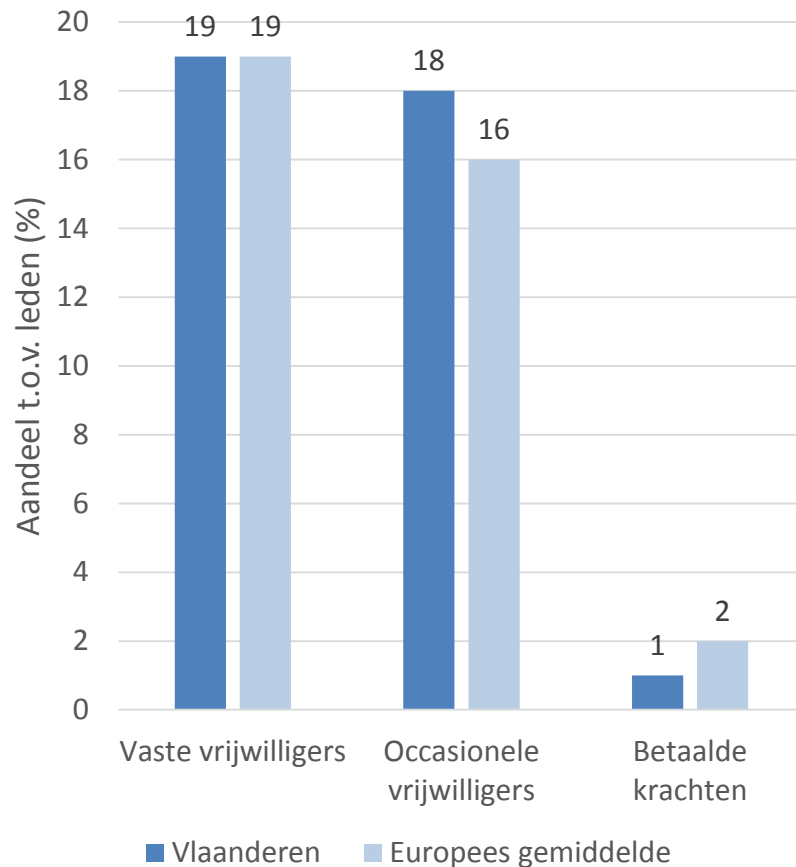
Figuur 22. *Tevredenheid over de omstandigheden voor Vlaamse vrijwilligers (in %)*

- Meer dan 4 op 5 van de Vlaamse vrijwilligers zijn (zeer) tevreden over de omstandigheden waarin ze werken (= 21% + 61%)
- Hiermee ligt Vlaanderen boven het Europees gemiddelde van 71% (= 17% + 54%)
- Waar 1 op 20 (= 1% + 4%) Vlaamse vrijwilligers (zeer) ontevreden is, is er dat 1 op 10 (= 4% + 6%) in Europa

Bron: Scheerder et al. (2017a)

Figuur 23. Vrijwilligers en betaalde krachten in Vlaamse sportclubs (in %)¹

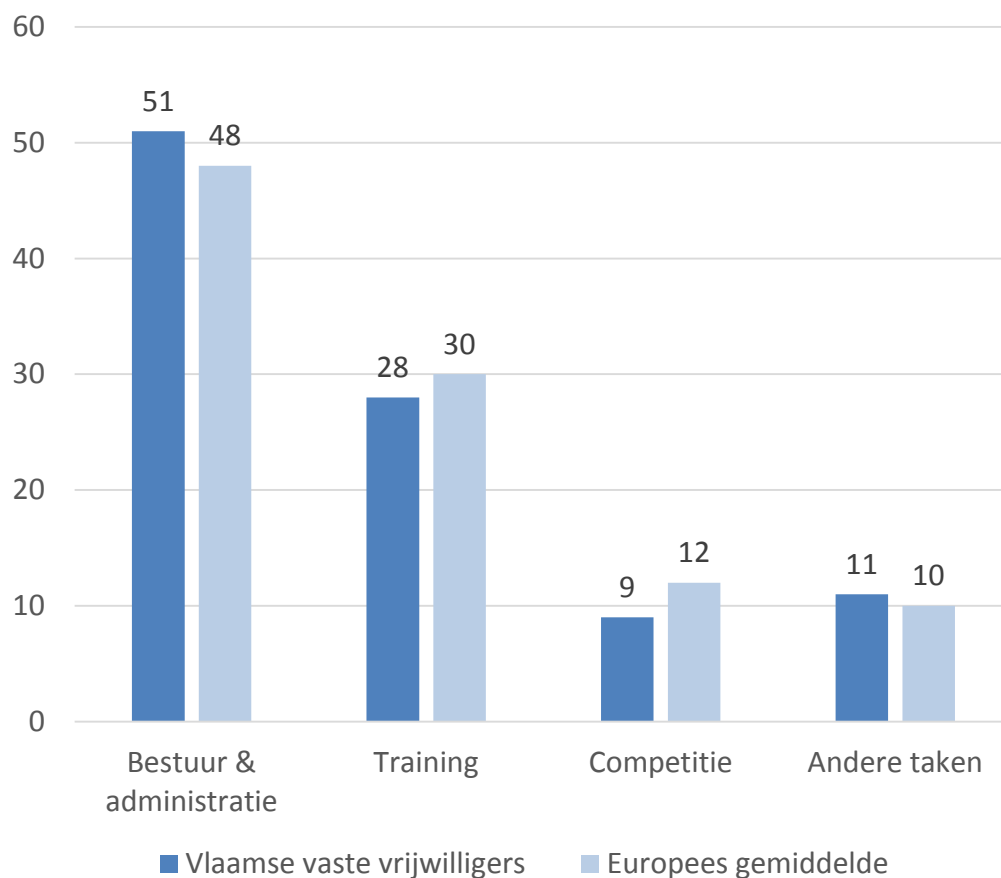
- Bijna 1 op 5 van alle clubleden zijn vaste vrijwilligers
 - Vlaanderen verschilt niet van het gemiddelde
 - Dit Europees gemiddelde werd berekend op basis van 9 Europese landen ¹
- 18% van de Vlaamse clubleden zijn occasionele vrijwilligers
- Slechts 1% van alle leden is een betaalde kracht

- We maken een extrapolatie ^{1, 2}
 - Bijna 1,5 miljoen Vlamingen zijn lid van een sportclub ²
 - Bijna 285 000 Vlamingen zijn vaste vrijwilliger in een sportclub (19% van 1,5 miljoen)
 - Gemiddeld 146 leden per club ²
 - Gemiddeld bijna 28 vaste vrijwilligers in een sportclub (19% van 146)

- In 2010 werd het aantal sportvrijwilligers geschat op ruim 400 000 ³

Bron: ¹Scheerder et al. (2017a), ² Scheerder et al. (2013) en ³ Scheerder et al. (2010)

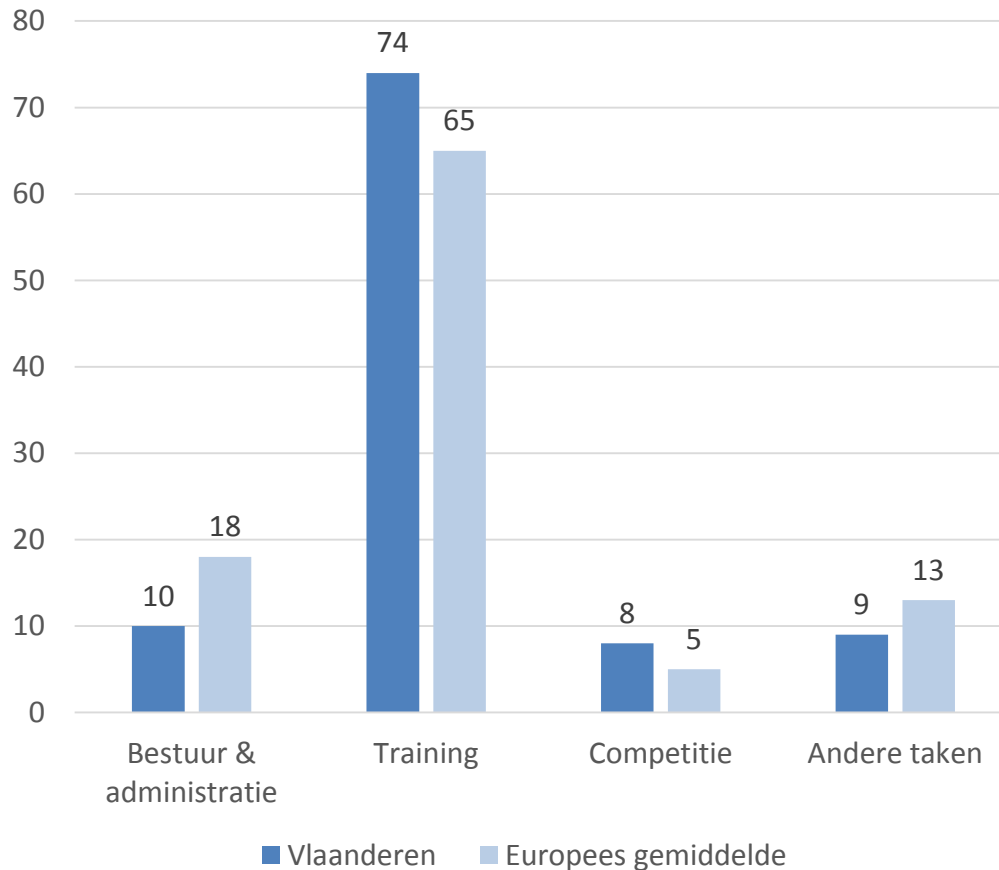
Figuur 24. Functies binnen de club waarin Vlaamse vaste vrijwilligers werkzaam zijn (in %)

- Meer dan de helft van de Vlaamse vrijwilligers is actief in het bestuur of de administratie (2017)
- Bijna 3 op 10 is trainer of instructeur
- Competitie (vb. scheidsrechter) en andere taken volgen beide met ongeveer 1 op 10
- We wijken amper af van het Europees gemiddelde

Bron: Scheerder et al. (2017a)

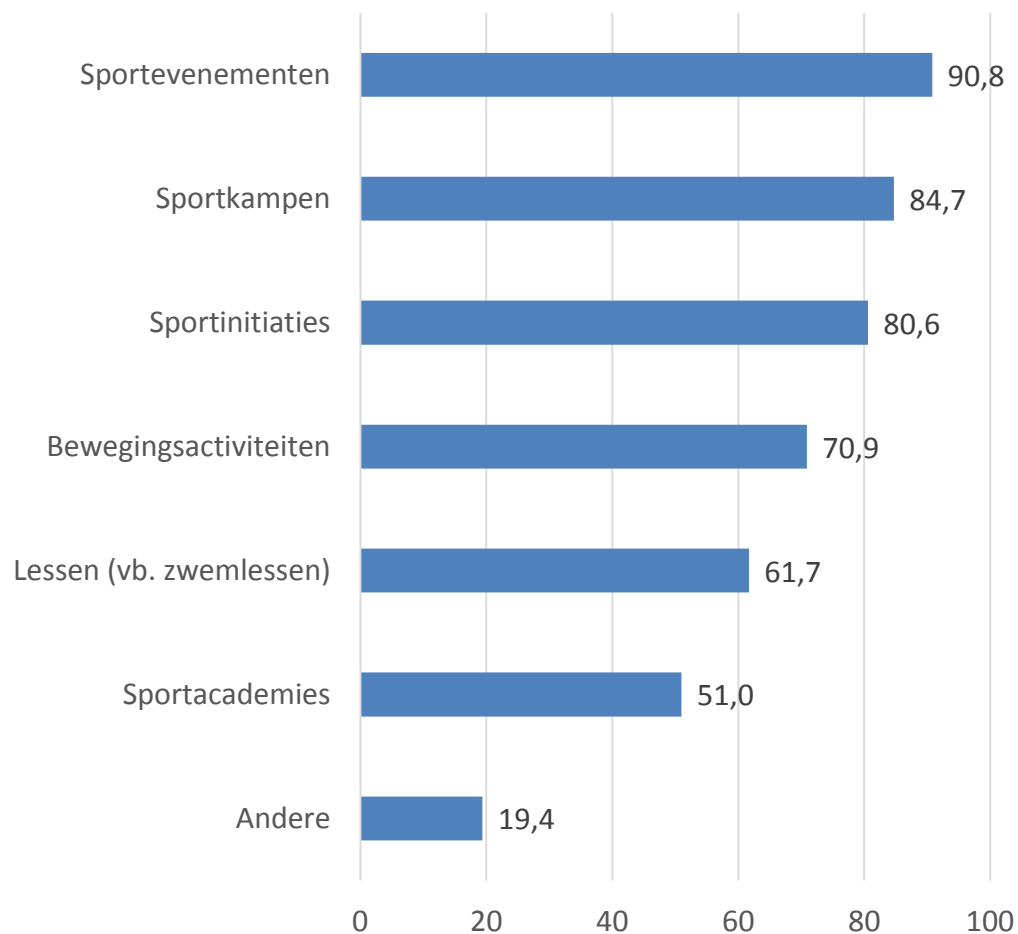
Figuur 25. Functies binnen de club waarin Vlaamse betaalde krachten werkzaam zijn (in %)

- Slechts 10% van de Vlaamse betaalde krachten is actief binnen een functie van bestuur en administratie, in vergelijking met 18% als Europees gemiddelde
- Bijna 3 op 4 van de betaalde krachten is actief binnen het trainingsgebied, wat hoger ligt dan het gemiddelde (65%)

Bron: Scheerder et al. (2017a)

Figuur 26. Sportactiviteiten georganiseerd door sportdiensten (in %)

- Meer dan 9 op 10 van de sportdiensten organiseert sportevenementen
- Meer dan 8 op 10 organiseert sportkampen en -initiaties

Bron: van Poppel et al. (2016)

Adviesraad (situatie in 2014)

- 97% van de gemeenten
 - In bijna alle gemeenten (97%) is er een adviesraad specifiek voor sport
- 59 leden
 - Gemiddeld telt een algemene vergadering van een sportraad 59 leden en telt de kerngroep 14 leden
- 51 sportclubs
 - Gemiddeld zijn er 51 sportclubs en verenigingen met een sportaanbod aangesloten bij de adviesraad sport

Medewerkers in steden/gemeenten voor sport

- 5 714 permanente medewerkers (in 2013)
 - Extrapolerende cijfers impliceren dat er in Vlaanderen en het BHG bij benadering 5 714 permanente medewerkers op de gemeentelijke sportdiensten actief zijn
 - Dit zijn gemiddeld 13 medewerkers per sportdienst
- 9 336 occasionele medewerkers
 - Bij dezelfde extrapolatie bekomt men 9 336 occasionele medewerkers
 - Dit zijn gemiddeld 28 medewerkers per sportdienst
- 4 970 permanente en 188 occasionele VTE
 - Omgezet naar voltijdse equivalenten bekomt men respectievelijk 4 970,57 en 188,23 VTE
 - Gemiddeld voor een sportdienst zou dit resp. 11,3 en 0,5 VTE zijn

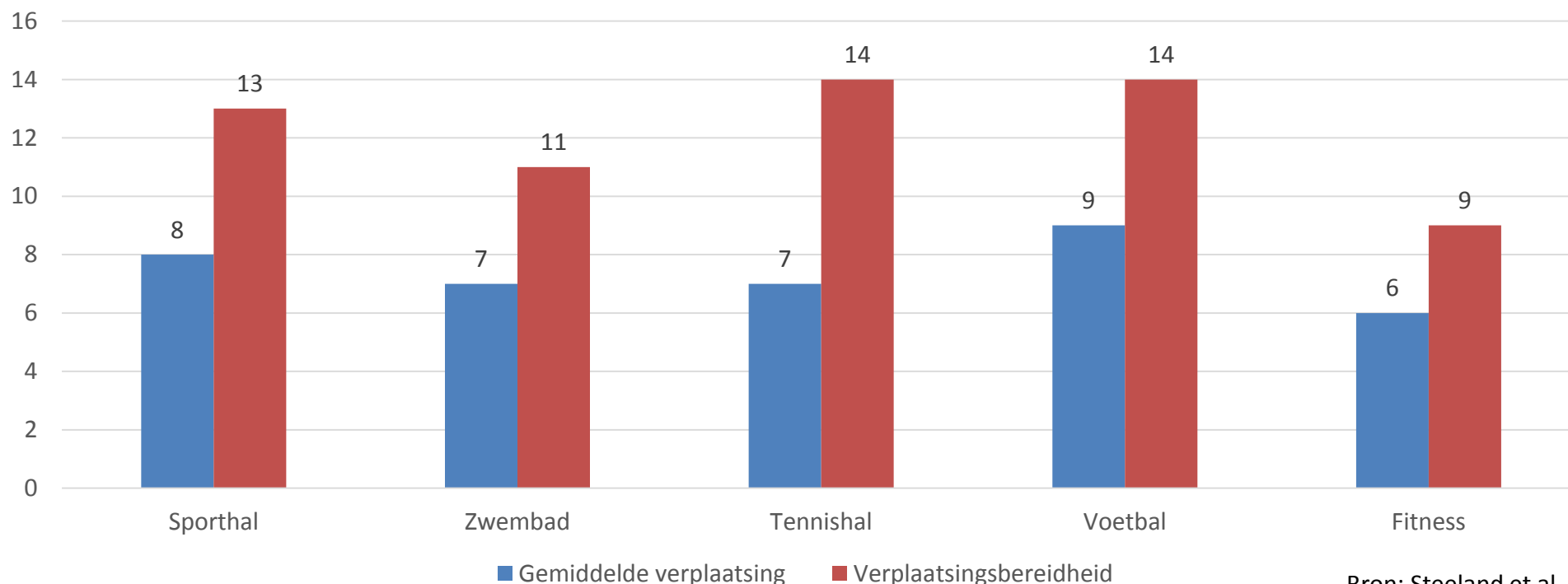
Bron: van Poppel et al. (2016)

INFRASTRUCTUUR

- Vraag
 - Verplaatsing(sbereidheid) en gemeenten
 - Aanbod
 - Over- en ondervertegenwoordiging, beheer club, type, Finse pistes en sluiting of renovatie
 - Beleid
 - Clubs en publieke sportaccommodatie, clubs en gemeenten
-

- Voor sporthallen, tennis en voetbal blijken er geen opvallende blinde vlekken te zijn
- Voor overdekte zwembaden en fitness zien we dat, door de lagere gemiddelde verplaatsing, er toch enkele blinde vlekken opduiken. Als we echter rekening houden met de verplaatsingsbereidheid, merken we amper nog blinde vlekken.
- Er is dus een goede spreiding voor deze sportinfrastructuur

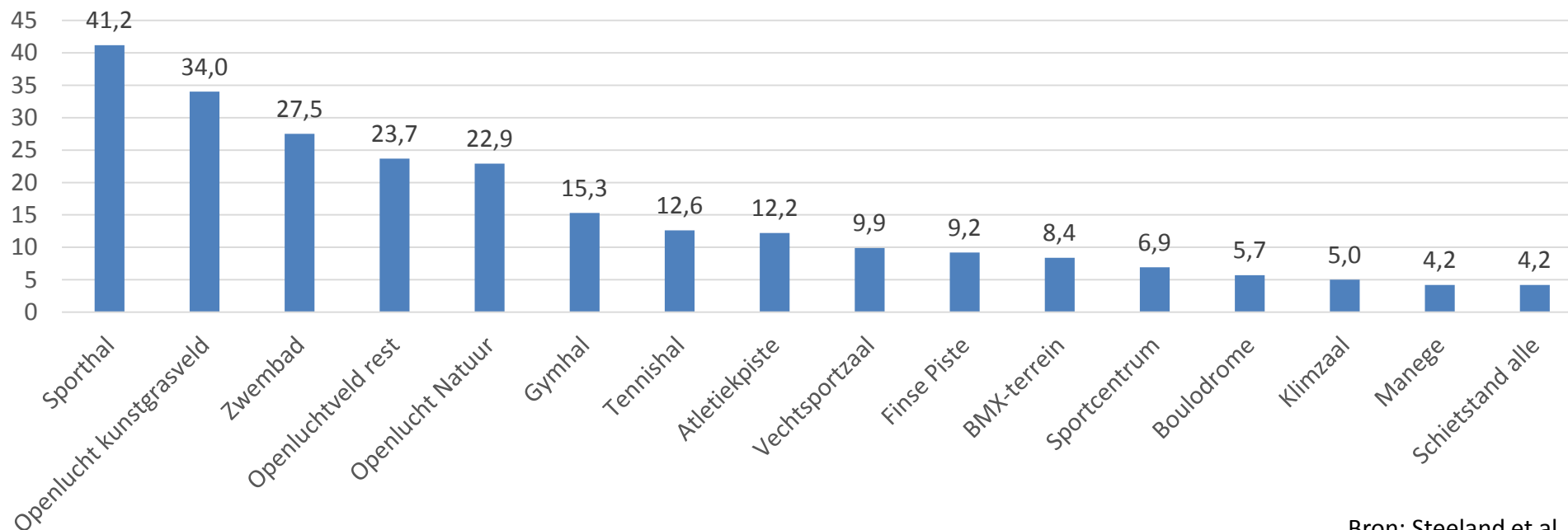
Figuur 27. Bereik van sportinfrastructuur (km in vogelvlucht)

Bron: Steeland et al. (2017)

- 41,2% van de sportdiensten geeft aan nood te hebben aan bijkomende sporthallen
- Ook openluchtkunstgrasvelden (34,0%) en overdekte zwembaden (27,5%) staan hoog op hun verlanglijstje
- *Niet in grafiek:* 71,8% van de gemeenten geeft aan dat de huidige sportinfrastructuur niet voldoet aan de behoeften
- *Niet in grafiek:* 86,5% geeft als grootste knelpunt aan dat er onvoldoende financiële middelen zijn om gewenste bijkomende sportinfrastructuur te realiseren

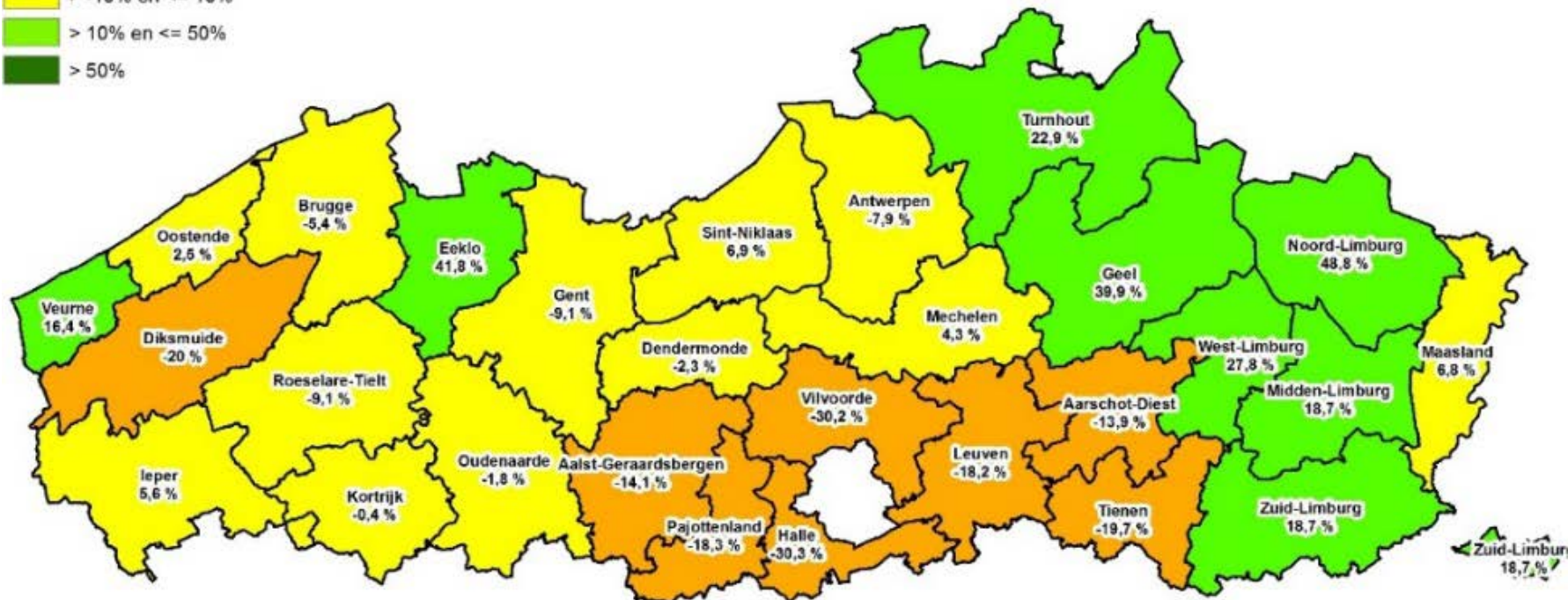
Figuur 28. Nood aan bijkomende sportinfrastructuren van de gemeenten (in %)

Bron: Steeland et al. (2017)

Figuur 29. Over- of ondervertegenwoordiging van sportinfrastructuur t.o.v. het Vlaams gemiddelde (in %)

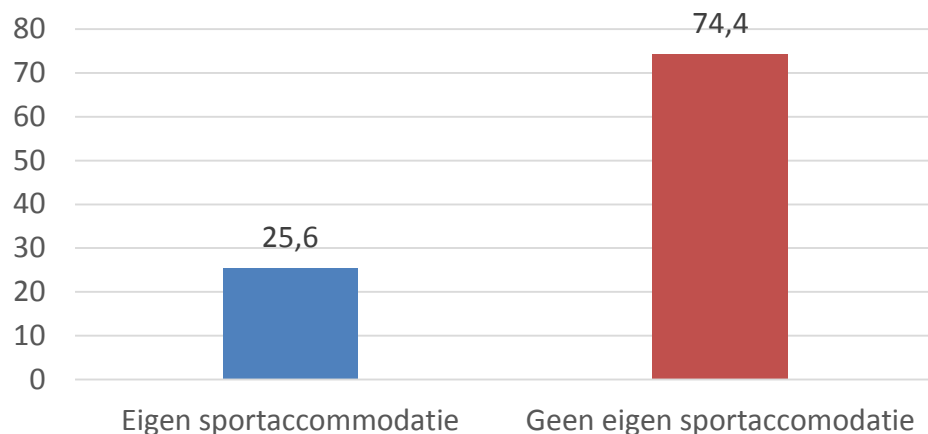
Over/ondervertegenwoordiging (in %)

- Uit deze kaart (verdeling per kleinstedelijke invloedssfeer) kan afgeleid worden dat er ten opzichte van het Vlaamse gemiddelde relatief meer sportinfrastructuur aanwezig is in Limburg en de Kempen
- Er is een ondervertegenwoordiging in Vlaams-Brabant

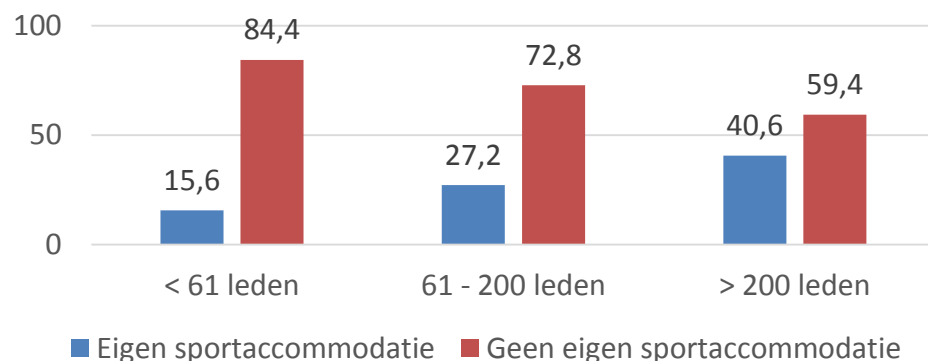
Bron: Steeland et al. (2017)

Figuur 30. Sportaccommodatie in eigen bezit/beheer van de club (in %)¹

- 1 op 4 van de sportclubs bezit eigen sportaccommodatie ¹
- Kleine clubs bezitten minder en grote clubs bezitten zelf meer sportaccommodaties ¹

Figuur 31. Sportaccommodatie in eigen bezit/beheer, naar clubgrootte (in %)¹

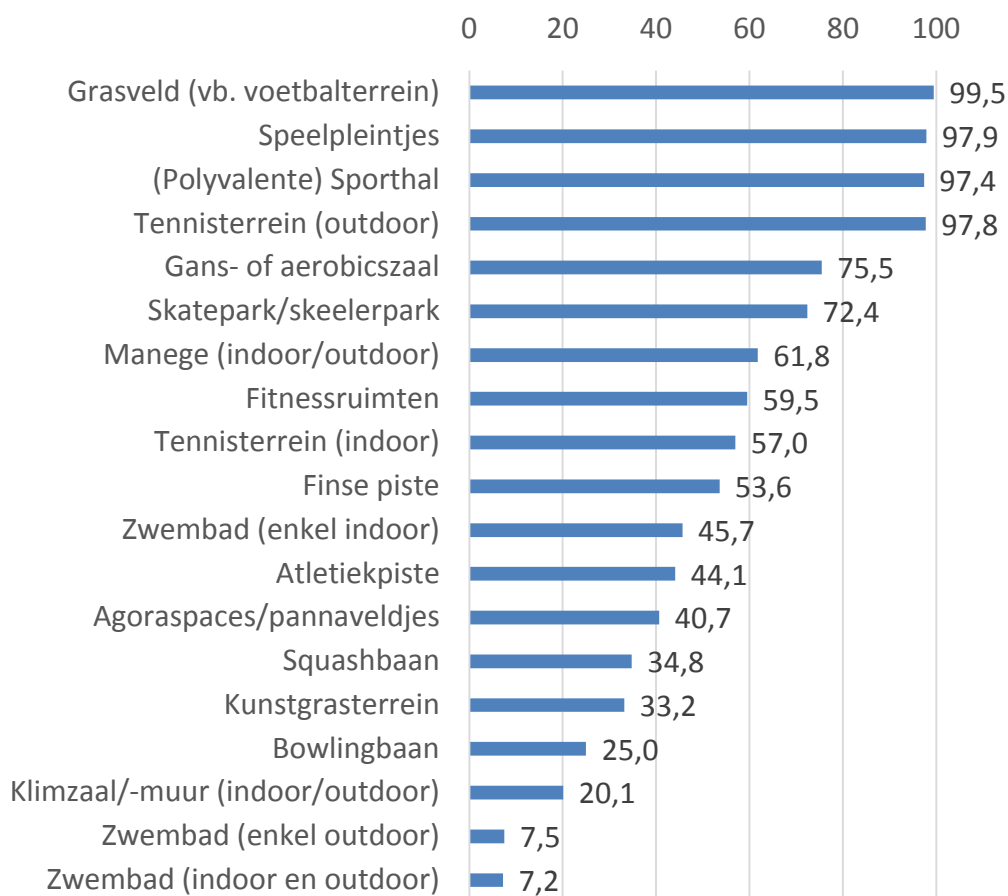

Extra: 20 000 sportaccommodaties in Vlaanderen ²

- > 1100 sporthallen
- > 12 000 sportvelden in openlucht
- 307 overdekte zwembaden
- 450 maneges
- 14 schaatsbanen
- 219 tennishallen

Bron: ¹ Claes et al. (2017a) en ² Steeland et al. (2017)

Figuur 32. Aanwezigheid van type sportaccommodatie in de gemeente (in %)

- Bijna alle gemeenten gaven in 2014 aan te beschikken over een grasveld zoals een voetbalterrein, speelpleintjes, een (polyvalente) sporthal en een outdoor tennisterrein
 - Opvallend dat 4 op 10 toch aangaf nood te hebben aan een (nieuwe/vernieuwde) sporthal
 - Zie [Infrastructuur - vraag](#)
- 3 op 4 geeft aan een dans- of aerobicszaal of skatepark/skeelerpark te hebben
- Meer dan de helft van de gemeenten beschikt over een manege, fitnessruimten, indoor tennisterrein en Finse piste
 - Zie de evolutie van Finse pistes in Vlaanderen in Figuur 33 op de volgende pagina

Bron: van Poppel et al. (2016)

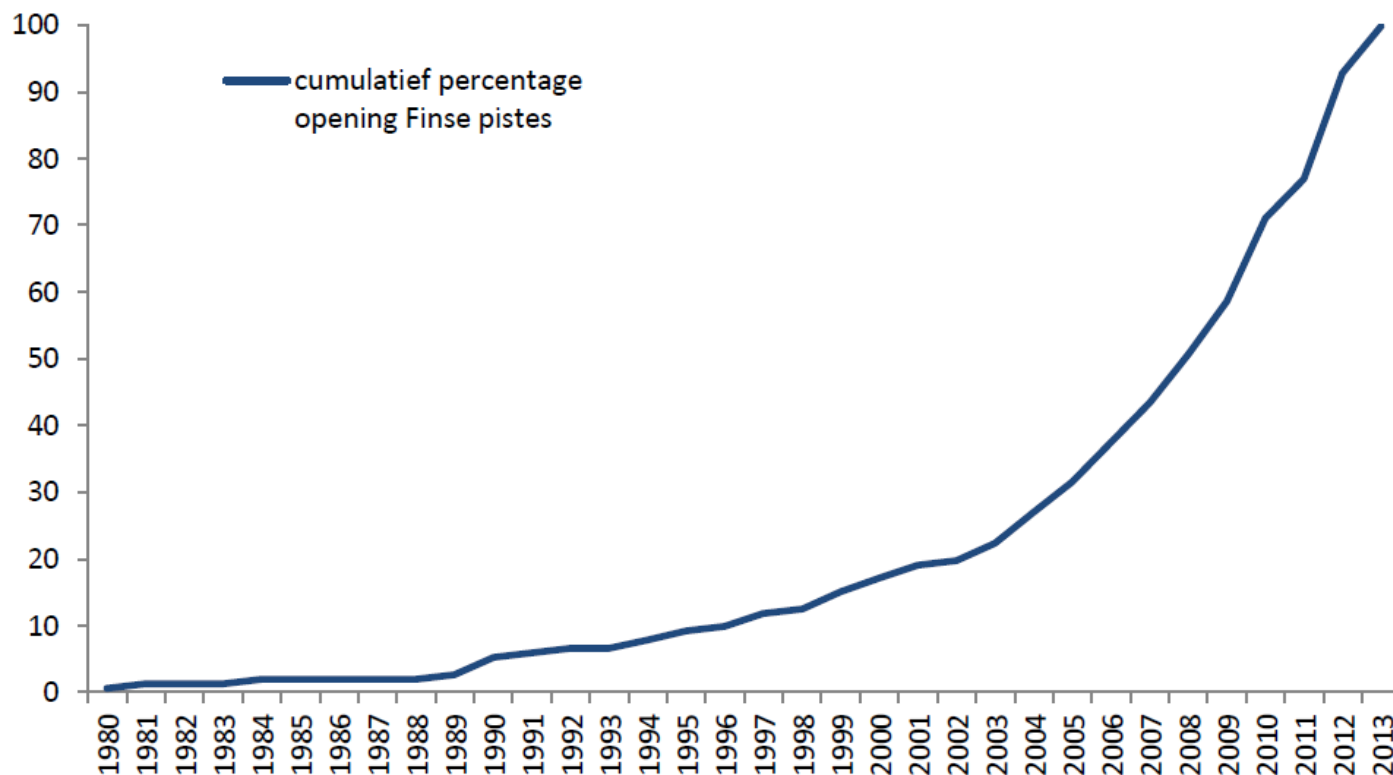
INFRASTRUCTUUR – Aanbod (4)

- Sinds de eerste jaren van de 21ste eeuw wordt een sterke groei vastgesteld ¹
 - Wellicht is hier een link met de tweede loopsportgolf, het Sport voor Allen-decreet van 2007 en het subsidiereglement van 2011 ¹
 - Aanzet tot investeringen in lichte sportinfrastructuur ¹

Finse pistes

- In 2013 waren er 165 Finse pistes, verspreid over 145 Vlaamse gemeenten (47,1%) ¹
- In 2016 is dit al gestegen naar 53,6% ²

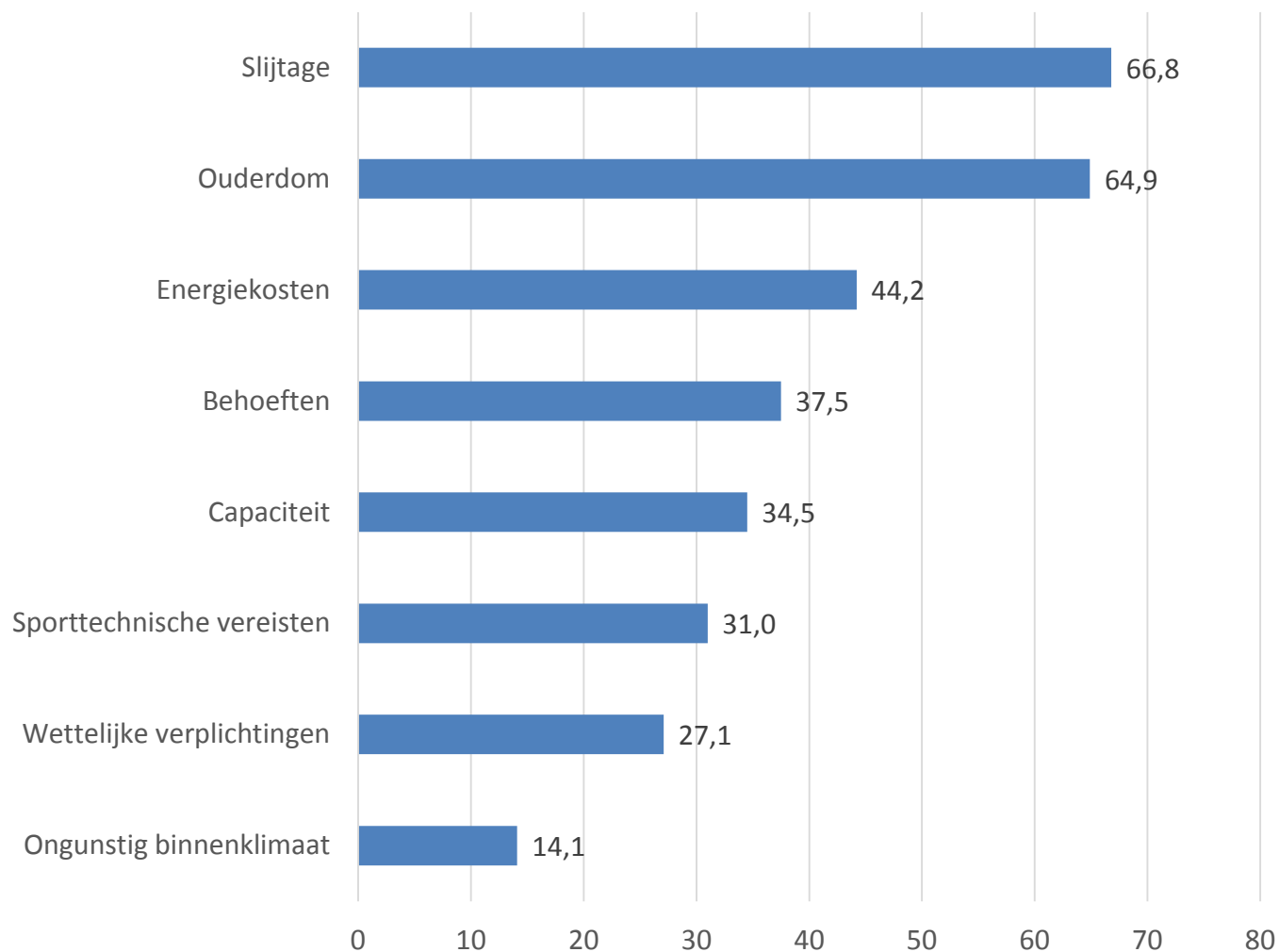
Figuur 33. Openingsjaar van Finse pistes in Vlaanderen (in %)¹

- Nog een opvallende stijger: agoraspace/pannaveldjes
 - Van 27% in 2010 tot 41% in 2014 ²
- Zie decreet lokaal sportbeleid
 - Aanzet op licht-/ anders georganiseerd beweeg- en sportaanbod ²

Bron: ¹ Scheerder et al. (2014)
² van Poppel et al. (2016)

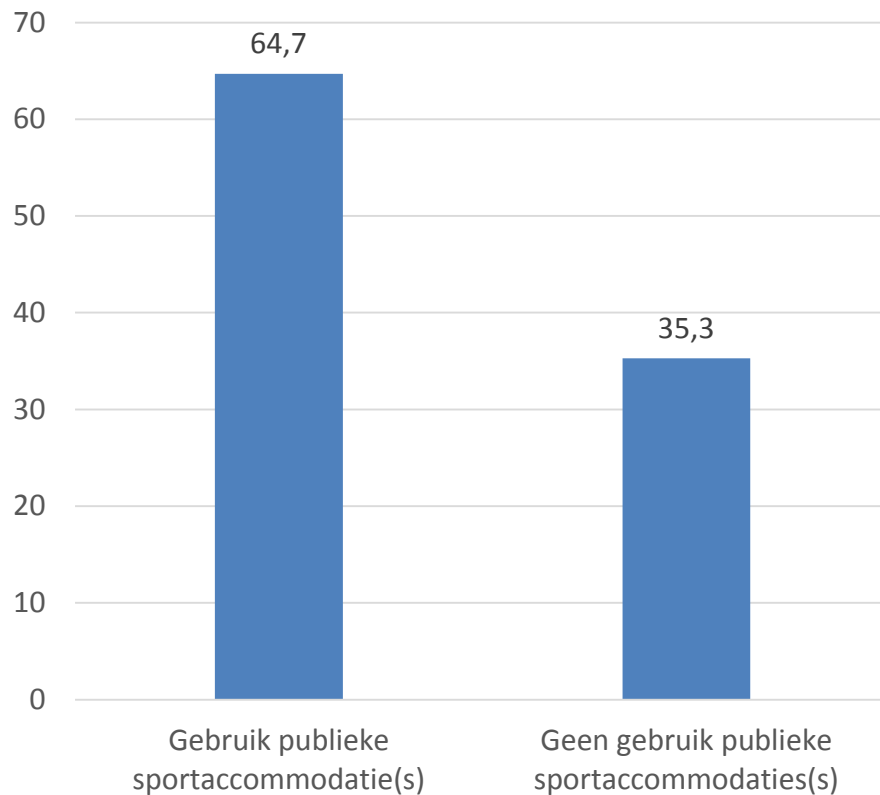
Figuur 34. Knelpunten van huidige sportinfrastructuur waardoor sluiting of renovatie zich opdringt (in %)

- Slijtage en ouderdom worden het vaakst als knelpunt aangegeven voor de sluiting of renovatie van sportinfrastructuur
- Er kunnen meerdere knelpunten (N=1725) zijn per sportinfrastructuur (N=539), vandaar dat het niet cumuleert tot 100%

Bron: Steeland et al. (2017)

Figuur 35. Gebruik van publieke sportaccommodatie(s) door sportclubs (inclusief schoolinfrastructuur) (in %)

- Bijna 2 op 3 sportclubs maken gebruik van publieke sportaccommodatie(s)
- Hierin is er geen significant verschil vastgesteld naar grootte van de sportclubs
- Bijna 9 op 10 (88,6%) sportclubs die gebruik maken van publieke sportaccommodaties dient hiervoor een vergoeding te betalen (*niet in figuur*)

Bron: Claes et al. (2017a)

- Meer dan **3 op 10** van de Vlaamse sportclubs gaan (helemaal) niet akkoord met de stelling dat hun club over voldoende infrastructuur beschikt en geven aan dat hun groei hierdoor belemmerd wordt
- Voor **bijna de helft** van de sportclubs is het onderhoud en/of de huur van sportinfrastructuur en investeringen in vernieuwing van materiaal een zware financiële last voor de club

Tabel 2. Stellingen aangaande sportaccommodaties bij sportclubs (in %)

	Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Neutraal	Akkoord	Helemaal akkoord
Onze club beschikt over voldoende infrastructuur of kan voldoende gebruik maken van de infrastructuur die ter beschikking wordt gesteld	9,4	21,9	12,2	39,5	17,0
De groei van onze club wordt geremd door een tekort aan sportinfrastructuur	13,4	33,7	16,1	23,4	13,4
Het onderhoud en/of de huur van sportinfrastructuur is een zware financiële last voor onze club	8,7	22,1	21,6	28,8	18,8
Investeringen in vernieuwing van materiaal zijn een zware last voor onze club	8,1	19,3	25,7	29,2	17,7

Bron: Claes et al. (2017a)

- Onderhoud van de sportaccommodatie blijkt voor de gemeenten een zware financiële last te zijn
 - De gemiddelde score was 4 op 5, en meer dan 3/4 van alle sportdiensten verklaarden zich (helemaal) akkoord (*niet in tabel*)
- De beschikbare sportaccommodatie wordt door de helft van de gemeenten als onvoldoende beschouwd (*niet in tabel*)
- Een gemiddelde score van 3,6 op de goede staat van de sportaccommodatie, is het resultaat van ruim 7 op 10 sportdiensten die met deze stelling (helemaal) akkoord gingen

Tabel 3. *Opinie en houding van sportdiensten ten aanzien van de beschikbaarheid en het onderhoud van sportaccommodaties, gemiddelde op vijfpuntenschaal (1=helemaal niet akkoord; 5=helemaal akkoord)*

	Gemiddelde
Het onderhoud van de sportaccommodatie is een zware financiële last voor de gemeente	4,0
De gemeente levert inspanningen opdat sportclubs zo optimaal mogelijk kunnen sporten in haar accommodatie	3,9
De sportaccommodatie van de gemeente is in goede staat	3,6
De gemeente maakt gebruik van de sportaccommodatie van scholen	3,3
De groei van de sportdeelname in de gemeente wordt geremd door een tekort aan sportaccommodatie	3,2
De gemeente beschikt over voldoende sportaccommodatie	2,8
De gemeente maakt gebruik van de sportaccommodatie van sportclubs	2,5
De gemeente maakt gebruik van de sportaccommodatie van commerciële sportaanbieders (vb. fitnesscentra)	2,2

OPLEIDING

- Vraag

- Cursussen VTS

- Aanbod

- Cursussen VTS, beoordeling aantal trainers, gemiddeld aantal trainers, trainers en opleiding en trainers naar geslacht

Zie figuren volgende pagina

- De Vlaamse Trainersschool (VTS, afdeling van Sport Vlaanderen) reikt **jaarlijks meer dan 5500 diploma's** uit aan mensen die met succes een opleiding hebben gevolgd (*niet in figuren op volgende pagina*)
- Met meer dan de helft van de inschrijvingen (53,8%) per cursussoort is initiator de meest gekozen VTS-opleiding
- Het aantal gediplomeerden kan meer zijn dan het aantal inschrijvingen (vb. trainer A en B)
 - Diploma's kunnen ook behaald worden via vrijstellingen of assimilaties
 - Zo zijn er eerder verworven kwalificaties (EVK) en eerder verworven competenties (EVC) die gelijkstelling kunnen verwerven
- Er zijn 5851 diploma's uitgereikt in 2016 (excl. multimediebegeleider en incl. EVK en EVC)
 - 3291 initiators, 804 Hoger Redder en 802 instructeur B
- 5001 personen kregen in 2016 een VTS-diploma (excl. multimediebegeleider en excl. EVK en EVC)
 - Na de sterke stijging tussen 2012 en 2015 is dit terug een daling
- In 2016 volgden 4086 redders succesvol een bijscholing (*niet in figuren*)

Bron: Sport Vlaanderen (2016)

OPLEIDING – Vraag (2)

Cursussen VTS

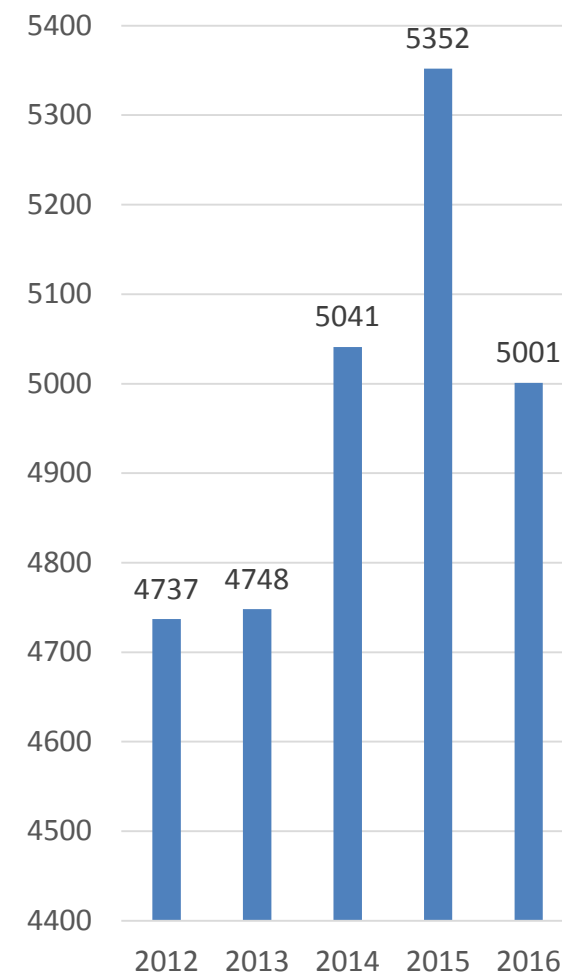
Tabel 4. Aantal inschrijvingen per cursussoort (2016)

Cursussoort	Inschrijvingen	
Initiator	3929	53,8%
Instructeur B	1243	17,0%
Trainer B	378	5,2%
Trainer A	86	1,2%
Hoger Redder	807	11,1%
Multimovebegeleider	698	9,6%
Andere	161	2,2%
Totaal	7302	100%

Tabel 5. Aantal gediplomeerden per cursussoort (2016)

Cursussoort	Gediplomeerden
Initiator	3291
Instructeur B	802
Trainer B	587
Trainer A	209
Hoger Redder	804
Multimovebegeleider	538
Andere	158
Totaal	6389

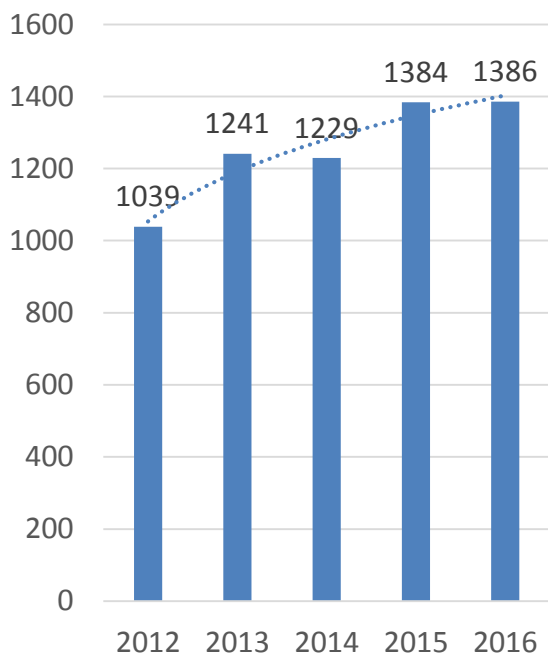
Figuur 36. Evolutie aantal VTS-gediplomeerden (2012-2016)

Bron: Sport Vlaanderen (2016)

- Bij de evolutie van het aantal cursussen zien we over 5 jaar een stijging van meer dan 300 opleidingen
- Cursus Initiator wordt het meeste aangeboden, met 900 van de bijna 1400 cursussen
- Antwerpen heeft het grootste aantal cursussen
 - ^{a en b} Verschil tussen de twee totalen $1386 - 1344 = 42$ cursussen vonden in het buitenland plaats

Figuur 37. Evolutie van het aantal cursussen (2012-2016)

Tabel 6. Aantal cursussen per cursussoort (2016)

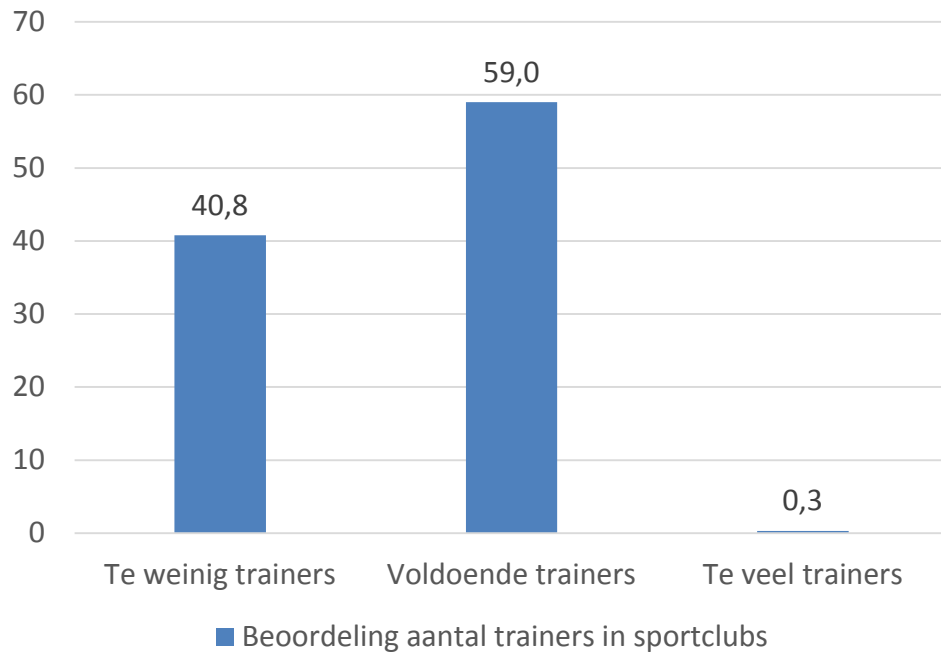
Cursussoort	Aantal cursussen
Initiator	900
Instructeur B	182
Trainer B	82
Trainer A	18
Hoger Redder	41
Multimovebegeleider	48
Anderen	115
Totaal	1386^a

Tabel 7. Aantal cursussen per provincie (2016)

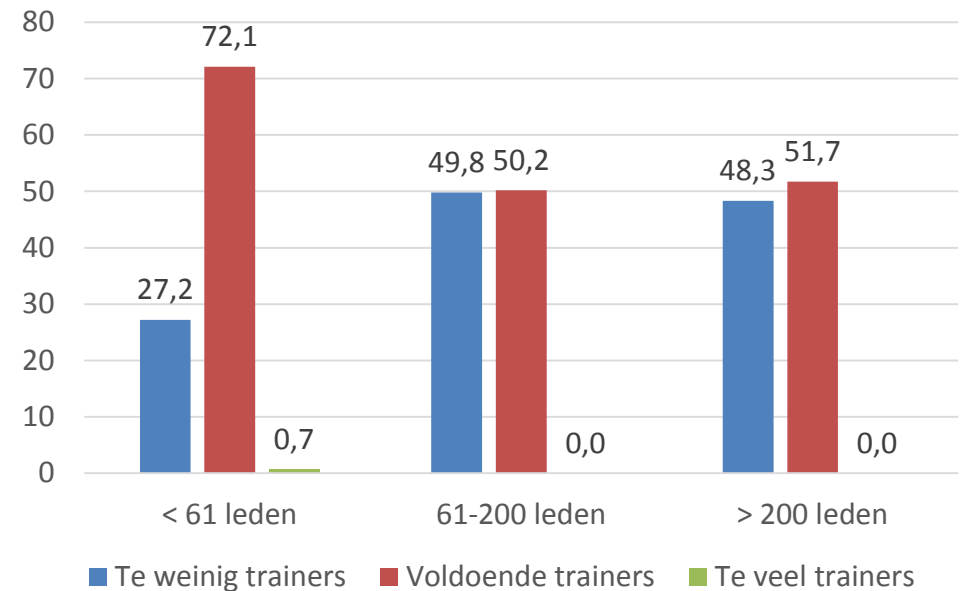
Provincie	Aantal cursussen
Antwerpen	380
Oost-Vlaanderen	259
Vlaams-Brabant	234
West-Vlaanderen	227
Limburg	195
Brussels HG	49
Totaal	1344^b

- 4 op 10 sportclubs geeft aan over te weinig trainers te beschikken, 6 op 10 heeft er voldoende
- Het zijn voornamelijk de (middel)grote clubs die kampen met een tekort
- Bij de kleine clubs is dit minder het geval, waar meer dan 7 op 10 aangeeft voldoende trainers te hebben

Figuur 38. Beoordeling aantal trainers in sportclubs (in %)

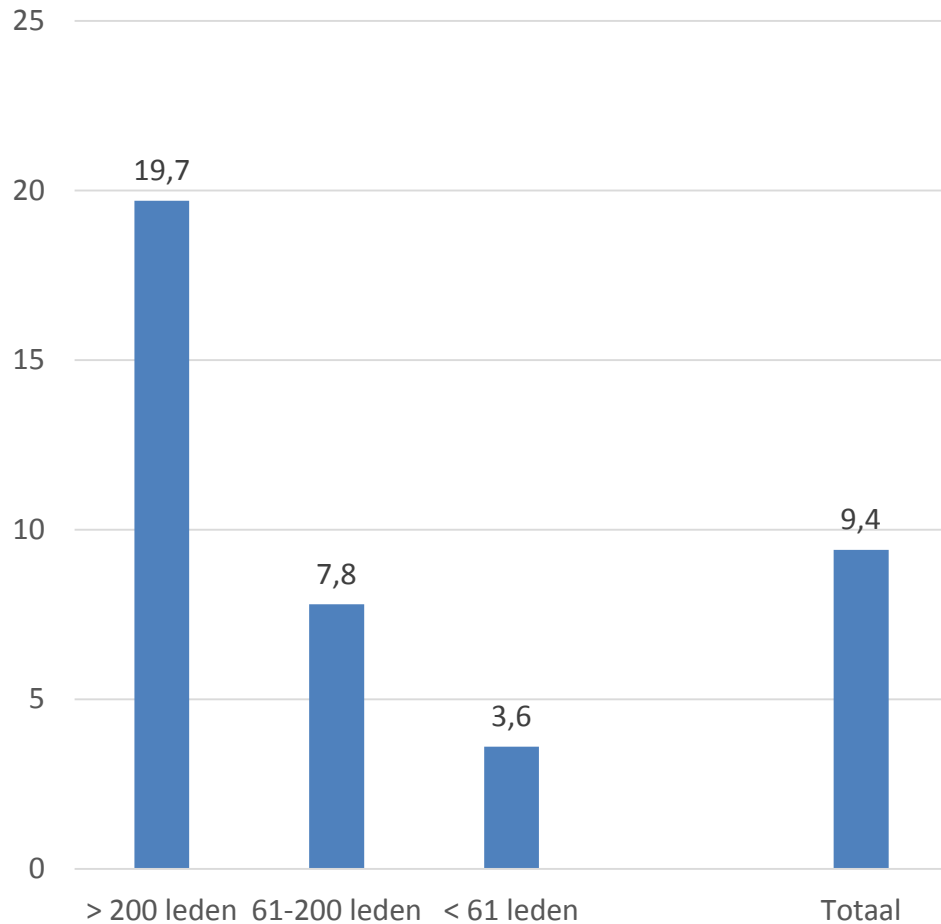

Figuur 39. Beoordeling aantal trainers in sportclubs, naar grootte sportclub (in %)

Bron: Claes et al. (2017b)

Figuur 40. Gemiddeld aantal trainers voor alle sportclubs, naar grootte sportclub

- Sportclubs beschikken gemiddeld over 9,4 trainers
- Bij grote sportclubs ligt het aantal trainers opmerkelijk hoger dan bij kleine clubs
 - Grote clubs hebben gemiddeld 19,7 trainers
 - Middelgrote hebben 7,8 trainers
 - Kleine clubs hebben 3,6 trainers

Bron: Claes et al. (2017b)

OPLEIDING – Aanbod (4)

- Meer dan 3 op 4 sportclubs hebben (een) niet-gekwalificeerde trainer(s) of begeleider(s)
 - Dit komt overeen met 4 op 10 trainers binnen alle sportclubs
- Hiernaast beschikken meer dan 6 op 10 sportclubs over (een) trainer(s) met een diploma van de Vlaamse Trainersschool
 - Dit zijn eveneens bijna 4 op 10 trainers binnen alle sportclubs
- Meer dan 1 op 5 clubs hebben trainers met een Bachelor of Master LO of een ander trainersdiploma
 - Toch zijn deze trainers met Bachelor of Master LO het minst vaak voorkomend
- In totaal zijn er 6280 trainers in de sportclubs

Trainers naar opleiding

Tabel 8. Aantal en aandeel sportclubs met trainers, naar opleiding

	N-clubs	%-clubs
Niet-gekwalificeerde trainer/begeleider	519	77,9
Diploma VTS (GEEN bachelor/ master LO/ kinesist) of andere officiële trainersdiploma	419	62,9
Bachelor L.O.	154	23,1
Master L.O.	144	21,6
Bachelor Kinesithherapie	43	6,5
Master Kinesithherapie	53	8,0
Andere trainersdiploma's	162	24,3

Tabel 9. Aantal trainers in sportclubs, naar opleiding

	N-personen	%
Niet-gekwalificeerde trainer/begeleider	2554	40,7
Diploma VTS (GEEN bachelor/ master LO/ kinesist) of andere officiële trainersdiploma	2385	38,0
Bachelor L.O.	365	5,8
Master L.O.	253	4,0
Bachelor Kinesithherapie	63	1,0
Master Kinesithherapie	70	1,1
Andere trainersdiploma's	590	9,4

- Ook bij de trainers zien we een sterk overwicht van de mannen, met een aandeel van bijna 70%
- Het aandeel mannen ligt nog hoger (72,0%) bij de trainers met een diploma van de Vlaamse Trainersschool
- Bij de trainers met een Bachelor LO of Bachelor of Master Kinesitherapie ligt het aandeel van de vrouwen iets hoger, namelijk rond de 40%

Tabel 10. Trainers in sportclubs, naar geslacht (in %)

	Mannen	Vrouwen
Niet-gekwalificeerde trainer/begeleider	68,4	31,6
Diploma VTS (GEEN bachelor/ master LO/ kinesist) of andere officiële trainersdiploma	72,0	28,0
Bachelor L.O.	56,2	43,8
Master L.O.	64,4	35,6
Bachelor Kinesitherapie	58,7	41,3
Master Kinesitherapie	60,0	40,0
Andere trainersdiploma's	66,1	33,9
Algemeen	68,5	31,5

Bron: Claes et al. (2017b)

MAATSCHAPPELIJKE THEMA'S

- (Good) governance en innovatie
 - Good governance en innovatie
 - GGISS-index
 - Good governance
 - Beleidsplan bij sportclubs
 - Governance
 - Algemeen beleid sportclubs, beleidsthema's bij sportclubs, type sportdienst, beleid van de sportdiensten, tevredenheid sportdiensten en sportdoelstellingen bij gemeenten
- Diversiteit
 - Diversiteit bij clubleden, sportclubs en doelgroepen, functies binnen de club en sportdiensten en doelgroepen

(GOOD) GOVERNANCE EN INNOVATIE

- Good governance en innovatie
 - GGISS-index
 - Good governance
 - Beleidsplan bij sportclubs
 - Governance
 - Algemeen beleid sportclubs, beleidsthema's bij sportclubs, type sportdienst, beleid van de sportdiensten, tevredenheid sportdiensten en sportdoelstellingen bij gemeenten
-

- Op basis van een zelfevaluatiebevraging in het kader van het Vlaamse Sportfederatie Panel 2.0 werd gepeild naar de mate waarin deugdelijk bestuur, innovatie en dienstverlening aanwezig is binnen de erkende Vlaamse sportfederaties in 2014. De daaruit volgende gegevens leidden tot de ontwikkeling van een Good Governance, Innovation & Service marketing in Sport-index (GGISS-index)
- Binnen elke GGISS-dimensie worden indicatoren onderscheiden die een aspect van de desbetreffende dimensie weergeven
- Uit Tabel 11 blijkt dat de gemiddelde score op de good governance-dimensie (GG-dimensie) het laagste is (good governance = deugdelijk bestuur)
 - GG-dimensie: + democratie
 - GG-dimensie: - solidariteit en samenwerking
- De gemiddelde score op de dienstverleningsdimensie (S-dimensie) ligt het hoogste, gevolgd door de gemiddelde score op de innovatiedimensie (I-dimensie)
 - I-dimensie: + kennisontwikkeling en strategisch management
 - I-dimensie: - ondernemerschap
 - S-dimensie: + kwaliteit
 - S-dimensie: - dienstenbeleid en communicatie
- GGISS-index van de uni- (USF) en recreatieve sportfederatie (RSF): 71,3

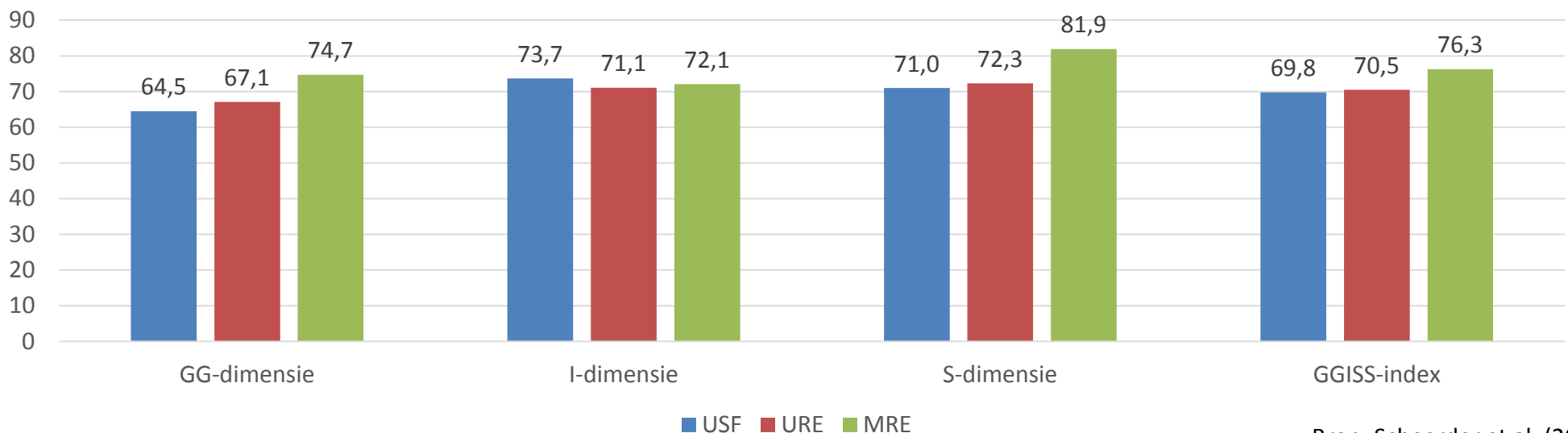
Bron: Scheerder et al. (2016)

Tabel 11. Gemiddelde score voor Good Governance, Innovation & Service marketing in Sport-index (GGISS-index) en de bijhorende dimensies en indicatoren, voor USF en RSF (in %)

Indicatoren GG-dimensie	Gem. score	Indicatoren I-dimensie	Gem. score	Indicatoren S-dimensie	Gem. score
Democratie	79,0	Veranderingsbereidheid	67,3	Positionering	75,2
Transparantie	73,9	Ondernemerschap	63,8	Personeel	75,6
Solidariteit	61,4	Kennisontwikkeling	80,4	Dienstenbeleid	69,8
Samenwerking	54,8	Strategisch management	80,0	Kwaliteit	77,8
				Communicatie	69,9
Totaal	67,3	Totaal	72,9	Totaal	73,7

- De MRE (multi-recreatieve sportfederaties) behalen een hogere GGISS-score, voornamelijk door de goede scores op de GG- en S-dimensie
- MRE scoren hoger op de indicatoren solidariteit, strategisch management, personeel, dienstenbeleid, kwaliteit en communicatie (*niet in figuur*)
- De scores van USF (uni-sportfederaties) en URE (uni-recreatieve sportfederaties) sluiten nauw bij elkaar aan
 - Wel scoort USF opnieuw beter op de indicator veranderingsbereidheid

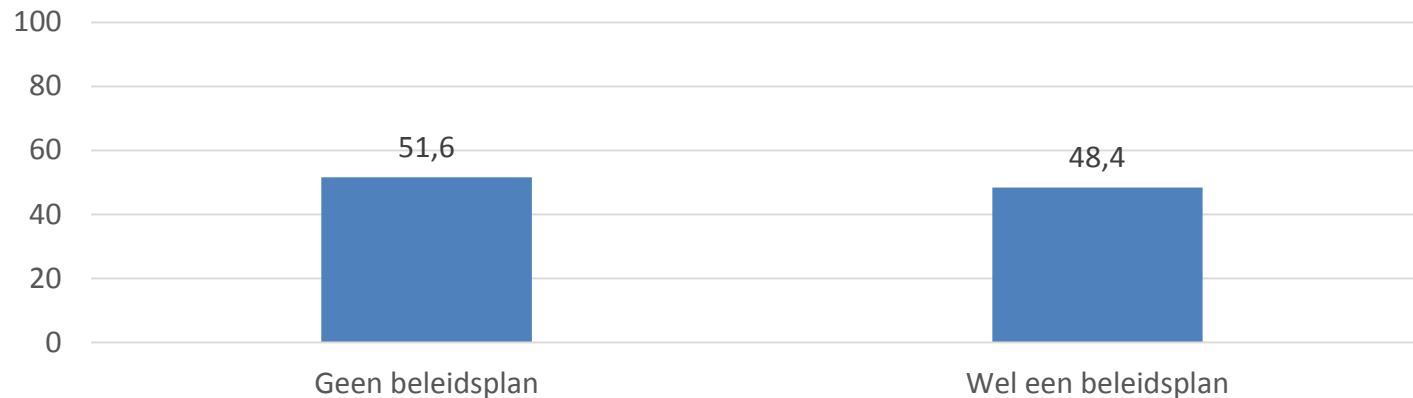
Figuur 41. Resultaten van de dimensies van de GGISS-index voor de clusters volgens de indeling van het decreet 2017 (in %)

Bron: Scheerder et al. (2016)

- Iets meer dan de helft (51,6%) van de Vlaamse sportclubs had in 2017 geen beleidsplan

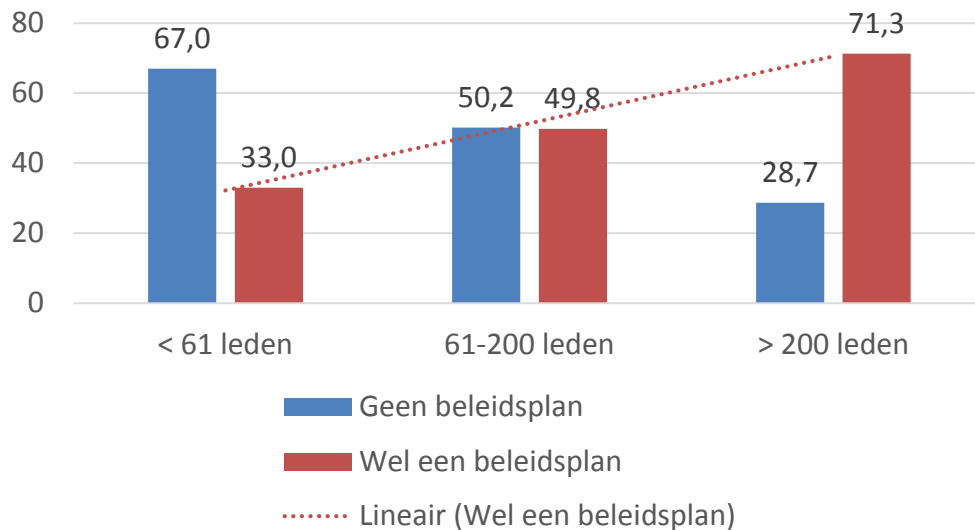
Figuur 42. Aanwezigheid van een beleidsplan (in %)

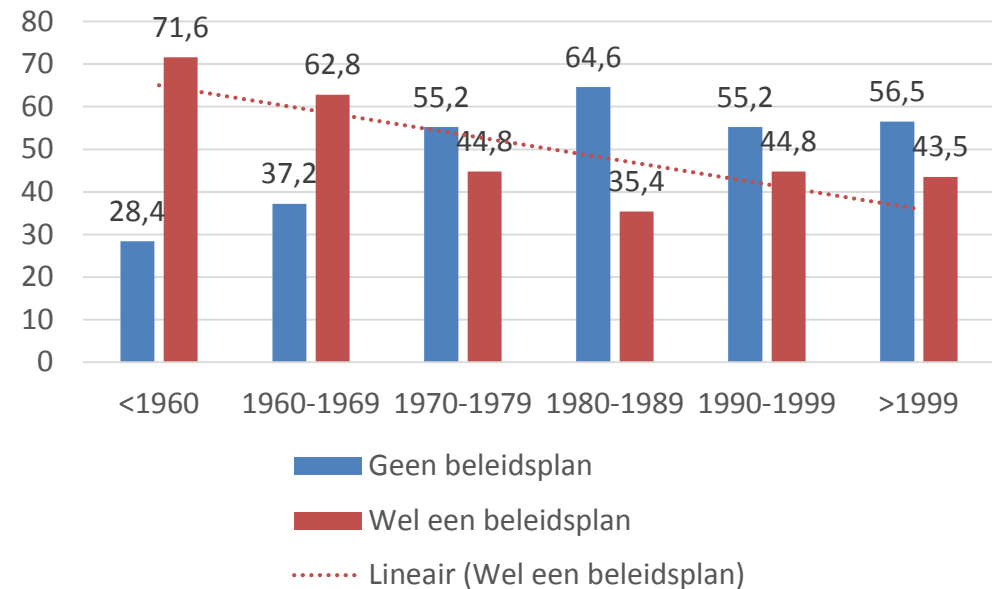
Bron: Scheerder et al. (2017b)

- Er is een verschil tussen grote en kleine clubs
 - Meer dan 7 op 10 van de grote clubs beschikt over een beleidsplan
 - Slechts 1 op 3 van de kleine clubs beschikt hierover
- Er werd ook een verschil gezien op basis van oprichtingsjaar van de club
 - 'Oudere' sportclubs beschikken vaker over een beleidsplan dan 'jongere' sportclubs

Figuur 43. Aanwezigheid van een beleidsplan, naar grootte van de club (in %)

Figuur 44. Aanwezigheid van een beleidsplan, naar oprichtingsjaar (in %)

Bron: Scheerder et al. (2017b)

- De resultaten tonen aan dat bijna twee op drie clubs (65,7%) ernaar streeft om de leden te betrekken bij het nemen van belangrijke beslissingen; 10% geeft aan dit niet te doen
- Hiernaast delegeert 36% het nemen van beslissingen van het bestuur naar raden of comités, terwijl 37% dit juist niet doet
- 6 op 10 sportclubs plant op lange termijn en 3 op 4 volgt de uitvoering van haar plannen op
- Bijna alle clubs (96,2%) geven aan dat ze veel waarde hechten aan vriendschap en gezellig samenzijn
- Meer dan 1 op 5 clubs hecht niet veel waarde aan sportief succes en competitie, 1 op 3 blijft hierover neutraal

Tabel 12. Stellingen aangaande het algemene beleid bij sportclubs (in %)

Onze club ...	Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Neutraal	Akkoord	Helemaal akkoord
... streeft ernaar om de leden te betrekken bij het nemen van belangrijke beslissingen	2,2	7,9	24,2	45,0	20,7
... delegeert het nemen van beslissingen van het bestuur naar raden/comités	15,2	22,2	26,5	28,4	7,7
... plant op lange termijn	3,4	9,0	27,6	45,3	14,7
... volgt de mate van uitvoering van haar plannen op	2,8	2,4	19,0	59,8	16,0
... hecht veel waarde aan vriendschap en gezellig samenzijn	0,9	0,3	2,6	26,7	69,5
... hecht veel waarde aan sportief succes en competitie	9,2	13,4	32,8	31,5	13,1

- De meeste aandacht wordt besteed aan jeugd en aan gezond sporten
 - 6 op 10 sportclubs besteden extra aandacht aan deze beleidsthema's
- Minder dan de helft van de clubs (44,4%) besteedt extra aandacht aan de preventie van blessures
- 4 op 10 clubs aan diversiteit
- Minder dan 3 op 10 aan het bevorderen van de algemene gezondheid

Tabel 13. Extra aandacht aan bepaalde thema's binnen de werking en het beleid van sportclubs (in %)

Beleidsthema	Ja
Jeugd (< 19 jaar)	60,3
Gezond sporten (opwarming, stretchen, drinken...)	60,3
Preventie van blessures	44,4
Bevorderen van de algemene gezondheid (dus ook buiten het louter sportieve, bv: roken, alcohol, evenwichtige voeding...)	29,1
Diversiteit (aandacht voor kansengroepen, zoals mensen met een migratieachtergrond, mensen met een beperking, ouderen, of mensen in armoede/met een laag inkomen)	40,9

Bron: Scheerder et al. (2017b)

- Tabel 1 geeft een situatieschets van het type sportdienst naar gemeentegrootte op basis van gegevens van 2014
- De ‘autonome sportdienst’ was in 2014 de meest voorkomende organisatiestructuur van de sportdienst (60,9%)
- Bij 1 op 3 sportdiensten is het een onderdeel van een ruimere dienst
- Enkel bij de sportdiensten van kleinere gemeenten (< 10 000 inw.) is het grootste aandeel een onderdeel van een ruimere dienst
- Hoe groter de gemeente, hoe meer autonome sportdiensten

Tabel 14. Type sportdienst naar gemeentegrootte in Vlaanderen en het Brussels HG (in %)

	Autonoom	Onderdeel van een ruimere dienst	Combinatiedienst	Enkel contactpersoon	Ander	SAMEN
< 10 000 inwoners	40,4	46,2	13,5	0,0	0,0	100
10 000 – 14 999 inw.	61,7	31,9	4,3	0,0	2,1	100
15 000 – 19 999 inw.	59,4	40,6	0,0	0,0	0,0	100
20 000 – 29 999 inw.	71,4	22,9	0,0	2,9	2,9	100
30 000 – 49 999 inw.	76,7	20,0	3,3	0,0	0,0	100
≥ 50 000 inw.	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100
Totaal	60,9	32,7	5,0	0,5	1,0	100

Zie Tabel 14 op de volgende pagina

- De meningen over de rol van de sportdienst lopen sterk uiteen
 - 30% stemt in met de stelling dat de rol van de sportdienst het scheppen van voorwaarden is, en niet zozeer het aanbieden van een algemeen sportaanbod
 - 37% is niet akkoord en 34% antwoordt onbeslist
- Bijna 8 op 10 sportdiensten beschouwen het als een eigen taak om de samenwerking tussen lokale sportaanbieders te stimuleren
- Ook 8 op 10 sportdiensten gebruiken subsidievoorwaarden om sportclubs te laten beantwoorden aan bepaalde verwachtingen en/of verplichtingen
- Toch verklaart minder dan 1 op 3 sportdiensten (30%) zich akkoord met de stelling dat de rol van de sportdienst het scheppen van voorwaarden is, en niet zozeer het aanbieden van een algemeen sportaanbod
 - Dit geeft aan dat veel sportdiensten een 'dubbele pet' willen ophouden
 - Ze kiezen ervoor om zowel als facilitator of coördinator, als als sportaanbieder op te treden

Bron: van Poppel et al. (2016)

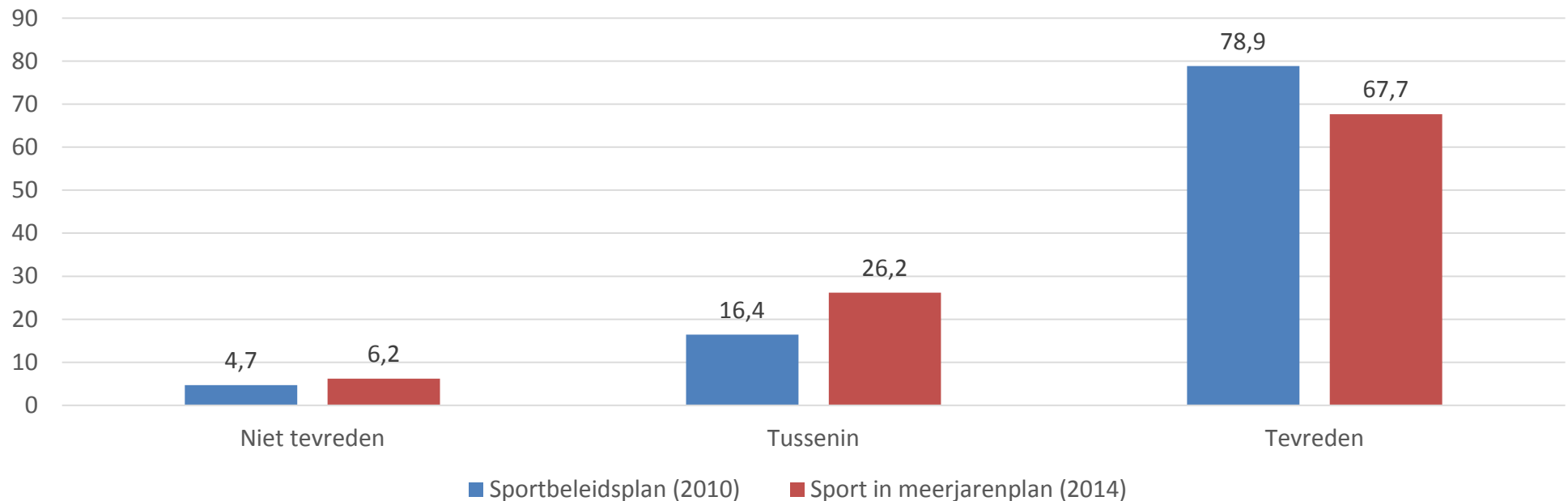
Tabel 15. Houding van sportdiensten met betrekking tot het beleid dat gemeenten kunnen voeren ten aanzien van hun inwoners (in %)

	Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Neutraal	Akkoord	Helemaal akkoord
De rol van de sportdienst is het scheppen van voorwaarden (vb. infrastructuur) om te kunnen sporten en niet zozeer het aanbieden van een algemeen sportaanbod	5,2	31,3	33,9	20,3	9,4
Het is de rol van de sportdienst om samenwerking tussen lokale sportaanbieders (sportclubs, commerciële sportaanbieders, etc.) te stimuleren	0,5	1,6	19,6	62,4	15,9
De sportdienst kan subsidievoorwaarden gebruiken om sportclubs te laten beantwoorden aan bepaalde verwachtingen en/of verplichtingen	0,0	3,7	15,6	68,8	12,0
Het sportaanbod van de sportdienst kan een concurrentie zijn voor de sportclubs in de gemeente	12,2	51,9	10,6	22,2	3,2
De sportdienst heeft een goed zicht op de noden en behoeften van haar inwoners	0,0	5,2	17,6	71,0	6,2
De sportdienst richt zich in haar beleid voornamelijk naar de ontwikkeling van een sportaanbod voor kansengroepen	5,2	59,9	27,6	7,3	0,0
De financiële krapte in de gemeentebesturen leidt ertoe dat de sportdienst zich meer toespits op die groepen die het meest baat hebben bij sportparticipatie (concrete focus op niet-actieven, kansengroepen,...)	2,7	40,0	40,5	15,7	1,1

Bron: van Poppel et al. (2016)

- De meerderheid van de sportdiensten is tevreden over de inhoud van het luik sport in het meerjarenplan
- Toch is de tevredenheid over het algemeen minder dan ten tijde van het sportbeleidsplan
 - Daling van tevreden sportdiensten van 79% tot 68%
 - Stijging voor het antwoord 'tussenin' van 16% tot 26%

Figuur 45. Tevredenheid van sportdiensten wat betreft de inhoud van respectievelijk hun sportbeleidsplan en het luik sport in het gemeentelijk meerjarenplan (in %)

Bron: van Poppel et al. (2016)

- Slechts de helft (51%) vindt het gemeentelijk meerjarenplan (GMP) ambitieus, terwijl in 2010 71% daarmee instemde
- Wel blijven 9 op 10 sportdiensten achter de sportdoelstellingen in het GMP staan
- Slechts 13% is overtuigd van het feit dat het GMP meer effect zal hebben op het sportbeleid, dan met het sportbeleidsplan

Tabel 16. Houding van sportdiensten ten aanzien van de sportdoelstellingen in het gemeentelijk meerjarenplan (GMP) (in %)

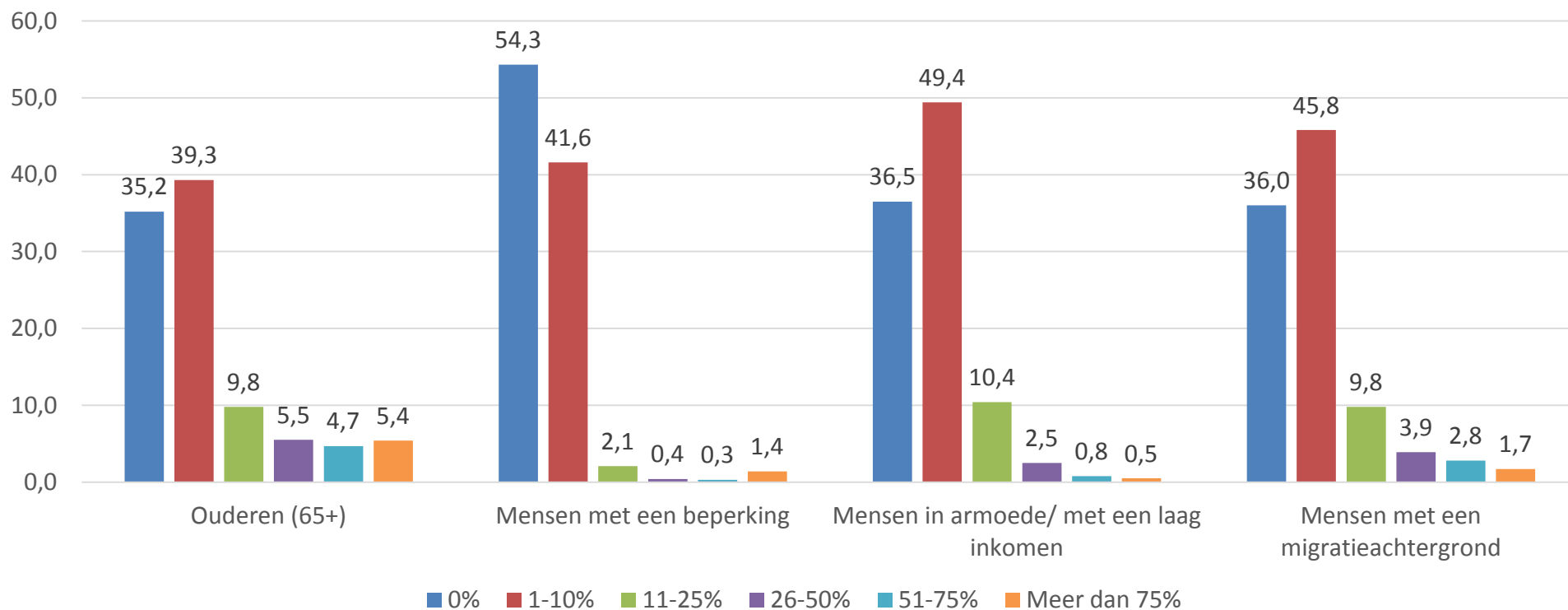
	Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Neutraal	Akkoord	Helemaal akkoord
De sportdoelstellingen in het gemeentelijk meerjarenplan (GMP) zijn ambitieus	1,5	13,3	33,8	48,2	3,1
We staan achter de sportdoelstellingen in het GMP	0,5	0,5	7,7	70,9	20,4
In de periode van het sportbeleidsplan gingen we planmatiger te werk dan nu, met het GMP	4,7	26,6	29,2	26,0	13,5
De sportdoelstellingen in het MP bieden een stevige houvast voor onze werking	0,5	6,3	30,7	57,3	5,2
Ik verwacht dat met het GMP het sportbeleid meer effect zal hebben dan met het sportbeleidsplan het geval was	6,3	36,6	44,0	12,0	1,0
De beleids- en beheerscyclus en het GMP zullen ertoe leiden dat de middelen voor sport efficiënter ingezet worden	3,6	21,8	40,4	31,6	2,6

DIVERSITEIT

- Diversiteit bij clubleden, sportclubs en doelgroepen, functies binnen de club en sportdiensten en doelgroepen
-

- In meer dan de helft van de clubs (54,3%) zijn mensen met een beperking afwezig
- Ruim een derde van de clubverantwoordelijken geeft aan dat er geen ouderen, mensen in armoede/met een laag inkomen, en mensen met een migratieachtergrond deelnemen aan het sportaanbod

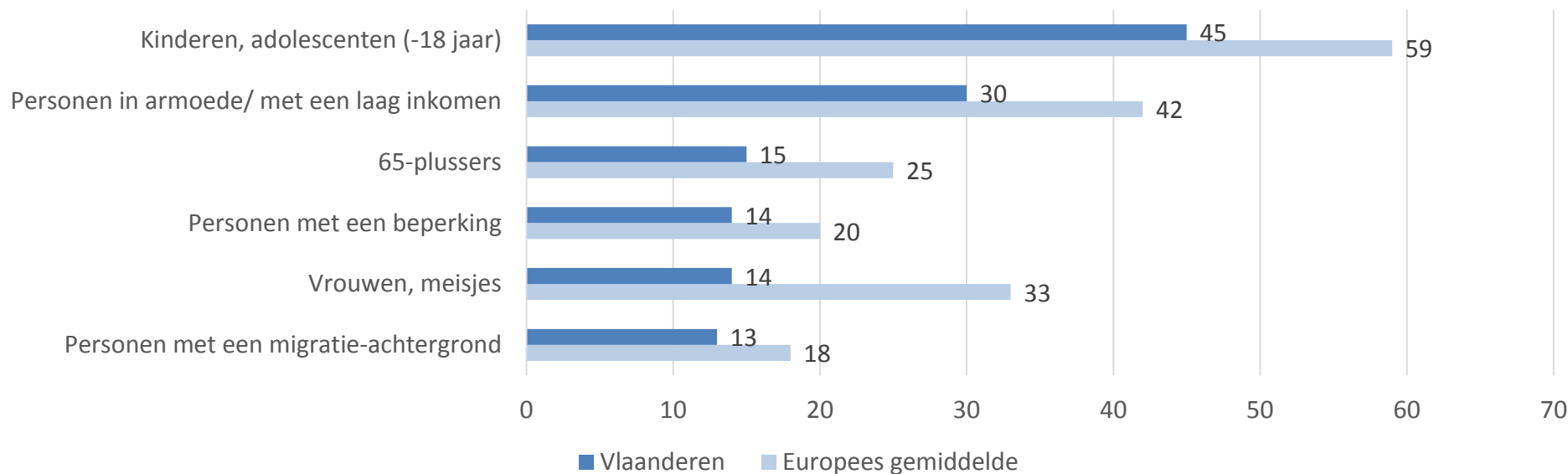
Figuur 46. Clubleden dat tot een specifieke doelgroep behoren, op basis van schatting door de clubverantwoordelijke (in %)

Bron: Scheerder et al. (2017b)

- De Vlaamse sportclubs richten zich het meest op kinderen en adolescenten
 - Toch is dit minder dan de helft van de clubs, terwijl het Europees gemiddelde hoger ligt (bijna 6 op 10)
- Personen in armoede of een laag inkomen is de tweede groep, waarvoor 3 op 10 initiatieven voor voorziet
 - In Europa is dit meer dan 4 op 10
- We voorzien over het algemeen minder initiatieven voor deze doelgroepen, dan de rest van Europa

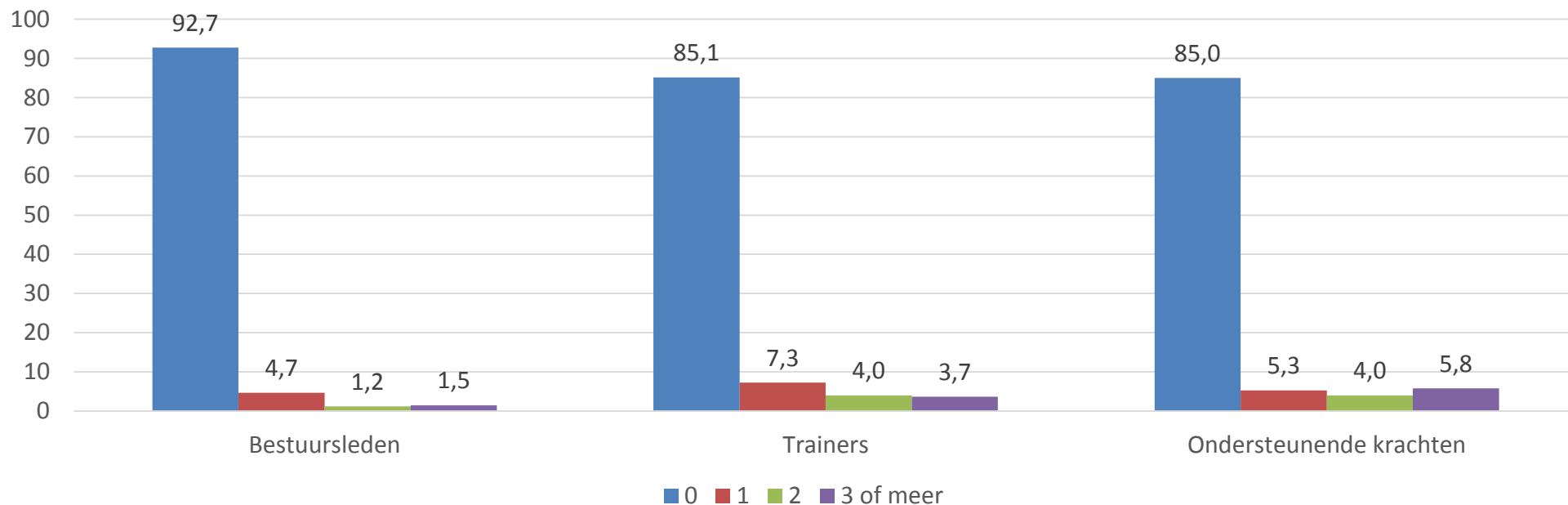
Figuur 47. Specifieke activiteiten georganiseerd door sportclubs voor bepaalde doelgroepen (in %)

Bron: Scheerder et al. (2017a)

- Niet alleen onder leden zijn kansengroepen minder vertegenwoordigd, dit geldt ook voor bestuursleden, trainers en ondersteunende krachten
- In ruim 9 op 10 sportclubs maken mensen met een migratieachtergrond geen deel uit van het bestuur
- In 85% van de clubs zijn er geen trainers met een migratieachtergrond. Hetzelfde geldt voor ondersteunende krachten

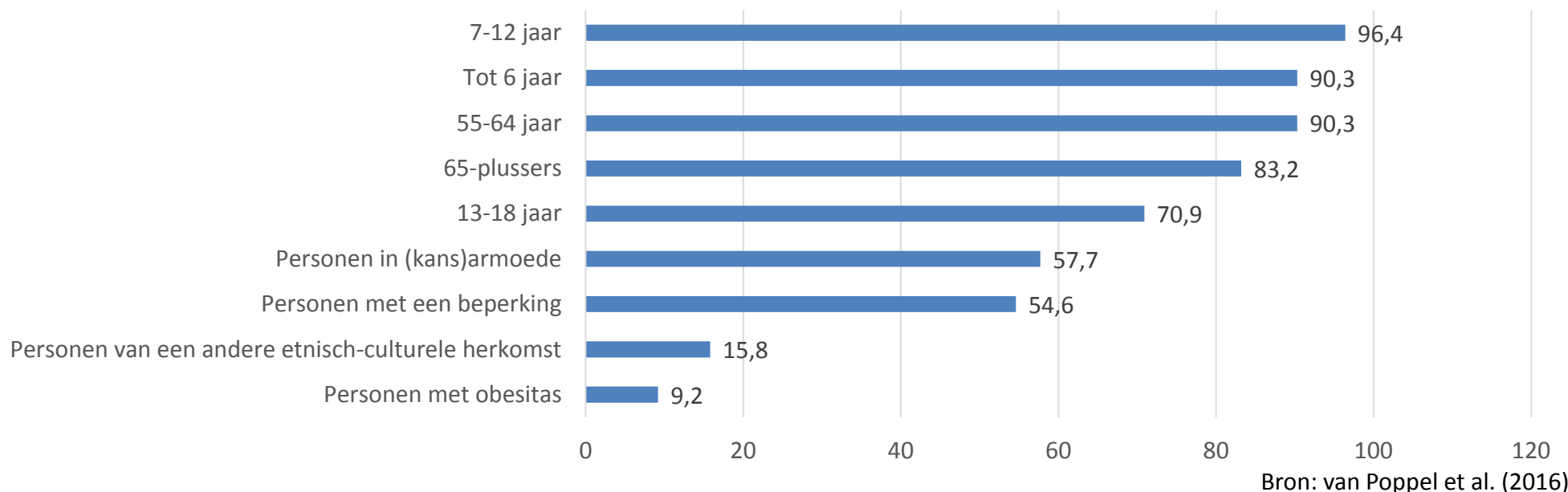
Figuur 48. Aantal mensen met een migratieachtergrond, naar functie binnen de club, op basis van schatting van de clubverantwoordelijke (in %)

Bron: Scheerder et al. (2017b)

- De leeftijdsgroepen 7-12 jaar (kinderen uit de lagere school), 0-6 jaar (jongere kinderen) en 55-64 jaar zijn voor ruim 9 op 10 sportdiensten vaste doelgroepen om specifieke activiteiten voor te organiseren
- Met meer dan 8 op 10 sportdiensten is de groep 65-plussers of senioren ook een gegeerde doelgroep onder sportdiensten
- Meer dan de helft van de sportdiensten organiseert activiteiten voor personen met een beperking en personen in armoede
- Voor personen van een andere etnisch-culturele herkomst en personen met obesitas ligt dit veel lager

Figuur 49. Specifieke activiteiten georganiseerd door sportdiensten voor bepaalde doelgroepen (in %)

EXTRA THEMA'S

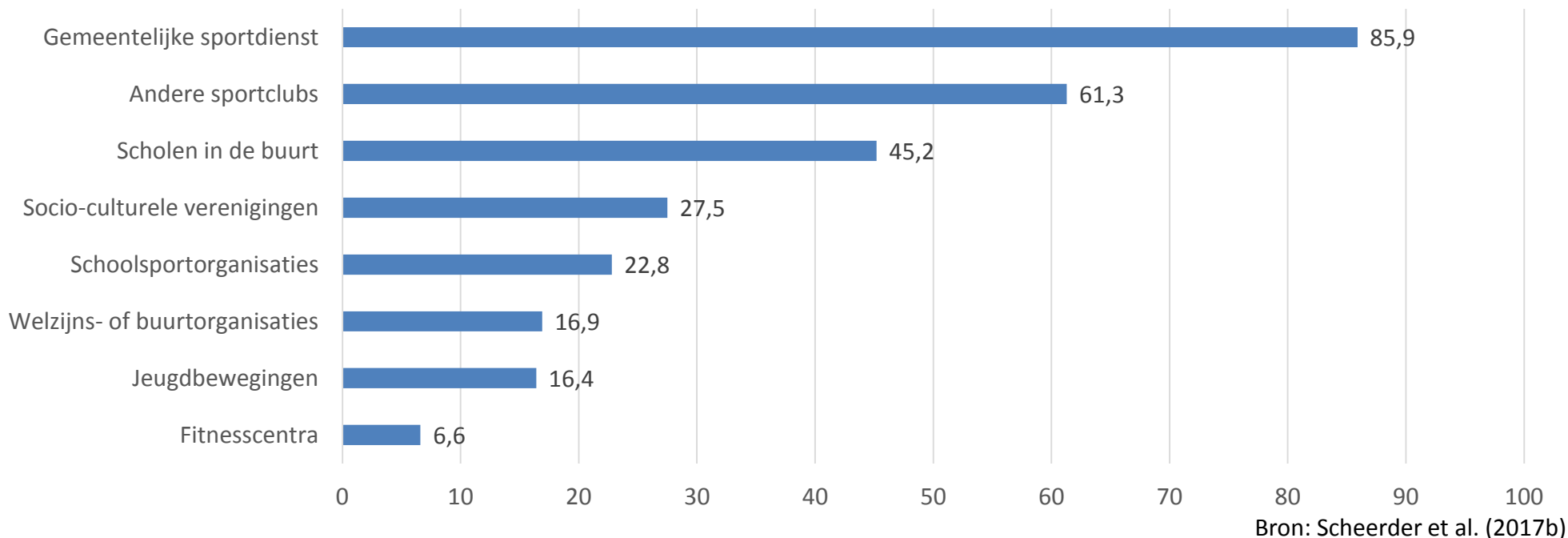
- Samenwerking
 - Sportclubs en sportdiensten
- Financiën
 - Uitgaven participanten, inkomsten sportclubs en uitgaven sportclubs

SAMENWERKING

- [Sportclubs](#) en [sportdiensten](#)
-

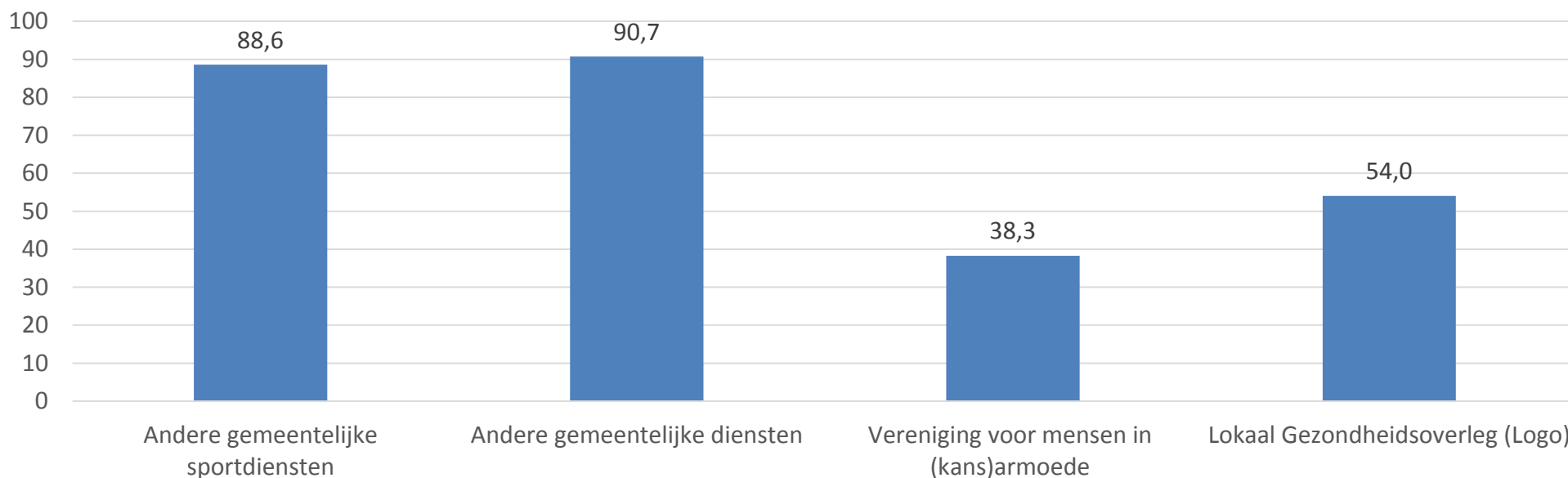
- Er wordt voornamelijk samengewerkt met de gemeentelijke sportdienst (85,9%)
 - *(niet in figuur)* Hiernaast blijkt dat 84,6% van de clubs is aangesloten bij de gemeentelijke of stedelijke sportraad
- Meer dan 6 op 10 clubs werken samen met andere sportclubs en minder dan de helft met scholen in de buurt
- De andere samenwerkingsverbanden komen minder voor

Figuur 50. Instanties waarmee de sportclub samenwerkt (in %)

- Ongeveer 9 op 10 sportdiensten hebben een samenwerkingsverband met andere gemeentelijke diensten en sportdiensten van andere gemeenten
- Voor samenwerking met een Lokaal GezondheidsOverleg (Logo) en verenigingen voor mensen in (kans)armoede liggen de percentages een stuk lager

Figuur 51. Samenwerkingsverbanden van sportdiensten met andere (sport)actoren (in %)

Bron: van Poppel et al. (2016)

Zie tabellen op de volgende twee pagina's betreffende de samenwerking van sportdiensten met andere sportdiensten en andere gemeentelijke diensten

- Samenwerking tussen de sportdiensten situeert zich voornamelijk op het sportpromotionele vlak
 - Zowel voor het organisatorische als het communicatieve aspect
- Onderlinge informatie-uitwisseling en de organisatie van vormingsmomenten zijn ook belangrijke aspecten
- Voor samenwerking met andere gemeentelijke diensten wordt de jeugddienst bij meer dan 9 op 10 sportdiensten betrokken
- Ten opzichte van het eerste sportdienstenpanel (2010) maakt het OCMW een sterke sprong voorwaarts
- *(niet in tabellen)* Het zijn voornamelijk de sportdiensten zelf die hiertoe het initiatief nemen

Bron: van Poppel et al. (2016)

Tabel 17. Aard van de samenwerking met andere sportdiensten (in %)

	2010	2014
Gezamenlijk opzetten van sportevenementen	79,9	80,0
Informatie-uitwisseling	nb*	75,9
Organisatie van vormingsmomenten voor vrijwilligers (o.a. trainers)	78,4	71,2
Gezamenlijk opzetten van sportactiviteiten	74,0	67,1
Gezamenlijk promotie van het sportaanbod	73,5	65,5
Gratis beschikbaar stellen van materiaal/logistieke ondersteuning	58,8	65,3
Afstemmen van het sportaanbod	nb	30,6
Gebruik van de accommodatie van andere gemeenten	9,3	15,3
Beschikbaar stellen van sportaccommodatie aan andere gemeenten	28,9	14,7
Tegen vergoeding beschikbaar stellen van materiaal/logistieke ondersteuning	8,3	14,1
Gezamenlijke exploitatie van sportinfrastructuur	nb	4,7
Uitwisseling van personeel en/of vrijwilligers	19,6	4,7
Financiële ondersteuning	7,8	4,7

*nb = niet beschikbaar

Bron: van Poppel et al. (2016)

Tabel 18. Samenwerking met andere gemeentelijke diensten (in %)

	2010	2014
Dienst Jeugd	93,6	90,9
OCMW	42,6	74,3
Technische Dienst	69,6	53,7
Dienst Cultuur	56,9	50,3
Dienst Vrije Tijd	nb*	50,3
Dienst Welzijn	44,6	45,1
Dienst Toerisme	43,6	37,7
Groendienst	nb	32,6
Dienst Milieu	28,4	27,4
Dienst Ruimtelijke Ordening	nb	22,3
Dienst Mobiliteit	18,1	20,6
Dienst Openbare Werken	30,9	19,4

*nb = niet beschikbaar

Bron: van Poppel et al. (2016)

FINANCIËN

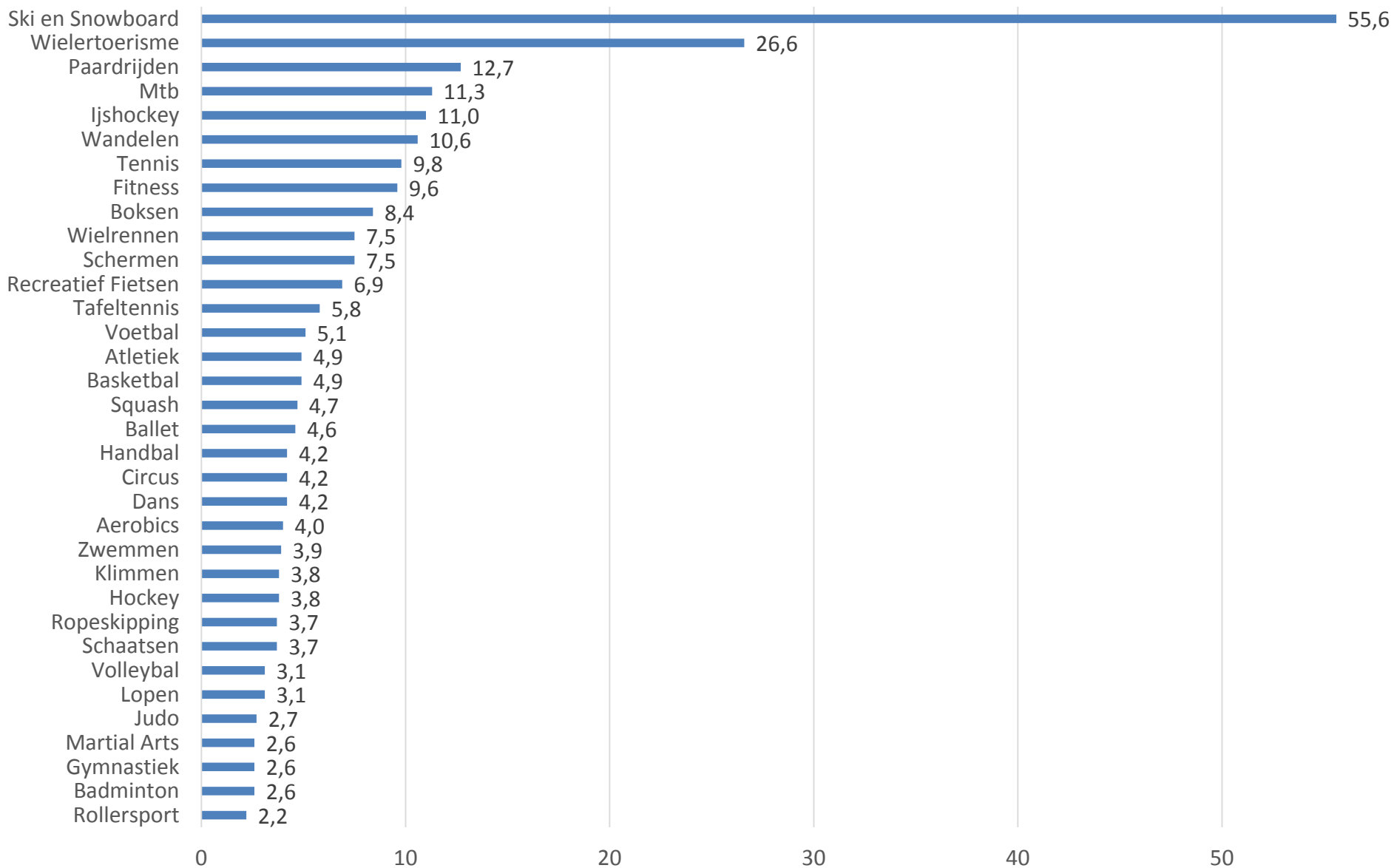
- [Uitgaven participanten](#), [inkomsten sportclubs](#) en [uitgaven sportclubs](#)
-

Zie figuren 52 en 53 op de volgende pagina's

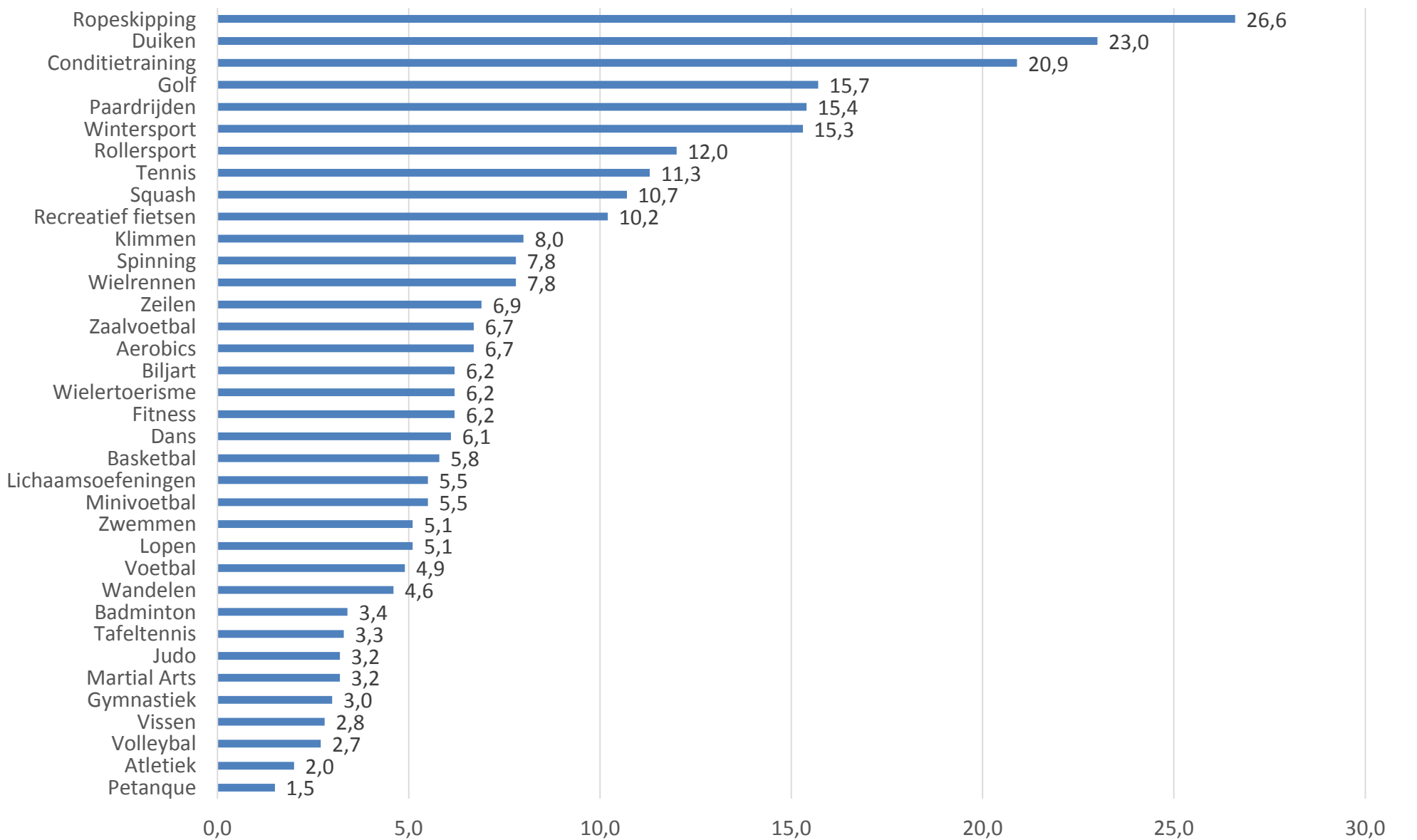
- De uitgaven per uur van kinderen en volwassenen verschillen veel
- Zo zijn voor kinderen de sporten die eruit springen skiën en snowboarden met 55,6€/uur en wielertoerisme met 26,6€/uur
- Voor volwassenen zijn de duurste sporten per uur roepskiping (26,6€/uur), duiken (23,0€/uur) en conditietraining (20,9€/uur)
- Paardrijden en tennis zijn twee sporten die bij beide groepen in de top 10 van duurste sporten per uur voorkomen, net zoals wintersport/skiën en snowboarden
- De kinderen betalen meer dan 10€/uur voor paardrijden, mountainbike, ijshockey en wandelen
- Voor de volwassenen is dit golf, paardrijden, wintersport, rollersport, tennis, squash en recreatief fietsen
- Enkele opvallende verschillen zijn
 - Rollersport (2,2 €/uur voor kinderen i.v.m. 12,0€/uur voor volwassenen)
 - Wandelen (10,6€/uur voor kinderen i.v.m. 4,6€/uur voor volwassenen)
 - Squash (4,7€/uur voor kinderen i.v.m. 10,7€/uur voor volwassenen)

Bron: Thibaut et al. (2017)

Figuur 52. Uitgaven per uur door kinderen (€)

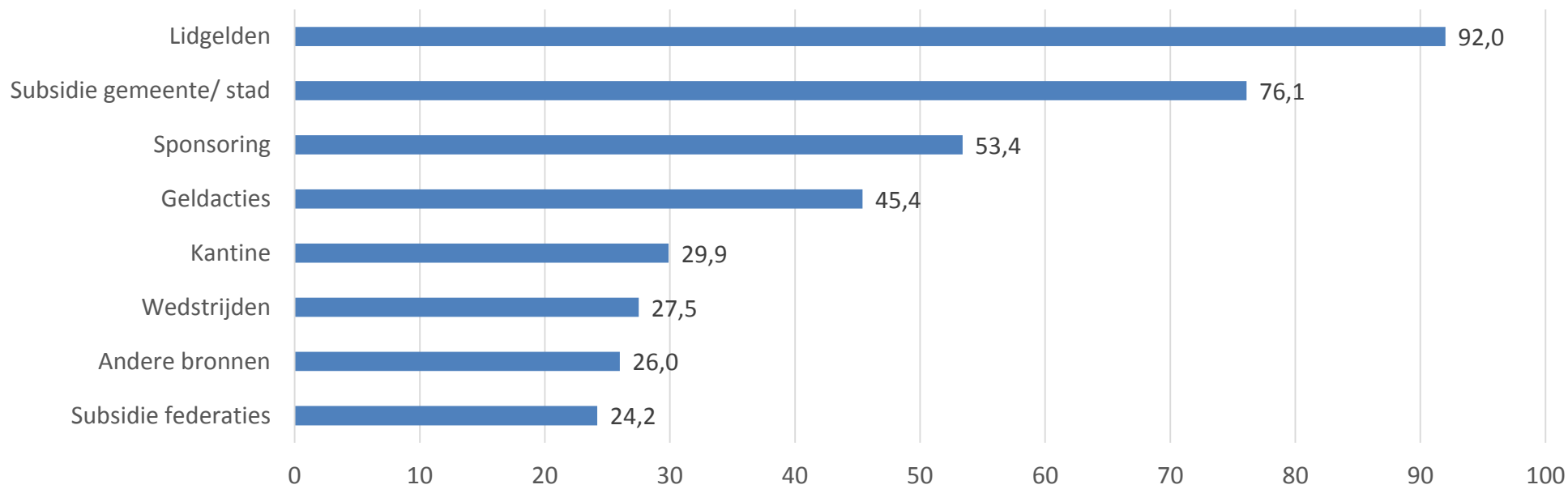

Figuur 53. Uitgaven per uur door volwassenen (€)

- Meer dan 9 op 10 sportclubs genereren inkomsten uit lidgelden en 3 op 4 van de clubs ontvangt subsidies van de gemeente of stad
- Ongeveer de helft van de clubs ontvangt inkomsten door middel van sponsoring of geldacties
- Minder dan 1 op 3 van de clubs kan rekenen op opbrengsten van de kantine, wedstrijden, andere bronnen of subsidies van de federatie

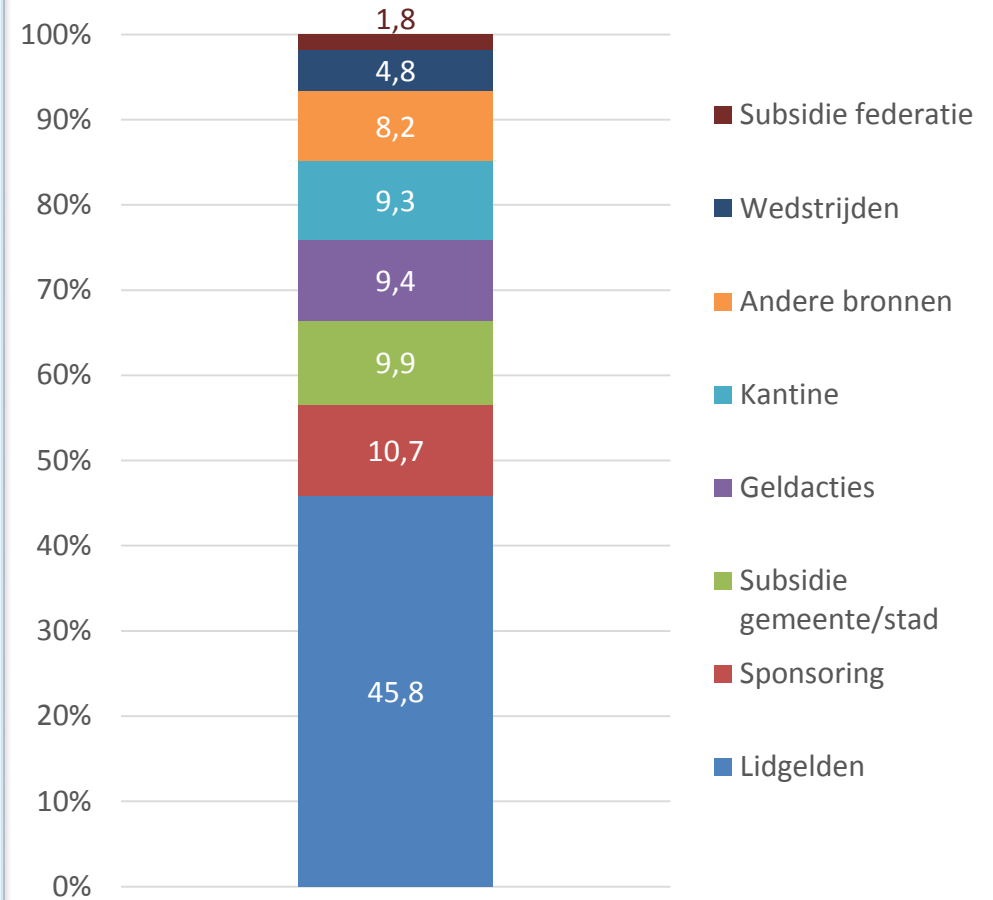
Figuur 54. Inkomstenbronnen van de sportclubs (in %)

Bron: Claes et al. (2017b)

- Clubs genereren gemiddeld 46% van hun inkomsten uit lidgelden
- Sponsoring dekt elf procent van de inkomsten, terwijl subsidies van de gemeenten of stad, geldacties en opbrengsten van de kantine elk goed zijn voor ongeveer 10% van de inkomsten
- Subsidies van de federatie en inkomsten vanuit wedstrijden hebben een eerder beperkt aandeel (resp. 1,8% en 4,8%)
- Deze cijfers tonen aan dat 80% van de inkomsten door de sportclubs zelf gegenereerd worden, terwijl de overige 20% afkomstig is van subsidies en sponsoring
- Sportclubs zijn met andere woorden sterk afhankelijk van de middelen die ze zelf genereren. Dit impliceert dat ze relatief onafhankelijk kunnen handelen

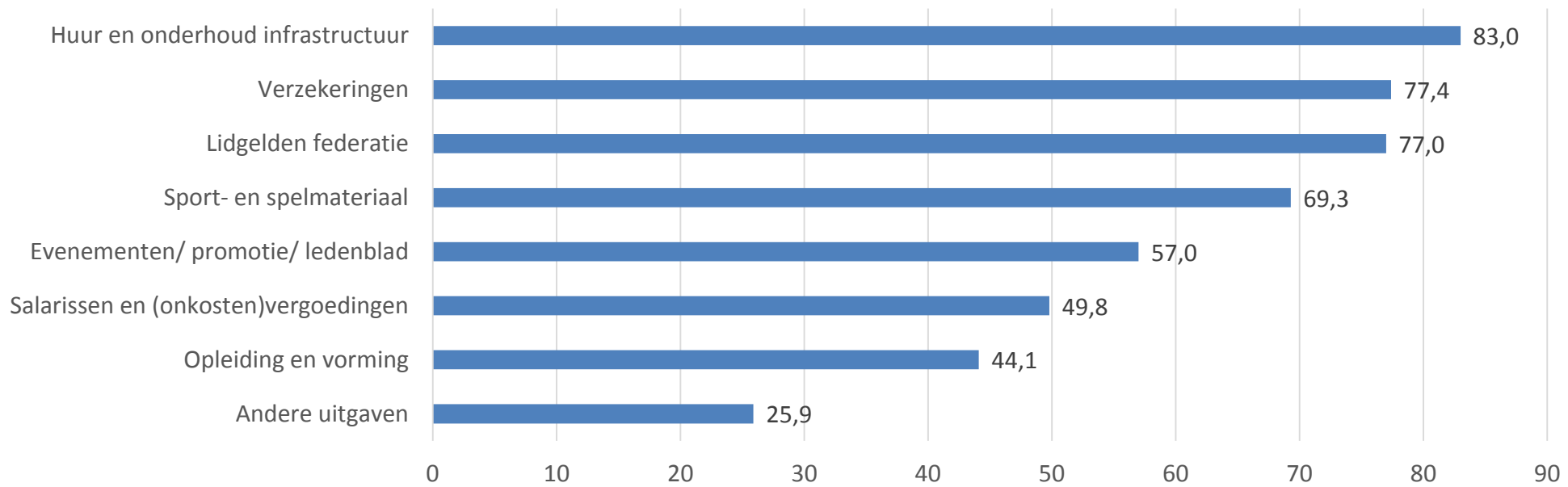
Figuur 55. Aandeel van de inkomstenposten in de totale inkomsten van de sportclubs (in %)

Bron: Claes et al. (2017b)

- De meest voorkomende uitgavenposten zijn de huur en onderhoud van infrastructuur (meer dan 4 op 5 van de sportclubs), verzekeringen, lidgelden van de federaties (meer dan 3 op 4) en sport- en spelmateriaal (ongeveer 7 op 10)
- Hiernaast hebben 57% van de clubs kosten voor evenementen, promotie of het ledenblad en de helft van de clubs voor salarissen en (onkosten)vergoedingen
- Opleiding en vorming vormt een uitgavepost voor 44% van de clubs

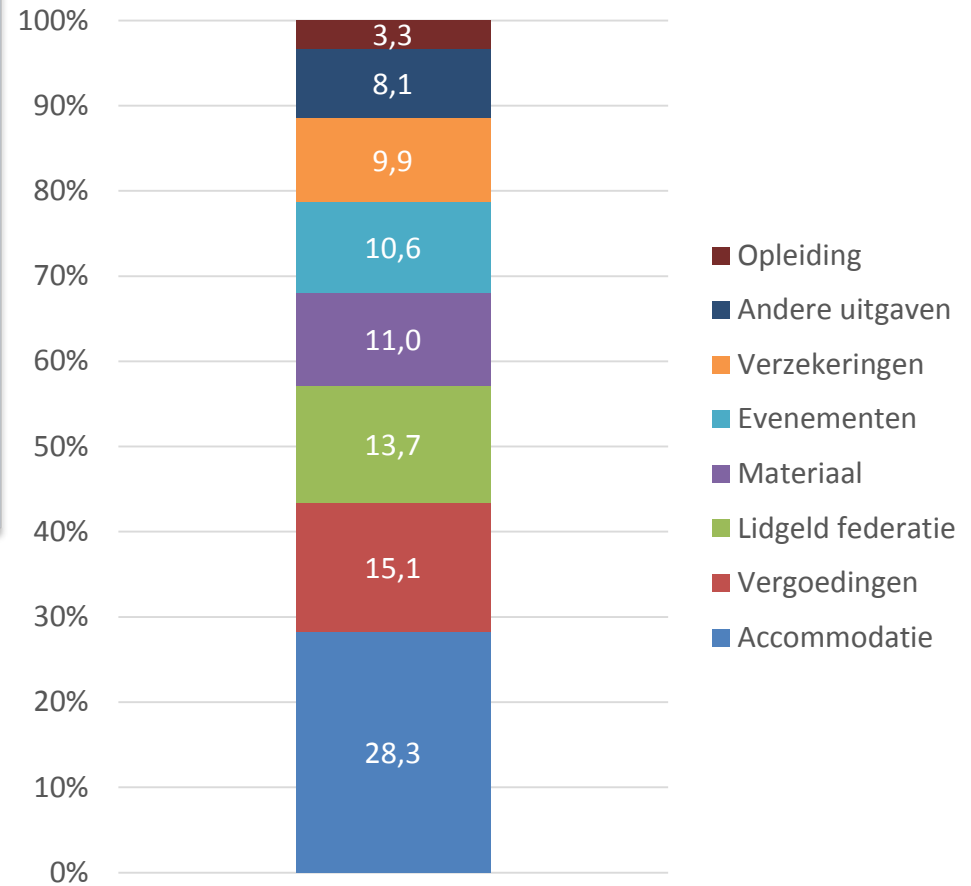
Figuur 56. *Uitgavenbronnen van de sportclubs (in %)*

Bron: Claes et al. (2017b)

- Meer dan een kwart van de uitgaven wordt besteed aan (sport)accommodaties
- De vergoedingen vormen de tweede grootste uitgavenpost met een aandeel van 15%, gevolgd door het lidgeld voor de federaties met een kleine 14%, de kosten voor materiaal met 11% en de kosten bij evenementen met meer dan 10%
- De kosten voor verzekering, andere uitgaven en kosten voor opleidingen vertegenwoordigen telkens minder dan 10% van de totale uitgaven

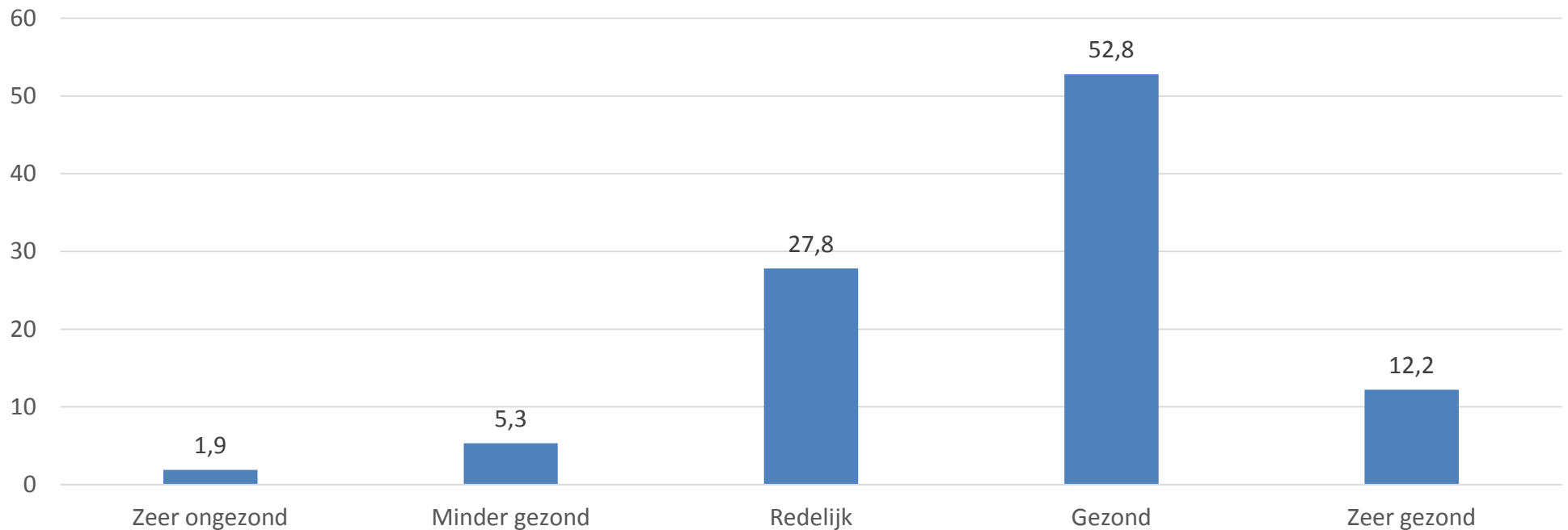
Figuur 57. Aandeel van de uitgavenposten in de totale uitgaven van de sportclubs (in %)

Bron: Claes et al. (2017b)

- Bijna 2 op 3 sportclubs beschouwen hun situatie als gezond tot zeer gezond tot zeer gezond
- Ruim 1 op 4 van de clubs geeft aan een redelijk gezonde financiële situatie te kennen
- Meer dan 7% van de clubs omschrijft de eigen situatie als zeer ongezond of minder gezond
- *(niet in figuur)* Er worden geen opmerkelijke verschillen vastgesteld naar grootte van de sportclubs

Figuur 58. *Inschatting van de financiële toestand door sportclubs (in %)*

Bron: Claes et al. (2017b)

REFERENTIELIJST

Referentielijst (1/2)

- [Claes, E., Scheerder, J., Meganck, J., Vandermeerschen, H., Vos, S. & Seghers, J. \(2017a\). *Barometer van de sportclubs in Vlaanderen. Het Vlaamse Sportclub Panel 3.0 \(VSP3.0\): Clubprofiel, sportaanbod en gezondheids promotie \(deel 2\)* \(Beleid & Management in Sport Studies 35\). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.](#)
- [Claes, E., Scheerder, J., Meganck, J., Vandermeerschen, H., Vos, S. & Seghers, J. \(2017b\). *Barometer van de sportclubs in Vlaanderen. Het Vlaamse Sportclub Panel 3.0 \(VSP3.0\): Ledenprofiel, medewerkersprofiel en financiële situatie \(deel 3\)* \(Beleid & Management in Sport Studies 36\). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.](#)
- [Scheerder, J. & Vos, S., m.m.v. Breesch, D., Késenne, S., Van Hoecke, J. & Vanreusel, B. \(2010\). *Sportclubs in beeld. Basisrapportering over het Vlaamse Sportclub Panel 2009 \(VSP09\)* \(Beleid & Management in Sport Studies 4\). Leuven: KU Leuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement.](#)
- [Scheerder, J., Vandermeerschen, H., Borgers, J., Thibaut, E., Vos, S. \(2013\). *Vlaanderen sport! Vier decennia sportbeleid en sportparticipatie* \(Sociaalwetenschappelijk onderzoek naar Bewegen & Sport 5\). Gent: Academia Press.](#)
- [Scheerder, J., Borgers, J., Vanreusel, B. & Vos, S. \(2014\). *Geen loopcultuur zonder lichte loopinfrastructuur? Een studie naar het aanbod en gebruik van Finse pistes in Vlaanderen* \(Beleid & Management in Sport Studies 20\). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.](#)
- [Scheerder, J., Borgers, J., Willem, A. \(2015a\). Sportdeelname in Vlaanderen. Trends en profielen. In: Lievens J., Siongers J., Waeye H. \(Eds.\). *Participatie in Vlaanderen 2. Eerste analyses van de Participatiesurvey 2014*. Leuven/Den Haag: Acco, 209-249.](#)
- [Scheerder, J., Claes, E. & Thibaut, E. \(2015b\). *Ouderen in beweging. De positionering van senioren sport in het Vlaamse sportfederatielandschap* \(Beleid & Management in Sport Studies 25\). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.](#)
- [Scheerder, J., Claes, E. & Thibaut, E. \(2016\). *Barometer van sportfederaties in Vlaanderen: de uitgebreide resultaten. Onderzoek naar bestuurlijke, innovatieve en dienstverlenende aspecten op basis van de Leuvense GGSS-index* \(Beleid & Management in Sport Studies 27\). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.](#)
- [Scheerder, J., Claes, E. & Corthouts, J. \(2017a\). *Sociale inclusie en vrijwilligerswerk als uitdagingen voor sportclubs. Vlaanderen in vergelijking met negen Europese landen* \(Beleid en Management in Sport Studies 44\). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.](#)
- [Scheerder, J., Claes, E., Meganck, J., Vandermeerschen, H., Vos, S. & Seghers, J. \(2017b\). *Barometer van de sportclubs in Vlaanderen. Het Vlaamse Sportclub Panel 3.0 \(VSP3.0\): Diversiteit, sociale inclusie, beleid en samenwerking \(deel 4\)* \(Beleid & Management in Sport Studies 37\). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.](#)
- [Scheerder, J., Vanlandewyck, Y., Van Biesen, D., Lenaerts, L., Meganck, A.-S., Cans, E. & Cornelissen, J. \(2018\). *Onderzoek naar de actieve sportdeelname van personen met een beperking in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Een nulmeting* \(Beleid en Management in Sport Studies 47\). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.](#)

Referentielijst (2/2)

Sport Vlaanderen (2016). *Jaarverslag 2016 Sport Vlaanderen*. Online geraadpleegd via

https://kics.sport.vlaanderen/Bloso/Gedeelde%20%20documenten/Jaarverslagen%20Bloso/170928_Jaarverslag2016Web.pdf.

Sport Vlaanderen (2018). *Vind een sportclub*. Online geraadpleegd via <https://www.sport.vlaanderen/waar-sporten/vind-een-sportorganisatie/>.

Steeland, P., Scheerder, J., Vanden Broucke, L., Claes, E., Hoekman, R. & van der Poel, H. (2017). *Naar een globaal sportinfrastructuurplan in Vlaanderen. Onderzoek naar behoeften inzake sportinfrastructuur, ontwikkelen van een strategische visie en aanreiken van beleidsaanbevelingen* (Beleid & Management in Sport Studies 31). Leuven/Brugge: KU Leuven – Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid/wes research & strategy.

Thibaut, E. & Scheerder, J. (2017). *Gratis sporten bestaat niet. Uitgaven aan sporttakken op jaarbasis* (Beleid en Management in Sport Studies 43). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.

Van Lierde, A. & Willems, T. (2006). Hoe goed zit het met de Vlaamse sportclubs? In P. De Knop, J. Scheerder & H. Ponnet (Eds.). *Sportbeleid in Vlaanderen. Studies (Volume 2)* (pp. 127-135). Brussel: BLOSO

van Poppel, M., Scheerder, J. & Vandermeerschen, H. (2016). *Sportdiensten in beeld. Resultaten van het Vlaamse Sportdienst Panel 2.0 (VSDP2.0)* (Beleid & Management in Sport Studies 24). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.

OVER DE AUTEURS

Over de auteurs (1)

Jan Cornelissen

Jan Cornelissen is wetenschappelijk medewerker binnen de Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid aan de KU Leuven. Hij studeerde af als master in de Lichamelijke Opvoeding en Bewegingswetenschappen (major Sportmanagement) in 2017. Daarnaast behaalde hij de graad van leerkracht in de Lichamelijke Opvoeding binnen de Specifieke Lerarenopleiding van de KU Leuven, ook in 2017. Zijn onderzoeksinteresse gaat onder meer uit naar sportbeleid en –management.

Jeroen Scheerder

Jeroen Scheerder (PhD) studeerde antropologie, bewegingswetenschappen en marketing. Hij is professor sportbeleid en sportsociologie aan de Faculteit Bewegings- & Revalidatiewetenschappen van de KU Leuven en staat aan het hoofd van de Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid. Daarnaast is hij ook de coördinator van de KU Leuven-sportmanagementopleiding. Zijn onderzoek focust op sportbestuur, sportcultuur en sportparticipatie vanuit een sociaalwetenschappelijk perspectief. Hij publiceert in internationale vaktijdschriften op het gebied van beleid, management en sociologie van sport en fysieke activiteit, is editor/auteur van heel wat boeken omtrent sportbestuur en sportparticipatie en is reekseditor van de BMS Studies (<http://faber.kuleuven.be/BMS/>), de MBS-publicaties en de SBS-publicaties (uitgegeven door LannooCampus/Academia Press). Hij doceert sportbeleid, sportmanagement, sportpolitiek, sportsociologie en vrijetijdsstudies. Daarnaast is Jeroen gastdocent aan diverse universiteiten en hogescholen in binnen- en buitenland, en was hij gastprofessor sportsociologie aan de Faculteit Politieke & Sociale Wetenschappen van de Universiteit Gent (2005-2007). Van 2014 tot en met 2016 was hij voorzitter van de *European Association for Sociology of Sport* (EASS). Samen met collega's van het Mulier Instituut in Utrecht en de German Sport University in Keulen richtte hij respectievelijk de Europese onderzoeksnetwerken MEASURE en POLIS op. Daarin staat het crossnationaal onderzoek naar sportcultuur en sportparticipatie enerzijds en sportbeleid en sportpolitiek anderzijds centraal.

Over de auteurs (2)

Kobe Helsen

Kobe Helsen studeerde in 2017 af als Master in de Lichamelijke Opvoeding & Bewegingswetenschappen (major Sportmanagement). Sinds 2017 werkt hij als wetenschappelijk onderzoeker binnen de Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid aan de KU Leuven. Hij is betrokken bij onderzoeksprojecten die focussen op beleid en managementproblemen aangaande lokale voetbalclubs en sportfederaties.

Joris Corthouts

Joris Corthouts studeerde in 2017 af als Master in de Lichamelijke Opvoeding en Bewegingswetenschappen (KU Leuven). Daarnaast vervulde hij de specifieke lerarenopleiding Lichamelijke Opvoeding en behaalde hij het VTS-diploma van voetbaltrainer B. Sinds zijn afstuderen maakt Joris deel uit van de Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid van de KU Leuven. In het kader van het Onderzoekplatform Sport 2017-2022 werkt hij aan een onderzoeksproject met betrekking tot sport en innovatie op basis waarvan hij een doctoraat voorbereidt.

REEDS VERSCHENEN BMS STUDIES

Gratis te downloaden via <http://faber.kuleuven.be/BMS/>

Reeds verschenen BMS Studies (1)

Nr. 1

Scheerder, J. & Vos, S., m.m.v. Pluym, K. (2009). *Sportbeleidsplanning in Vlaanderen. Een inhoudelijke en financiële analyse* (Beleid & Management in Sport Studies 1). Leuven: KU Leuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement.

Nr. 2

Vos, S. & Scheerder, J. (2009). *'t Stad sport. Onderzoek naar de sportdeelname en sportbehoeften in de stad Antwerpen* (Beleid & Management in Sport Studies 2). Leuven: KU Leuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement.

Nr. 3

Scheerder, J. & Vos, S., m.m.v. Breesch, D., Lagae, W. & Van Hoecke, J. (2010). *De fitnesssector in beeld. Basisrapportering over het Vlaamse Fitness Panel 2009 (VFP09)* (Beleid & Management in Sport Studies 3). Leuven: KU Leuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement.

Nr. 4

Scheerder, J. & Vos, S., m.m.v. Breesch, D., Késenne, S., Van Hoecke, J. & Vanreusel, B. (2010). *Sportclubs in beeld. Basisrapportering over het Vlaamse Sportclub Panel 2009 (VSP09)* (Beleid & Management in Sport Studies 4). Leuven: KU Leuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement.

Nr. 5

Scheerder, J., Breesch, D., Pabian, S. & Vos, S. (2010). *Balanceren in een grijze zone. Een verkennende studie van de semi-agorale arbeid in de sport* (Beleid & Management in Sport Studies 5). Leuven: KU Leuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement.

Nr. 6

Vos, S. & Scheerder, J. (2011). *Opleidings- en competentiebeleid in de Vlaamse fitnesssector. Sleutel tot succes?* (Beleid & Management in Sport Studies 6). Leuven: KU Leuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement.

Nr. 7

Scheerder, J. & Seghers, J. (2011). *Jongeren in beweging. Over bewegingsbeleid, sportparticipatie en fysieke activiteit bij schoolgaande jongeren in Vlaanderen* (Beleid & Management in Sport Studies 7). Leuven: KU Leuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement.

Nr. 8

Scheerder, J., Thibaut, E., Pauwels, G., Vandermeerschen, H. & Vos, S. (2011). *Sport in clubverband (Deel 1). Een analyse van de clubgeorganiseerde sport in Vlaanderen* (Beleid & Management in Sport Studies 8). Leuven: KU Leuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement.

Nr. 9

Scheerder, J., Thibaut, E., Pauwels, G., Vandermeerschen, H., Winand, M. & Vos, S. (2012). *Sport in clubverband (Deel 2). Uitdagingen voor de clubgeorganiseerde sport* (Beleid & Management in Sport Studies 9). Leuven: KU Leuven/Onderzoekscentrum voor Sportbeleid & Sportmanagement.

Reeds verschenen BMS Studies (2)

Nr. 10

Scheerder, J., Vandermeerschen, H., Van Tuyckom, C., Hoekman, R., Breedveld, K. & Vos, S. (2011). *Understanding the game: sport participation in Europe. Facts, reflections and recommendations* (Sport Policy & Management Studies 10). Leuven: KU Leuven/Research Unit of Social Kinesiology & Sport Management.

Nr. 11

Winand, M., Scheerder, J., Vos, S. & Zintz, T. (2011). *Attitude, changement et innovation. Les fédérations sportives communautaires de Belgique* (Études Gestion & Management du Sport 11). Leuven/Louvain-la-Neuve: KU Leuven/ Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement Research Unit of Social Kinesiology & Sport Management et Université catholique de Louvain / Chaire Olympique Henri de Baillet Latour et Jacques Rogge en Management des Organisations Sportives.

Nr. 12

Seghers, J., Scheerder, J., Boen, F., Thibaut, E. & Meganck, J. (2012). *Medisch en ethisch verantwoord sporten. Het promoten van fysiek, psychisch en sociaal welbevinden van jongeren in Vlaamse jeugd sportclubs* (Beleid & Management in Sport Studies 12). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Humane Kinesiologie.

Nr. 13

Seghers, J., Scheerder, J., Boen, F., Thibaut, E. & Meganck, J. (2012). *Medisch en ethisch verantwoord sporten. Praktijkvoorbeelden in Vlaamse Jeugd sportclubs* (Beleid & Management in Sport Studies 13). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Humane Kinesiologie.

Nr. 14

Vos, S. & Scheerder, J. (2012). *Haven voor sportclubs? Analyse van de clubgeorganiseerde sport in de stad Antwerpen* (Beleid & Management in Sport Studies 14). Leuven: KU Leuven/Onderzoekscentrum voor Sportbeleid & Sportmanagement.

Nr. 15

Geeraert, A., Bruyninckx, H. & Scheerder, J. (2012). *The historic treble in football. The legal, political and economic driving forces behind football's transformation* (Sport Policy & Management Studies 15). Leuven: KU Leuven/Policy in Sport & Physical Activity Research Group.

Nr. 16

Arts, M., Lesage, D., Bruyninckx, H. & Scheerder, J. (2013). *Sport for Development and Peace. The role of the International Olympic Committee* (Sport Policy & Management Studies 16). Leuven: KU Leuven/Policy in Sport & Physical Activity Research Group.

Nr. 17

Derom, I., VanWynsberghe, R. & Scheerder, J. (2013). *Who participates now and in the future? A case study of the Tour of Flanders Cyclo* (Sport Policy & Management Studies 17). Leuven: KU Leuven/Policy in Sport & Physical Activity Research Group.

Reeds verschenen BMS Studies (3)

Nr. 18

[de Carvalho, M., Scheerder, J., Boen, F. & Sarmiento J. P. \(2013\). *What brings people into the soccer stadium? \(Part 1\) The case of Belgium from a marketing perspective* \(Sport Policy & Management Studies 18\). Leuven: KU Leuven/Policy in Sport & Physical Activity Research Group.](#)

Nr. 19

[de Carvalho, M., Scheerder, J., Boen, F. & Sarmiento J. P. \(2014\). *What brings people into the soccer stadium? \(Part 2\) The case of Portugal from a marketing perspective* \(Sport Policy & Management Studies 19\). Leuven: KU Leuven/Policy in Sport & Physical Activity Research Group.](#)

Nr. 20

[Scheerder, J., Borgers, J., Vanreusel, B. & Vos, S. \(2014\). *Geen loopcultuur zonder lichte loopinfrastructuur? Een studie naar het aanbod en gebruik van Finse pistes in Vlaanderen* \(Beleid & Management in Sport Studies 20\). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.](#)

Nr. 21

[Scheerder, J., Vos, S., Vandermeerschen, H. & van Poppel, M. \(2014\). *Sportdiensten in beeld. Basisrapportering over het Vlaamse Sportdienst Panel 1.0 \(VSDP1.0\)* \(Beleid & Management in Sport Studies 21\). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.](#)

Nr. 22

[Scheerder, J., Claes, E. & Vanreusel, B. \(2014\). *Sportief \(en\) innovatief in een veranderende samenleving. Een verkennende analyse van good practices als inspiratie voor de clubsport van de toekomst* \(Beleid & Management in Sport Studies 22\). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.](#)

Nr. 23

[Scheerder, J., Seghers, J., Meganck, J., Vandermeerschen, H. & Vos, S. \(2015\). *Sportclubs in beeld. Resultaten van het Vlaamse Sportclub Panel 2.0 \(VSP2.0\)* \(Beleid & Management in Sport Studies 23\). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.](#)

Nr. 24

[van Poppel, M., Scheerder, J. & Vandermeerschen, H. \(2016\). *Sportdiensten in beeld. Resultaten van het Vlaamse Sportdienst Panel 2.0 \(VSDP2.0\)* \(Beleid & Management in Sport Studies 24\). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.](#)

Nr. 25

[Scheerder, J., Claes, E. & Thibaut, E. \(2015\). *Ouderen in beweging. De positionering van senioren sport in het Vlaamse sportfederatielandschap* \(Beleid & Management in Sport Studies 25\). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.](#)

Reeds verschenen BMS Studies (4)

Nr. 26

[Scheerder, J., Claes, E. & Thibaut, E. \(2016\). *Barometer van sportfederaties in Vlaanderen: de belangrijkste resultaten. Onderzoek naar bestuurlijke, innovatieve en dienstverlenende aspecten op basis van de Leuvense GGISS-index* \(Beleid & Management in Sport Studies 26\). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.](#)

Nr. 27

[Scheerder, J., Claes, E. & Thibaut, E. \(2016\). *Barometer van sportfederaties in Vlaanderen: de uitgebreide resultaten. Onderzoek naar bestuurlijke, innovatieve en dienstverlenende aspecten op basis van de Leuvense GGISS-index* \(Beleid & Management in Sport Studies 27\). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.](#)

Nr. 28

[Claes, E., Scheerder, J. & Thibaut, E. \(2016\). *Gezinnen in beweging. De positionering van gezinssport in het Vlaamse sportfederatielandschap* \(Beleid & Management in Sport Studies 28\). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.](#)

Nr. 29

[Thibaut, E., Scheerder, J. & Pompen, E. \(2016\). *Geld op en rond het veld. Financiële stromen in het provinciale voetbal* \(Beleid & Management in Sport Studies 29\). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.](#)

Nr. 30

[Steeland, P., Scheerder, J., Vanden Broucke, L., Claes, E., Hoekman, R. & van der Poel, H. \(2017\). *Naar een globaal sportinfrastructuurplan in Vlaanderen. Managementsamenvatting* \(Beleid & Management in Sport Studies 30\). Leuven/Brugge: KU Leuven – Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid/wes research & strategy.](#)

Nr. 31

[Steeland, P., Scheerder, J., Vanden Broucke, L., Claes, E., Hoekman, R. & van der Poel, H. \(2017\). *Naar een globaal sportinfrastructuurplan in Vlaanderen. Onderzoek naar behoeften inzake sportinfrastructuur, ontwikkelen van een strategische visie en aanreiken van beleidsaanbevelingen* \(Beleid & Management in Sport Studies 31\). Leuven/Brugge: KU Leuven – Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid/wes research & strategy.](#)

Nr. 32

[Steeland, P., Scheerder, J., Vanden Broucke, L., Claes, E., Hoekman, R. & van der Poel, H. \(2017\). *Naar een globaal sportinfrastructuurplan in Vlaanderen. Kaartenboek over- en ondervertegenwoordiging* \(Beleid & Management in Sport Studies 32\). Leuven/Brugge: KU Leuven – Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid/wes research & strategy.](#)

Reeds verschenen BMS Studies (5)

Nr. 33

[Corthouts, J. & Scheerder, J. \(2017\). Zwarte voetballers tussen witte lijnen. Sociaalwetenschappelijk onderzoek naar raciale verschillen in de Belgische eerste voetbalklasse \(Beleid & Management in Sport Studies 33\). Leuven KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.](#)

Nr. 34

[Scheerder, J., Claes, E., Meganck, J., Vandermeerschen, H., Vos, S. & Seghers, J. \(2017\). Barometer van de sportclubs in Vlaanderen. Het Vlaamse Sportclub Panel 3.0 \(VSP3.0\): Een stand van zaken en een terugblik \(deel 1\) \(Beleid & Management in Sport Studies 34\). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.](#)

Nr. 35

[Claes, E., Scheerder, J., Meganck, J., Vandermeerschen, H., Vos, S. & Seghers, J. \(2017\). Barometer van de sportclubs in Vlaanderen. Het Vlaamse Sportclub Panel 3.0 \(VSP3.0\): Clubprofiel, sportaanbod en gezondheidspromotie \(deel 2\) \(Beleid & Management in Sport Studies 35\). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.](#)

Nr. 36

[Claes, E., Scheerder, J., Meganck, J., Vandermeerschen, H., Vos, S. & Seghers, J. \(2017\). Barometer van de sportclubs in Vlaanderen. Het Vlaamse Sportclub Panel 3.0 \(VSP3.0\): Ledenprofiel, medewerkersprofiel en financiële situatie \(deel 3\) \(Beleid & Management in Sport Studies 36\). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.](#)

Nr. 37

[Scheerder, J., Claes, E., Meganck, J., Vandermeerschen, H., Vos, S. & Seghers, J. \(2017\). Barometer van de sportclubs in Vlaanderen. Het Vlaamse Sportclub Panel 3.0 \(VSP3.0\): Diversiteit, sociale inclusie, beleid en samenwerking \(deel 4\) \(Beleid & Management in Sport Studies 37\). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.](#)

Nr. 38

[De Kind, N., Scheerder, J. & Vos, H. \(2017\). EU sport policy according to neofunctionalists. The foundation of the Erasmus+ Sport Programme \(Sport Policy & Management Studies 38\). Leuven: KU Leuven/Policy in Sport & Physical Activity Research Group.](#)

Nr. 39

[Scheerder, J., Claes, E., Borgers, J., Meganck, J. & Seghers, J. \(2017\). Vernieuwend projectmanagement bij sportfederaties. ClubSportInnovatie \(CSI\): De ontwikkeling van praktijkinstrumenten gebaseerd op het innovatieproces \(Beleid en Management in Sport Studies 39\). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.](#)

Reeds verschenen BMS Studies (6)

Nr. 40

[Claes, E. & Scheerder, J., m.m.v. Borgers, J., Meganck, J. & Seghers, J. \(2017\). ClubSportInnovatie \(CSI\). Stappenplan voor vernieuwend projectmanagement bij sportfederaties \(poster\) \(Beleid en Management in Sport Studies 40\). Leuven: KU Leuven / Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.](#)

Nr. 41

[Claes, E., Borgers, J. & Scheerder, J., m.m.v. Meganck, J. & Seghers, J. \(2017\). Praktijkgids voor vernieuwend projectmanagement bij sportfederaties. Via innovatie naar club light \(Beleid en Management in Sport Studies 41\). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.](#)

Nr. 42

[Claes, E., Scheerder, J. & Borgers, J., m.m.v. Meganck, J. & Seghers, J. \(2017\). Via innovatie naar club light. Een analyse van inspirerende praktijkvoorbeelden \(Beleid en Management in Sport Studies 42\). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid](#)

Nr. 43

[Thibaut, E. & Scheerder, J. \(2017\). Gratis sporten bestaat niet. Uitgaven aan sporttakken op jaarbasis \(Beleid en Management in Sport Studies 42\). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid](#)

Nr. 44

[Scheerder, J., Claes, E. & Corthouts, J. \(2017\). Sociale inclusie en vrijwilligerswerk als uitdagingen voor sportclubs. Vlaanderen in vergelijking met negen Europese landen \(Beleid en Management in Sport Studies 44\). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.](#)

Nr. 45

[Borgers, J. & Scheerder, J., m.m.v. Cokelaere, S. \(2018\). Trends en evoluties in de fitnesssector. Fitnessparticipatie en het aanbod van fitness in Vlaanderen. Resultaten van het Vlaamse Fitness Panel 2.0 \(VFP2.0\). \(Beleid en Management in Sport Studies 45\). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.](#)

Nr. 46

[Saliën, D., Scheerens, E., Scheerder, J. & Borgers, J. \(2018\). Satisfied participant, returning consumer? Tevredenheidsonderzoek bij deelnemers aan loop- en fietssportevenementen in Vlaanderen. \(Beleid en Management in Sport Studies 46\). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.](#)

Nr. 47

[Scheerder, J., Vanlandewyck, Y., Van Biesen, D., Lenaerts, L., Meganck, A.-S., Cans, E. & Cornelissen, J. \(2018\). Onderzoek naar de actieve sportdeelname van personen met een beperking in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Een nulmeting \(Beleid en Management in Sport Studies 47\). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.](#)

Reeds verschenen BMS Studies (7)

Nr. 48
(in voorbereiding)

Nr. 49
(in voorbereiding)

Nr. 50

Cornelissen, J., Scheerder, J., Helsen, K. & Corthouts, J. (2018). *Sport op de lokale beleidsagenda. Facts and figures voor een onderbouwd sportbeleid*, (Beleid en Management in Sport Studies 50). Leuven: KU Leuven / Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.

Nr. 51

Helsen, K., Corthouts, J., Cornelissen, J., & Scheerder, J. (2018) *Een één-twee met Koning Voetbal. Een populaire doe- én kijksport in cijfers*. (Beleid en Management in Sport Studies 51). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.